

#DWARS

Mijn Oost - mijn buurt

pagina 2

Balletstudio van den Ende

pagina 21

En verder

Bezuinigingen	4
Helmert Woudenberg	11
Moestuinen	12
Bijlage	15-18
Ajax-weetjes	24
Ouderenadviesraad	28

Mijn Oost - mijn buurt

Tekst: Marije van der Hoeven | Fotografie: kinderen van de Flevoparkschool

Hoe kijken kinderen tegen de buurt aan? Wat valt hen op? Welke plekken vinden ze fijn of juist misschien wel akelig? Door kinderen hun omgeving te laten fotograferen, kijken we mee door hun ogen. Deze buurtobservaties zijn van kinderen van de Flevoparkschool.

Foto 1
Yassin maakte deze foto, Jaytan schreef er de volgende tekst bij: 'Ik vind dat er geen afval meer moet komen op de straat. Want sommige dingen kunnen mensen repareren.'

Foto 2
Deze foto en ook de tekst zijn van Hafsa. 'Onder mij woont

een man die elke dag vlees geeft aan de reigers. Op een dag ging hij vuil weggoaien en toen kwamen er wel twintig reigers achter hem aan. Ik vind reigers gemeen en irritant!'

Foto 3
Aleyna heeft deze foto gemaakt en ook de tekst erbij. 'Ik

kwam terug van boodschappen doen. Mijn broertje en ik keken naar mijn buiten. Mijn broertje zei: Dit is een mooie foto. Al die auto's achter elkaar lijken één grote limousine. Dat vond ik ook en nu zie jij dit ook.'

Prijs
Raad jij in welke straat deze

foto's genomen zijn? Dan maak je kans op een leuke prijs. Stuur je antwoord naar info@derodeloperschool.nl

Mijn Oost - mijn buurt is een lesprogramma van Stichting Kunsteducatie De Rode Loper op School en Marije van der Hoeven. De Rode Loper op School initieert en ont-

wikkelt cultuureducatie voor het basisonderwijs in Amsterdam Oost. De stichting werkt samen met kunstdocenten die hun inspiratie en bevoegdheid in bijzondere lesprogramma's gieten. Zo komt kunst dichtbij. #

www.derodeloperschool.nl

#DWARS

Redactioneel

Door: Arie van Tol

Carolien van Welij is de winnaar van de columnwedstrijd. Haar column met de titel *Dapper* heeft hiernaast een plek gekregen. Het is hopelijk de eerste in een lange reeks. Andere deelnemers worden bij deze nogmaals bedankt voor hun inzendingen. De jury heeft met plezier alle columns gelezen en beoordeeld.

Ook in deze Dwars overheerst een luchtige, positieve, maar toch kritische toon, hopen wij. Maar soms is er weinig reden meer tot optimisme. Op pagina 4 gaat het over bezuinigingen. Van onze buurtkrantpartner in een ander deel van Oost, de IJopener, vernamen wij dat zij komend jaar geen subsidie meer gaan krijgen. Als het stadsdeel tenminste na stevige protesten en gesprekken bij haar standpunt blijft.

Wij hopen dat voorgenomen bezuinigingen en ook deze worden teruggedraaid. Een goeie buurtkrant hoort bij een behoorlijk voorzieningsniveau. Dwars door de buurt, maar ook de IJopener zijn onmisbaar. #

Column

Door: Carolien van Welij

Dapper

'Wat dapper dat je in Amsterdam woont,' zei laatst iemand tegen me op een feestje. Dapper? Wat voor een beeld heeft deze niet-Amsterdammer van wonen in deze stad? Zou die enig idee hebben van hoe het alledaagse leven in Amsterdam ook kan zijn? Ik heb dan meteen de neiging om te zeggen: loop (of vooral: fiets) een dagje mee.

Zoals vorige week zaterdagochtend. Ik moest naar de Keizersgracht. Veel te vaak kies ik voor de snelle route die maar drie minuten sneller is. Die ochtend niet. En omdat de zon scheen koos ik voor de Transvaalkade in plaats van de schaduw van de Ringdijk. Het was stil op straat. De gevels van de huizen weerspiegelden het licht. Aan de overkant zag ik mensen in gebukte houding op zoek naar iets. Een stok in de ene hand, een Albert Heijn-tas in de andere hand. Het was weer de tijd van de wilde kastanjes. Als ik daar fiets moet ik altijd even denken aan de koeien die daar vroeger stonden. De nieuwsgierige koeien met hun grote ogen die naar de Titaantjes keken. 'En dan kon je ervan opaan, dat Bavink over Lien begon. Op de een of andere manier moeten die koeienoogen daar iets mee uit te staan gehad hebben,' schreef Nescio. Bij het oversteken van de Wibautstraat moest ik even de stank en het lawaai doorstaan, maar met een blik op de silhouetten van de dromedarissen aan de rand van het spoor, reed ik onder het tunneltje door en kwam ik alweer in de volgende oase. Langs het water van de Amstel reed ik verder.

Als je ervaringen met Amsterdam altijd beginnen op het Centraal Station, dan is het misschien niet gek dat je wonen in Amsterdam als dapper bestempelt. De kruising van de Piet Heinkade en het Damrak doorstaan in een menigte denderende rolkoffers, bijna omver gereden door een kudde fietsers en die ene taxi die er ook nog probeert tussen te komen.

Maar ik woon niet in de binnenstad, ik woon in Oost. En in Oost wonen is niet dapper, maar vooral heel veel geluk.

Het verbaast me dat iemand die maar dertig kilometer verder woont eigenlijk geen idee heeft hoe dat is om in Amsterdam te wonen. Zo gemakkelijk ontstaan vooroordelen dus. En dan gaat dit nog over een onschuldige vooroordeel waar geen consequenties aan vast zitten. Hoe zit het dan met al die andere vooroordelen die we hebben?

Iedere keer dat ik mezelf betrap op een vooroordeel, moet ik weer slikken. Want vooroordelen had ik ook: op dat feestje ging ik me meteen verdedigen met een pleidooi over het moois van Amsterdam. Wachten met oordelen, eerst kijken, luisteren en praten. Dát is dapper. #

Talkshow in en over Oost

Tekst: Arie van Tol

Schrijvers staan vast op het menu bij Dwars door Oost in de Jungle. De eerste keer was Philip Snijder er. Bij de tweede aflevering, 2 november zal Nyk de Vries er zijn. Herman Koch heeft toegezegd op woensdag 7 december te komen om zijn nieuwe boek *De Greppel* van commentaar te voorzien.

De eerste editie van de talkshow in Jungle Amsterdam op 5 oktober verliep succesvol. Woensdag 2 november vindt de tweede aflevering plaats, met een vergelijkbaar programma en ongetwijfeld in een vergelijkbaar prettige sfeer wordt het publiek vermaakt en geïnformeerd.

Woensdag 2 november 20 uur

Schrijver

Nyk de Vries woont in Oost en is behalve schrijver ook dichter, hoorspelmaker, muzikant en performer. Elders in deze krant kunt u meer over hem en zijn nieuwste boek *Renger* lezen. In het interview met hem bij de talkshow komt het boek ongetwijfeld aan de orde, maar zijn andere creatieve bezigheden ook. Voorafgaand aan het interview verzorgt Nyk een kort optreden. En net als bij de eerste Dwars door Oost in de Jungle vertelt een lezer wat hij/zij van het boek van de schrijver vindt.

Sport

In 2004 is de hockeyclub AthenA opgericht en inmiddels heeft de club met haar velden in sportpark Voorland-Middenmeer meer dan 1800 leden. De club is al lang niet meer weg te denken uit Amsterdam Oost. Voorzitter Luc Spin zal in de Jungle op 2 november benadrukken dat AthenA veel meer is dan een hockeyvereniging.

Cultuur

Op donderdag 3, vrijdag 4 en zaterdag 5 november van 17.00 tot 23.00 uur is er in de Transvaalbuurt een kunstroute met het thema *The Stranger Next Door*. Meer dan 20 video kunstwerken van hedendaagse internationale kunstenaars zijn er te bewonderen. In de bijlage in het hart van deze Dwars leest u er alles over. Daniël Metz van Museum zonder Muren is één van de organisatoren en vertelt in de Jungle over de kunstroute en andere projecten.

Markt

Bij de filmsche sferimpresie van de Dappermarkt die zo'n tien jaar geleden nog tot de beste markt van Nederland werd uitgeroepen kan het publiek op 2 november ademloos kijken in plaats van luisteren. Boer Geert verkoopt er al meer dan 60 jaar vele soorten kaas en nog heel veel meer. Fred Koster, alias Boer Geert, kan er smakelijk over vertellen.

Muziek

Tussen de interviews wordt de Jungle gevuld met semi-akoestische, minimalistische bluesy noise van Kanipchen-Fit. 'Protestmuziek bestaat nog en komt gewoon uit Amsterdam', was het commentaar op hun nieuwe album op internet.

Woensdag 5 oktober

Voor wie herinnerd wil worden aan de eerste aflevering van de talkshow of voor wie geïnteresseerd is in de onderwerpen en personen die toen aandacht kregen: op oost-online en is een video te zien die een impressie geeft van de avond.

In deze Dwars krijgen met name schrijver Philip Snijder en vormgever John Prop een papieren vervolg. Over nieuwe bezuinigingen die ook ter sprake kwamen in het interview met 'burgemeester' van Oost Ivar Manuel, wordt zowel op oost-online als in de Dwars geschreven.

Voor meer informatie over drie andere gasten - fotografe Maria Pia Kille, Andrea Aquina van atletiekvereniging AV'23 en muzikant Rikkert van Huisstede - geldt dat iets verder in het verleden van oost-online of Dwars moeten worden teruggezocht. Een bezoek aan hun website is zeker de moeite waard.

Vermelding verdient ook de eerste winnaar van de quiz. Henny Krug wist het meest van Oost. Zij kreeg uit handen van Jan Molenaar het boek *Meer Oost*, met verhalen van schrijvers uit Oost. #

NB.

Uw ideeën voor onderwerpen en/of personen die wellicht interessant zijn voor een talkshow dan wel voor een artikel in de Dwars of op oost-online zijn altijd welkom. Mail ze naar dwarskrant@gmail.com of redactie@oost-online.nl.

DWARS DOOR OOST IN DE JUNGLE TALKSHOW

woensdag 2 november 20.00 uur

Met:

Nyk de Vries - schrijver uit Oost over zijn boek *Renger*
Daniël Metz - programmamaker over *The Strangers Next Door*
Boer Geert - marktkoopman over de Dappermarkt

En verder:

een item over lokale politiek, een item over hockeyclub AthenA,
 een column van Rob Zwetsloot en muziek van Kanipchen-Fit

Jungle Amsterdam | Tweede van Swindenstraat 26 | 1093 VS Amsterdam
 Een initiatief van Dwars door de Buurt en Oost-Online | meer info: www.oost-online.nl

GRATIS TOEGANG!

Wie kent Amsterdam Oost?

Test uw lokale kennis met de 9 quizvragen van Dwars door de Jungle op woensdag 5 oktober in het Muiderpoorttheater.

- 1 Waar zat voorheen het Stadsdeelkantoor?
  - In het Burgerziekenhuis
  - Aan de Polderweg
- 2 Wie schreef het gedicht *Domweg gelukkig in de Dapperstraat*?
  - J.C. Bloem
  - Nescio
- 3 Welk straatje verbindt de Hema met het Sportfondsenbad Oost?
  - Dulci Septemberpad
  - Nirwana
- 4 Welke auteur heeft een roman geschreven waarin Park Frankendael een rol in speelt?
  - Herman Koch
  - Maartje Wortel
- 5 Betondorp is gebouwd om...
  - de atleten van de Olympische spelen van 1928 te huisvesten
  - de mogelijkheden van beton als bouw materiaal te testen.
- 6 Welke naam staat voor op de brandweerauto's in Amsterdam Oost?
  - Victor
  - Oscar
- 7 De naam van het museum bij de Nieuwe Ooster is...
  - Tot Zover
  - Tot Nu Toe
- 8 Op welke tijd staat de klok van de kerk de Bron?
  - 13.20 uur
  - 13.40 uur
- 9 Wanneer is de Muiderkerk afgebrand?

Nieuwsgierig naar de volgende quiz? Kom op woensdagavond 2 november naar het Muiderpoorttheater. Nieuwsgierig naar de antwoorden? Kijk op pagina 24.

Gemeente schuift vastgoeddebaat af op stadsdelen

Tekst: Arie van Tol | Fotografie: uit video van internet

De gemeentelijke bestuurders, of ze nu van D66, VVD of SP zijn, hebben zich laten verleiden tot een laffe afschuifpolitiek. Het dichten van een gat in de begroting van veertien miljoen euro is op het bordje geschoven van de stadsdelen. Oost moet opnieuw bezuinigen, dit keer bijna 2,5 miljoen.

Theater Oostblok aan het Sajatplein dreigt de subsidie te verliezen

Natuurlijk is de hele Bestuurscommissie Oost, inclusief de drie genoemde partijen, fel gekant tegen de opgelegde extra bezuinigingen. In haar antwoordbrief aan de gemeente van 13 september benadrukt de Bestuurscommissie dat voor een bedrag van ruim 1,8 miljoen euro geen aanvaardbare bezuinigingsvoorstellen te doen zijn. Niettemin zijn wel voorstellen geformuleerd om ook dat deel van de bezuinigingsopgave in te vullen. Die krijgen als het ware het advies 'niet overnemen' mee. De gemeente wordt gevraagd zich nog eens ernstig te beraden op de bezuinigingen. Andere stadsdelen reageerden met net zulke kritische antwoordbrieven, maar kozen soms voor heel andere bezuinigingsvoorstellen.

Afschuiven van pijnpunten

Niets nieuws onder de zon, is hier en daar het cynische commentaar. De verschillende niveaus in het politieke bestel lenen zich perfect voor het afschuiven van verantwoordelijkheden en pijnpunten. Alle decentralisaties van rijk naar gemeenten in de afgelopen jaren zijn gepaard gegaan met gekrompen budgetten. Gemeenten wijzen naar het rijk en naar die kleinere budgetten, als ze hun beloofde taken niet kunnen waarmaken. Het rijk vindt dat gemeenten doordat ze dichterbij de burger zitten, goedkopere zorg en voorzieningen moeten kunnen bieden.

De verhoudingen tussen de gemeente Amsterdam en de stadsdelen waren altijd al vergelijkbaar: verantwoordelijkheden waren nogal onduidelijk en pragmatisch verdeeld. Nu de macht van de stadsdelen compleet is afgebrokkeld en de bestuurscommissies nog louter enkele uitvoerende taken hebben, is helemaal onduidelijk hoe de politieke verantwoording loopt. Een concreet voorbeeld om dit duidelijk te maken. Burgers die protesteren tegen de voorgenomen bezuiniging

op de schuldhulpverlening, krijgen van de politici in Oost te horen dat zij het eens zijn met de bezwaren. Als die burgers zich dan bij hun vertegenwoordigers in de gemeenteraad vervoegen, krijgen ze te horen dat de Bestuurscommissie Oost en het College van B&W erover gaan, maar niet de gemeenteraadsliden. De huidige bezuinigingsopgave is daar niet apart aan de orde geweest, maar is slechts een onderdeel van de begroting 2017. Op welke partij kan een burger stemmen om aan een praktijk zonder verantwoording een einde te maken?

Vastgoeddebaat

Bij de presentatie van de begroting van de gemeente Amsterdam schermde wethouder Financiën Udo Kock met positieve beleidsvoornemens. In 2017 zullen er lagere lasten zijn voor vele bewoners en ondernemers, en wordt er extra geïnvesteerd in openbare ruimte. Bezuinigingen die al dan niet direct burgers raken, verzweeg hij. De aan de stadsdelen opgelegde bezuiniging van in totaal veertien miljoen euro is een voetnoot in de gemeentebegroting. Al in de voorjaarsnota 2016 legde B&W uit dat stadsdelen deels moeten opdraaien voor een miljoenen tekort bij het gemeentelijk vastgoed. Dat tekort is volgens de gemeente voor een deel ontstaan doordat met name bij de stadsdelen onvoldoende structurele middelen werden vrijgemaakt voor onderhoud van gemeentelijk vastgoed, sportaccommodaties en onderwijsgebouwen. Stadsdelen betwisten deze analyse. Voor een ander deel is het tekort een gevolg van sterk verlieslatende parkeergarages: de boekhoudkundige afwaardering tot nihil kost miljoenen euro's. Dekking komt deels uit de reeds geplande verkoop van gemeentelijk vastgoed. Het andere deel moet komen vanuit de budgetten van de stadsdelen met betrekking tot vastgoed. Maar dat vastgoed en die budgetten heb-

ben de stadsdelen niet of nauwelijks meer. Dat de stadsdelen zo gedwongen worden de dekking te zoeken bij programma's die direct het voorzieningenniveau voor bewoners raken, zal de gemeente kennelijk een zorg zijn.

Uiterst pijnlijk

De huidige ronde is de zoveelste in een reeks van omvangrijke bezuinigingsopdrachten. Onder verschillende benamingen, vaak in het kader van een efficiëntere overheid, heeft Oost in totaal voor zo'n zes miljoen euro structureel moeten inleveren. Omdat er geen financiële compensatie is voor de bevolkingsgroei en areaaluitbreiding van stadsdeel Oost sinds 2014, komt daar feitelijk nog eens zo'n drie miljoen euro bij.

Om precies te zijn gaat het om een bezuinigingsopdracht voor Oost van 2.434.200 euro. Van bezuinigingsvoorstellen ter grootte van zes ton kan gezegd worden dat die geen vergaande

stadsdeel Oost in zijn brief aan de gemeente zelf onaanvaardbaar:

- 775.000 euro op schuldhulpverlening en bestrijding jeugdwerkloosheid. Hierdoor blijft er geen budget meer over om de schuldhulpverlening in Oost te organiseren.
- 360.000 euro op thuismaaltijden, aanpak gezond gewicht en sportstimulering. De budgetten voor deze taken komen geheel te vervallen.
- 101.000 euro op CBK en Theater Oostblok (vanaf 2018). Hiermee dreigt sluiting van deze instellingen.
- 300.000 euro op ruimtelijke ordening en woonbeleid. Hierdoor is er geen geld meer voor bijvoorbeeld voorbereidend onderzoek in het kader van bestemmingsplannen.
- 302.000 euro op handhaving, straatcoaches en cameratoezicht. In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat een ontwikkeling zich drastisch doorzet: voor het proactief voorkomen van overlast en overtredingen is geen

Stadsdeel Oost is fel gekant tegen de opgelegde bezuiniging

consequenties hebben voor bewoners van Oost. Dat bedrag kan bespaard worden op implementatiemanagement en automatisering. Voor de resterende opgave van ruim 1,8 miljoen euro zijn de voorstellen uiterst pijnlijk en eigenlijk onaanvaardbaar voor in ieder geval de Bestuurscommissie Oost. Het fijnmazige voorzieningen- en service-niveau voor Amsterdammers in Oost staat er flink mee onder druk.

Onaanvaardbaar

De volgende bezuinigingen noemt

budget meer. Te hopen valt dat er voldoende resteert voor het reactief afhandelen van klachten. Zo op papier is het vooral raden naar de consequenties. Niet duidelijk is welke voorzieningen mede gefinancierd worden door rijk of gemeente. Maar omdat rijk en gemeente zelf ook telkens op zorg, welzijn, cultuur en handhaving bezuinigen, kan het niet anders dan dat de burgers het weer met steeds slechtere voorzieningen moeten stellen. #

00G – GETUIGEN

Van MUIDERPOORT naar WESTERBORK: KRISTALLNACHT HERDENKING

De Kristallnacht was op 9 november 1938 in Duitsland
Dit jaar herdenken we op **woensdag 9 november 2016 van 16.30 tot 17.30**
Bij het gedenkteken Muiderpoortstation, Oosterspoorplein

Met sprekers, bloemen strooien, kaarsjes branden
Gebed voor de doden, minuut stilte.
Napraten met drankje

U wordt uitgenodigd zelf ook een bloem of kaarsje mee naar de herdenking te nemen!

JE WORDT NIET GEBOREN MET HAAT, DAT WORDT JE GELEERD

Van Marineterrein plek voor iedereen maken

Tekst: Wil Merkies | Fotografie: Dineke Rizzoli, gemeente Amsterdam en Nationaal Archief

Het Westergasfabrieksterrein werd onder haar leiding een populaire cultuurplek. In december 2013 kreeg Liesbeth Jansen de opdracht om van het 360 jaar afgesloten Marineterrein op Kattenburg een aantrekkelijke plek voor iedereen te maken. In 2018 vertrekt de Marine, met tegenzin. Projectdirecteur Jansen die in Oost woont, weet als geen ander dat iedereen aast op 'de duurste grond van Amsterdam'.

Liesbeth Jansen naast de fontein van Arthur Spronken op de Voorwerf

Spontaan, enthousiast en duidelijk aanwezig, zo komt Liesbeth Jansen (61) over bij de kennismaking in de sfeervolle commandantswoning op het Marineterrein. Het uitzicht op Scheepvaartmuseum, VOC-schip, NEMO en het overall aanwezige water is adembenemend.

Medewerkers en bekenden noemen haar inspirerend: Jansen kan mensen het gevoel geven dat zij iets belangrijks bij te dragen hebben aan het veertien hectare grote terrein. De angst van de buurt dat dit het zoveelste evenemententerrein in de stad wordt, neemt de projectdirecteur serieus. 'Ik ben overtuigd van de goede bedoelingen van alle partijen die bij de toekomst van dit historische gebied betrokken zijn. Die partijen zijn het rijk, de gemeente, stadsdeel Centrum en het buurtplatform waarin omwonenden vertegenwoordigd zijn.'

Jansen zegt het een eervolle opdracht te vinden om van deze prachtige plek iets te maken waar iedereen blij mee is: een innovatief stadskwartier dat de kans krijgt zich op een duurzame manier te ontwikkelen.

Dank je deze opdracht aan het succes van het Westergasfabrieksterrein?

'Misschien, maar daar ging het wel heel anders. Het was de bedoeling dat ik na een jaar zou vertrekken, maar ze vroegen mij om het hele project af te maken. Omdat het zo'n waanzinnig spannende klus was, ben ik daar achttien jaar gebleven tot het terrein af was. De vervuilde modderpoel veranderde in een grootschalig cultuurpark. Het was mooi om die metamorfose helemaal te mogen begeleiden. Het Marineterrein is een nieuwe grote uitdaging waar we zeker vijftien jaar voor moeten uittrek-

ken. Mijn horizon is drie jaar, mogelijk blijf ik na die termijn in een andere rol betrokken.'

Jansen lacht veel en lijkt geen last te hebben van de druk en verwachtingen van veel mensen die iets met het terrein en van haar willen. Ze geeft toe dat zij en haar medewerkers last hebben gehad van het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie, dat zich in de eerste helft van 2016 op het terrein afspeelde. 'De mensen dachten dat we dicht waren. Dat was niet goed voor de continuïteit van projecten en de openstelling van het terrein. Zo ging de nieuwe fietsbrug al twee weken na de opening weer dicht, tijdelijk dan.' Liever praat Jansen over de positieve dingen die nu al zijn bereikt. 'Op het terrein zitten nu dertig jonge, innovatieve ondernemers, er vestigden zich twee restaurants (Homeland en Scheepskameel) en er zijn sport- en inhoudelijke activiteiten. We boden bijvoorbeeld plek aan het Maker Festival met presentaties van ambachtelijk werk, de Archeologiedagen en de Cito Uitblaasdagen, een sportevenement voor achtste-groepers.'

Je komt zelf uit de kunstwereld. Kun je daar iets mee voor deze klus?

'Ik studeerde Nederlands en dramaturgie en werkte als theaterproducent. Kunst en cultuur is hier geen doel op zich, maar de kantoorgebouwen zijn wel een uitstekende plek voor een mengvorm van creativiteit en innovatie. De ligging bij Scheepvaartmuseum, NEMO en de OBA zijn daarvoor gunstig. Maar belangrijk is ook: hoe kunnen we het cultuurhistorische verleden zichtbaar maken?' Bureau Monumenten en Archeologie heeft op het terrein een archeologische werkplaats gevestigd, waar men zich overigens nog vooral bezighoudt met opgegraven voorwerpen van de Noord-Zuidlijn. Enthousiast is Jansen ook over een idee van Alexander Rinnooy Kan, hoogleraar en Eerste-Kamerlid. 'Hij werkt aan een plan voor een Biënnale Beeldende Kunst op het Marineterrein, zoals iedere twee jaar in Venetië wordt georganiseerd. Wel kleinschaliger, maar met al het omringende water en dit prachtige terrein is het een mooi initiatief. Ik werk er graag aan mee om het mogelijk te maken.'

Wat wil je verder met het terrein? Nu

is nog maar dertig procent openbaar, maar dat gaat veranderen. 'In 2018 vertrekt de Koninklijke Marine die zoals bekend veel moeite heeft het terrein na 360 jaar te verlaten. Ik begrijp heel goed dat het pijn doet. Ze hebben hier zo lang gezeten en er zijn zoveel goede herinneringen. Maar de samenwerking met commandant Nico Vermaire en zijn staf is prima. Verder ben ik heel blij met het buurtplatform waarmee we goed en regelmatig contact hebben. De leden, dat zijn bewoners die de buurt goed kennen, betrekken we zoveel mogelijk bij de planvorming voor het terrein. Er gebeurt al veel en we staan open voor verdere initiatieven vanuit de buurt. We zijn het over veel dingen eens, zoals een duurzame ontwikkeling van het terrein.' Als Defensie zich in 2018 terugtrekt, krijgt Jansen vooral te maken met de gemeente Amsterdam. Daarin voorziet ze geen problemen omdat ze met het huidige gemeentebestuur goed contact heeft.

De bewoners van Kattenburg waren niet gelukkig met het vertrek van de Marine waarmee ze plezierig samenwerkten. Ze vrezen nu overlast door evenementen en de bouw van dure huizen en kantoren.

'Natuurlijk, geld speelt een rol, maar rijk en gemeente streven ernaar dat op deze bijzondere plek ook culturele en sociale initiatieven tot stand komen. Mijn opdracht is het terrein van een besloten enclave te ontwikkelen tot een gebied voor iedereen, in overleg met instellingen uit de omgeving en omwonenden. We zijn geen afzonderlijk eiland en willen met hen samenwerken. Met name bij de programmering van activiteiten, afvalverwerking en goede energievoorzieningen.'

Het Marineterrein heeft het karakter van een groene, rustige oase – dit wil men ook zo houden. Je woont zelf bij het Oosterpark, heeft stadsdeel Oost genoeg groen?

'Ik vind Oost een hele fijne wijk om te wonen. Er is veel ruimte, er gebeurt en verandert veel en dat is ook goed. Het Oosterpark is mooi geworden maar de nieuwe beplanting moet nog groeien. Ook de wateroverlast is een probleem en moet goed worden aangepakt.'

Zie jij in Oost nog kansen om iets extra's te doen met groen?

Jansen, nadenkend: 'Bij het Zeeburgerpad en de Cruquiusweg kan nog wel wat gebeuren. Een ruime groene plek waar mensen kunnen picknicken en werken.' #

Zie www.marineterrein.nl

Het Marineterrein is de groene driehoek onderaan de foto. Links het Scheepvaartmuseum

In opleiding voor telegrafist op het Marineterrein, 1966

Betondorptram - wagon 640

Ik was destijds al tien jaar vrijwilliger bij het wijkcentrum, de opdrachtgever van de tram. Ze wilden de architectuur van Betondorp op de tram. Het liefst in perspectief. En toen kwamen ze bij mij terecht.

Zie: www.geheugenvanoost.amsterdam/page/24637

Gevelreclames in Amsterdam Oost

Dergelijke reclames zeggen veel over de bedrijvigheid in een stad.

Zie: www.geheugenvanoost.amsterdam/page/44310

Rondje langs de velden...

André Lopes Dias, sinds 1971 secretaris van WV-HEDW, heeft het vanaf 1955 allemaal meegeemaakt. Hij werd toen lid en voetbalde 50 jaar bij de club, tot 2005, praktisch zonder blessures. Al op 22 jarige leeftijd (dus in 1962) werd hij bestuurslid en is dat, met uitzondering van een kleine periode, dus nog steeds.

Zie: www.geheugenvanoost.amsterdam/page/8401

Ajax - Stadion de Meer

Tekst: Geheugen van Oost / Kees Rotgans, Roland de Weert, Gerhard Broers | Fotografie: Beeldbank Amsterdam

Tot 1934 voetbalde Ajax in een houten stadion bij het huidige Christiaan Huygensplein.

Hofstede Voorland

Ondanks de crisis wilde Ajax verhuizen en het bestuur draaide elk dubbeltje ervoor om. Uiteindelijk werd honderd meter verderop aan de Middenweg hofstede Voorland opgekocht en gesloopt. (Wat ten koste ging van de schooltuintjes).

Zelfs de spelers betaalden mee

Het nieuwe stadion, dat niet meer mocht kosten dan 300.000 gulden en waaraan zelfs de spelers mee betaalden, zou verrijzen tegenover Betondorp. Bestuurslid Daan Roodenburgh, architect in het dagelijkse leven, ontwierp stadion 'de Meer' als een 'huis in een tuin'. Daarvoor werden enkele bomen gespaard en ook werd de oprijlaan van de Voorhoeve gespaard. Uiteindelijk was het af in 1934.

Twijfels

Naar de overgang van een houten naar een bakstenen stadion werd door de supporters met lede ogen gekeken. Sommigen hadden hun twijfel geuit of er in zo'n stadion wel goed voetbal kon worden. Hoekhuizen voor de terreinknechten.

Het stadion herbergde echter vier tribunes. Een overdekte hoofdtribune, met daaronder een restaurant, een kantoor, een sporthal en de kleedkamers, en er was een onoverdekte zittribune. Samen waren de er plaatsen voor 4500 toeschouwers. Achter de doelen kwamen twee staantribunes die 6500 toeschouwers konden herbergen. Bij de vier corners, in de hoeken van het stadion dus, verrezen hoekhuizen waar terreinknechten en andere Ajaxleden hebben gewoond.

Lees meer op www.geheugenvanoost.amsterdam/page/58900

Ajax mijn club

Tekst: Geheugen van Oost / Wil Merkies | Fotografie: Beeldbank Amsterdam

De veel oudere mannen wilden mij maar al te graag de spelregels uitleggen.

Met mijn vader ging ik vanaf mijn achtste jaar achterop de fiets naar de thuiswedstrijden van Ajax in het stadion aan de Middenweg. Op de heenweg gingen we langs bij oom Jan en tante Fien in de Zacharias Jansestraat en na de wedstrijd fietsten we naar opa en oma in Diemen. Dat ik 10 jaar later als eerste vrouwelijke sportverslaggeefster in Nederland de wedstrijden van Ajax voor de Volkskrant zou verslaan was toen ondenkbaar.

Aan mijn jaren als sportverslaggeefster bij de Volkskrant bewaar ik mooie

herinneringen. Met de mannelijke collega's van de andere kranten had ik goed contact. De veel oudere mannen wilden mij maar al te graag de spelregels uitleggen maar dat was niet nodig omdat ik ze tot hun verbazing allemaal kende. In de rust ging ik met de journalisten naar de Ajax-kantine waar voor mij 'die kleine' een ranja met een rietje werd besteld. De collega's dronken jonge jenever, een drankje, dat in de 50-er jaren bij journalisten populair was.

www.geheugenvanoost.amsterdam/page/40256

In elk nummer van Dwars staat een pagina die gevuld is door het Geheugen van Oost, de website met verhalen van buurtbewoners.

www.geheugenvanoost.nl

De toekomst begint bij het verleden.

Wonen in kunst, groen en nostalgie

Tekst: Arie van Tol en Hella de Groot | Fotografie: Gerard Valentijn en Arie van Tol

In 2002 werd de bouw afgerond van Park de Meer. Zes jaar daarvoor waren Ajax en stadion De Meer verdwenen uit de Watergraafsmeer. In zo'n 900 woningen, van heel duur tot goed betaalbaar, hebben bewoners zich genesteld in een groene en autoluwe omgeving. Schermen houden het geluid van de snelweg op afstand.

Het is een van die vele wijken waar je als Amsterdammer langsrijdt, maar nooit ingaat als je er niet iemand kent. Dan zie je alleen de drie langgerekte woonblokken aan de Middenweg. Met aan de andere kant het veel oudere gevelfront van Betondorp. Wat voor de Amsterdammer geldt, geldt niet voor de toerist. Park de Meer mag zich juist steeds meer verheugen in de komst van bezoekers die geïnteresseerd zijn in de historie of de architectuur van de buurt. Wel speelt het zo goed als ontbreken van voorzieningen niet alleen de bewoner, maar ook de toerist parten.

Woonstoren aan de Esplanade de Meer, versierd met panelen in de Ajax-kleuren

Ajax tegen ADO

Op een van de vele mooie nazomerdagen slinger ik fietsend door de straten en over de bruggetjes van Park de Meer. Veel straatleven is er niet, de mensen zijn naar hun werk of leven binnen. Op een enkele plek buiten is iemand bezig

met een onderhoudsklus. Door het ontbreken van winkels en scholen in deze kleine nieuwbouwwijk is het aantal passanten gering. Nee, de dode materie is hier veel opvallender. De kleurrijke versierselen aan de gebouwen, de opvallende woontorens, eengezinswoningen en stadsvilla's, de speeltoestellen verspreid over de wijk en de houten bruggetjes zijn meer dan een vluchtige blik waard. En dan al die namen van voetbalhelden en voetbalstadions. Het is bijna onmogelijk als voetbalfan niet in nostalgisch katzwijn te vallen. Ik was erbij, bij de 9-1 (of was het 9-0?) van Ajax tegen ADO. Ik stónd erbij, want toen had je nog staantribunes. Ik fiets in oostelijke richting, weg van de bebouwing, het groen in. Nieuw groen. Groen dat is aangelegd omdat alles anders moest tussen de snelweg en de wijk. Verbreding van de A10, nieuwe ontsluiting naar het sportpark, een nieuw fietspad, minder groen – maar dan wel origineel en vriendelijk aangelegd groen, met water, heuveltjes, brug en houten speeltoestellen. Het Voorlandpark is een prachtige plek om bijvoorbeeld je hond uit te laten. Of op een van de bankjes in het zonnetje verder te lezen in je boek.

Opvallende architectuur

Hoe bewoners hun Park de Meer ook waarderen qua woongenot, een kenmerkende wijkarchitectuur heeft het in ieder geval. 'Het voormalige Ajax-complex is op milieuvriendelijke wijze bebouwd met woningen die liggen in een groene omgeving, waarbij de structuur van de wijk mede bepaald wordt door het aquatisch ecolint,' zo heet het in de ambtelijke stukken.

Aan de Middenweg is de wijk afgeschermd met doorlopende bouwblokken die hun voordeuren aan de andere

Het groene karakter is een sterk punt van Park de Meer

kant hebben, aan de Anfieldroad. Aan die straat zijn ook enkele maatschappelijke voorzieningen gevestigd, zoals het Buurtcentrum Park de Meer. In

Als voetbalfan val je bijna vanzelf in nostalgisch katzwijn

het midden van de wijk, tussen de Esplanade en Wembleylaan, staan drie woontorens van elk 29 meter hoog. Tussen de Esplanade en het Voorlandpark staan flats en eengezinswoningen in een

groen en rustig, grotendeel autovrij gebied. De opvallendste architectuur is te vinden aan de noordzijde, het dichtst bij de sportvelden. Daar, aan de Stade de Colombes, staan grote vrijstaande villa's en aaneengeschakelde woningen. Voor Park de Meer en omgeving is in 2013 een nieuw bestemmingsplan gemaakt. Voor de wijk zelf was dat een formaliteit, want de wijk is klaar en veel ruimte voor bijvoorbeeld meer voorzieningen is er niet. Fysiek niet, maar ook niet vanwege de te geringe klandizie. Voor de omgeving was het een minder uitgemaakte zaak of er iets zou veranderen. De bebouwing uitbreiden naar de sportvelden is een serieuze optie geweest. Met het nieuwe bestemmingsplan is die optie voorlopig van de baan. #

Els de Vos: groene genoegens

'Kijk daar, een libelle, een paardenbijter, zo warm is het nog!' roept Els de Vos (53) vanuit haar stoel op het 'achterplatje' van haar gezellige koopwoning in Park de Meer. De natuur had altijd al haar warme belangstelling en in de Meer, waar het groen in ruime mate aanwezig is, is die liefde alleen maar gegroeid. Toen ze vijftien jaar geleden in Park de Meer kwam wonen, richtte Els samen met een buurvrouw 'Natuur, je beste buur' op, een werkgroep die met tientallen actieve vrijwilligers de naastgelegen sportparken Middenmeer en Voorland van fraaie groene randen heeft voorzien.

Dankzij de inzet van de groep werd een vlinderidylle – een oase voor vlinders – gecreëerd, als enige plek in Amsterdam. De werkgroep zorgt ook voor voldoende planten en bloemen waar hommels en wilde bijen van kunnen snoepen. Kennis delen is fijn, vindt Els: 'Als een buurtbewoner mij aanspreekt met "ik heb weer een ijsvogel gezien!" dan vind ik dat ontzettend leuk.' Niet alles lukte: een insectenhotel moest worden geruimd omdat de sportfunctie van het veld in het gedrang kwam. Jammer maar geen ramp, meent Els, want het samen bouwen van het insectenhotel zorgde voor binding tussen de vrijwilligers.

Turend over de Johan Neeskensbrug – een van de tastbare herinneringen aan het Ajax-verleden van de buurt – schiet haar toch een minpunt van de Meer te binnen: de rood-witte paaltjes voor het fietspad die zijn weggehaald. Nu is het een sluiproute voor bezorgwagens in de buurt. Gevaarlijk voor spelende kinderen en andere passanten. En dat in een buurt die ze zelf als veilig ervaart.

Fatima El-Kharoiti: rust en ruimte

'Mij krijgen ze niet zomaar weg uit Oud-Zuid,' dacht Fatima El-Kharoiti (48) toen ze vijftien jaar geleden op zoek ging naar een grotere gezinswoning. Oud-Zuid wilde zij, een hardwerkende vrouw met man en opgroeiende kinderen, alleen verlaten als ze er rust en ruimte voor terugkreeg. In Park de Meer vond ze die rust, aanvankelijk zelfs in iets te ruime mate. 'Alle woningen waren nieuw, er was bijna geen mens te zien, zo stil was het.'

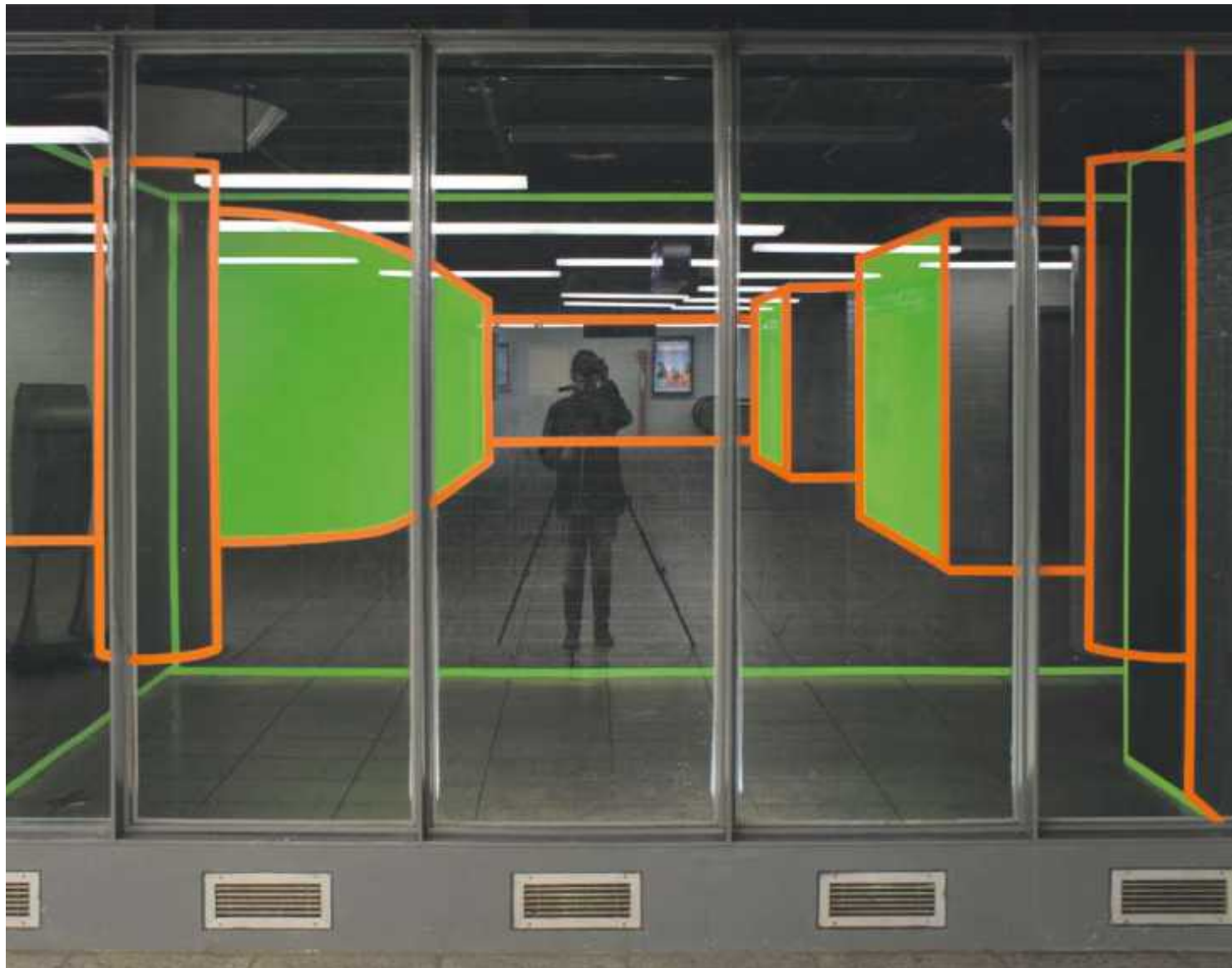
Er waren wel (witte) bewoners van koopwoningen. Eén van hen verhuisde toen ze ontdekte dat een deel van het woonblok was gereserveerd voor sociale huur, herinnert Fatima zich. 'Park de Meer wordt een tweede Bijlmer!' riep de vrouw boos in de krant. Afgezien van het ontvullende feit dat Fatima aanvankelijk weinig werd begroet door medebewoners, voelde ze zich al snel thuis in Park de Meer. Weinig verkeer, dus alle rust om het fietsen beter onder de knie te krijgen. Een fraaie vijf-kamerwoning met een eigen kamer voor elk van haar kinderen. Sportvelden om de hoek waar een van haar zonen voetbalt.

Woningcorporatie de Alliantie onderhoudt de woningen goed 'aan de buitenkant', nuanceert Fatima met een glimlach. De sociale mix van bewoners (senioren en jongeren van diverse afkomst, sommigen in een aangepaste woning) bevalt haar. Mede door haar werk als vrijwilliger voor Buurthuis Park de Meer heeft ze veel contact met andere buurtbewoners. En de boodschappen? Die doet ze in Oostpoort of de Javastraat. Ze hoeft maar op de fiets te springen, en ze is er.

Eigentijdse en eigenwijze kunst

Tekst: Martien van Oorsouw | Fotografie: Stichting Polderlicht

Sommige dingen zie je wel, maar je weet niet wie er achter zit. Op de eerste Dwars door Oost in de Jungle talkshow was te zien hoeveel projecten John Prop en Loes Diephuis hebben geïnitieerd. Eén van die projecten houdt op te bestaan: Etalagegalerie Inkijk. Het project begon in 1999 en eindigt in 2017. Aan een strak ritme van 18 tentoonstellingen per jaar komt een einde.

MMC Schobbe, 2009, 'Zonder titel'

In drie metrostations van de Oostlijn -Wibautstraat, Weesperplein en Waterlooplein- was in lege winkelunits kunst te zien. Passanten lopen langs op weg naar hun metro en hun oog wordt getrokken door een object, een installatie of een werk dat speciaal voor die ruimte is gemaakt. 'Het is niet per se gemakkelijke kunst,' zegt curator John Prop, 'maar we kiezen wel werken waar het oog even aan blijft haken.'

Vergeten plekken

We, dat zijn Loes Diephuis en John Prop van de stichting Polderlicht. Sinds 2001 organiseert de stichting kunstprojecten in de openbare ruimte in het oostelijk deel van Amsterdam. Polderlicht, Polderlicht@home en Parklicht in park Frankendaal hebben ze georganiseerd. En Etalagegalerie Inkijk dus.

Lenneke van der Goot, 2008, 'Zwever'

Het begon in 1999. Loes Diephuis werkte als 'stadsdeelkunstenaar' in stadsdeel Oost. Haar opdracht: onooglijke en vergeten plekken in de buurt aantrekkelijk maken door kunst. Metrostation Wibautstraat was onveilig, het zag er verloederd uit; een caféruimte was dichtgetimmerd omdat er gedeald werd. Het was, kortom, geen veilige omgeving. Loes benaderde het GVB met de vraag of ze iets kon doen aan de sombere uitstraling van het station.

Ze exposeerde werk van zichzelf en vroeg vrienden werk te exposeren. Het lijkt niet op te vallen, totdat er een paar maanden niets te zien is. Reizigers die regelmatig in het station komen vragen zich af waar de kunst is.

Vooruit plannen

In 2006 benadert het GVB Loes met de vraag iets soortgelijks te doen in metrostation Weesperplein, even later volgt station Waterlooplein. De afspraak is dat Etalagegalerie Inkijk ruimte maakt als huurders zich melden, of als de renovatiewerkzaamheden beginnen. Loes haalt John Prop erbij en ze besluiten de zaken professioneel aan te pakken. Het project wordt ondergebracht bij de stichting Polderlicht. Ze plannen vooruit. Er komt een onkostenvergoeding voor de curatoren en de exposerende kunstenaars. Elke twee maanden exposeert een kunstenaar in één van de galleries, de wissel vindt plaats in het weekend, de exposities worden geopend met een korte tocht langs de werken, in aanwezigheid van de kunstenaars. Tien jaar lang 18 tentoonstellingen per jaar, het ritme blijkt goed werkbaar.

Einde van een tijdperk

John en Loes bezoeken kunstenaarsinitiatieven en eindexamenexposities. Een oproep op facebook levert veel nieuwe, jonge kunstenaars op. Ze kiezen de kunstenaars intuïtief, het gaat meestal om ruimtelijke kunst en installaties. 'In de loop de jaren hebben we wel een gevoel ontwikkeld voor wat werkt in welke stationshal,' zegt John, 'we durven wel te zeggen dat het niveau gestegen is in de loop der jaren.'

Na 18 jaar komt een einde aan het tijdelijke project. In de loop der jaren zijn de stations veiliger geworden, en drukker. 'Etalagegalerie Inkijk is opgezet om de sociale veiligheid in de stations te vergroten. Dat kun je wel een succes noemen. Voor de kunst is het jammer. Waar vind je nou een galerie waar duizenden mensen langslopen? De meesten hebben geen tijd of aandacht voor de kunst, maar de paar procent die dat wel hebben, zorgen voor publiekcijfers waar menige galerie van droomt.'

De Inkijk in metrostation Wibautstraat gaat half december definitief dicht, die in Weesperplein een paar maanden later. De laatste exposant in Wibautstraat is Annegret Kellner met een installatie vol weemoed en verval. #

Meer informatie op: www.polderlicht.nl

Sonja Karte, 2007, 'Tijdnoed... of de vis van morgen'

Paul Baartmans, 2012, 'To see or not'

Marije Vermeulen, 2014, 'Sin City'

Roepende in de woestijn

Onallegaars

Tekst: Méland Langeveld | Illustratie: Judith Lammers

Een laagje mist hangt boven het grote veld waar meeuwen als volleerde voetballers dribbelen, driftig op zoek naar regenwormen. In de verte ziet Roos haar vriendinnetje Tilly. Ze rent erop af en samen sjezen ze over het veld, officieel mogen ze dat niet – het kan je als baas een boete opleveren van maar liefst honderdtwintig euro.

Een tijdje geleden reden twee handhavers met hun scooters dwars over het zompige veld om mij in het midden op de bon te slingeren. Weken erna waren de diepe sporen van hun wielen nog zichtbaar. Dan vraag je je toch af wie brengt hier de grootste schade toe? Toch niet die onschuldige man met zijn lieve hond? Die honderdtwintig euro van me kan het Stadsdeel besteden aan graszaad om de gemaakte sporen weg te moffelen.

We laten onze honden maar even rondrennen: hier hebben ze de ruimte om hun energie kwijt te raken. Want dat heeft een hond in de stad toch écht dagelijks nodig.

Een tiental meter voor ons loopt een vrouw in een donkerblauwe lange regenjas, op haar hoofd een regenkapje, in haar linkerhand een lange witte stok. Ze waggelt een beetje, stopt en roept haar begeleider. In haar andere hand houdt ze het tuig vast waarin hij haar door het leven leidt. Waar is haar trouwe

makker?
'Waar bent u 'm kwijtgeraakt?'
'Daarachter. Ik heb hem losgemaakt,

zodat hij zijn behoefte kon doen, en zich even vrij kon bewegen. Ik doe dat wel vaker met hem.' In haar stem klinkt lichte paniek door, haar donkere ogen staren me leeg aan. Ze moet zich als een roepende in de woestijn voelen.

Stuurloos. Van God verlaten. Haar begeleider heeft zijn vrijheid wel écht genomen.

'Ik ga 'm voor u zoeken.'

'Heel fijn van u, meneer.'

'Wat voor 'n hond is het?'

'Een witte labrador.'

Ik tast het grote veld af, maar vang geen glimp van hem op. Dan loop ik naar verderop gelegen struikgewas en zie hem daar flink schranzen.

Hoeveel geduld en training heeft het wel niet gekost de eeuwige vraatzucht uit

hem te bannen? En als klap op de vuurpijl gaat hij stiekem genieten van die verrukkelijke boterham met

leverworst. Deze labrador weet donders goed dat zijn baasje het toch niet ziet. Dit zal-ie vast vaker doen, want labradors staan bekend om hun onwijze gulzigheid. Ik loop resoluut op hem af. Hij blikt me verschrikt aan, verbaasd dat ik hem kan zien. Wanneer ik hem benader om hem bij zijn nekvel te grijpen, rent hij van me weg. De struiken uit, en sjokt dan, als de onschuld zelve, naar zijn baas. Ondertussen nakauwend op een korst brood.

'Waar was je nou Sjors? Toch niet weer aan het vreten?' Ze schudt haar hoofd, en bevestigt zijn tuig.

Ze bedankt me, en we wensen elkaar een fijne dag. Sjors zit weer in zijn keurslijf, en samen schuifelen ze voort. Hij werpt nog even een blik de struiken in, maar weet zich gelukkig in te houden. Het zou toch een dolkomisch, maar tevens triest, moment zijn als hij dat lekkers toch niet weet te weerstaan en daarmee zijn baas het struikgewas in sleept. #

Meer 'Onallegaars' en aanverwante verhalen lezen: www.melandlangeveld.com

Verdachte omstandigheden

Oost-thriller

Tekst: Melissa Plomp | Illustratie: Ruud Meijer

De oproep kwam binnen aan het begin van hun dienst. De rechercheurs reden haastig weg bij bureau Linneausstraat. Onderweg praatte Lex zijn collega Annet bij: 'We zijn gebeld door een hotel aan het Oosterpark. Een kamermeisje heeft één van hun gasten, een bejaarde Amerikaan, vanmorgen levenloos aangetroffen in de badkamer. Er is gelijk een ambulance gebeld, maar zijn reisgezelschap wil het ambulancepersoneel niet bij het slachtoffer laten. Nu is het hotel bang dat hij onder verdachte omstandigheden om het leven is gekomen.'

Via de Mauritskade bereikten ze het lommerrijk gelegen hotel, dat uitkeek over het Oosterpark. Ze parkeerden achter een ambulance. De directeur stond hen handenwringend op te wachten en nam hen mee naar boven, naar de luxe suites. 'De gast heet Jesse King, 81 jaar oud, uit Memphis. Het ziet er niet heel fraai uit. Hij zat op de toilet, als u begrijpt wat ik bedoel. Zodra zijn entourage doorkreeg wat er aan de hand was, werden wij de kamer uitgewerkt en hebben ze contact opgenomen met het Amerikaanse consulaat.'

Toen ze de lift uitstapten zagen ze de ambulancebroeders druk in discussie met een oudere Amerikaanse dame. Haar gezicht stond stijf van de botox. Voor de deur van de suite stonden twee stevige jongemannen die haast op cowboys leken in hun geruite overhemden en jeans. 'Dat lijken wel bodyguards,' fluisterde Annet tegen Lex. De rechercheurs wilden de suite binnen gaan, maar de cowboys versperden hen de weg. De botox-dame beende hun kant uit. 'Stay out. No one is allowed to go in there!' snauwde ze. Lex probeerde haar in zijn beste Engels te sussen: 'Mevrouw, ik snap dat u overstuur bent, maar dit is op Nederlands grondgebied gebeurd. Normaal zouden wij hier helemaal niet zijn, maar uw gedrag wijst er op dat er misschien

verdachte omstandigheden zijn.' De liftdeuren zoefden weer open en een keurige heer stapte uit. Hij stelde zichzelf voor als de Amerikaans consul. 'Ik denk niet dat uw aanwezigheid hier nodig is,' grapte Annet, 'tenzij het de Amerikaanse president is, die daar binnen ligt.' De consul glimlachte beleefd. 'Ik snap dat u uw werk moet doen. Gaat u maar naar binnen. U zult zien dat er niets verdachts is. Gewoon een oude, welgestelde Amerikaanse staatsburger, die helaas overleden is. Volgens mevrouw hier, zijn personal assistent, had meneer King al langer last van hartproblemen. Zijn personeel is geschrokken en heeft contact met ons consulaat opgenomen. Wij zullen er zorg voor dragen, dat het lichaam van meneer King terug naar Memphis wordt gevlogen.' De consul deed een stap opzij om de rechercheurs de suite binnen te laten. 'Dat zullen wij zelf eerst moeten vaststellen,' zei Lex kribbig en trok de deur achter zich dicht.

De rechercheurs onderzochten het lichaam. 'Ai, wat een gênant moment om dood te gaan,' zuchtte Annet boven het lichaam. De oude man had een dikke, witte baard en lag op zijn zij naast de toiletpot, met zijn broek op zijn enkels. Ze doorzochten de suite. In een standaard stond een prachtige akoestische gitaar. Ze vergeleken het paspoort met het slachtoffer, Jesse King, 81 jaar, woonachtig in Memphis, USA. Alles klopte en niets wees er op dat er anderen bij de dood betrokken waren. 'Waarom dan al die moeite?' vroeg Lex zich af. Ze vonden in een vak onder in een koffer enkele oude familiefoto's. Annet bekeek ze vluchtig en legde ze op tafel.

Op dat moment werd er geklopt en de oude schouwartz kwam binnen. Hij knikte zijn collega's vrolijk toe. 'Lex, Annet, wat hebben we vandaag?' 'Hoi Anton. Nog niet met pensioen? Je bent volgens mij al bijna net zo oud als ons slachtoffer. Zo op het eerste gezicht

lijkt het me geen misdrijf. Misschien dat jij nog iets vreemds constateert,' antwoordde Lex. De lijkschouwer trok zijn overall aan. Zijn blik bleef hangen bij de gitaar. Hij liep de badkamer in en knielde bij het lichaam van Jesse King, dat hij nauwgezet onderzocht. Hij liep terug naar de gitaar en toen naar de tafel, waar de foto's lagen.

Hij bladerde door de foto's heen. Zijn adem stakte. 'Onmogelijk!' mompelde hij, holde naar het lichaam en keek nog eens goed. 'Heb je iets gevonden?' vroeg Annet. De oude arts keek naar hen op. 'Lieve help, ik weet wie dit is, jullie denken vast dat ik gek ben!' De rechercheurs wachtten verbaasd af tot hij verder ging. 'Dit is Elvis!' #

'Landverrader' ook in Oost

Tekst: Tjeerd Bischoff | Fotografie: Paul Hoes

Op zaterdag 12 en zondag 13 november speelt Helmert Woudenberg zijn solo-voorstelling Landverrader in theater Oostblok. In Landverrader krijgen we het verhaal te horen van grootvader Hendrik Jan Woudenberg, een vooraanstaand lid van de NSB, en leider van het Nationaal Arbeidsfront in WO II.

Helmert Woudenberg is al ruim veertig jaar acteur, regisseur en schrijver. Hij was mede-oprichter van het Werktheater, een acteurscollectief dat furore maakte in de zeventiger jaren met voorstellingen over tal van maatschappelijke onderwerpen. Toen het Werktheater ophield te bestaan schreef en maakte Woudenberg eigen voorstellingen, vaak solo's over historische en mythische figuren.

Helmert Woudenberg speelt zijn grootvader

De Tweede Wereldoorlog is daarbij een terugkerend motief, een oorlog die een grote rol speelde in Woudenberg's eigen verleden, omdat hij kind was van een familie die 'fout' was in de oorlog. In de Hel vertelde hij de geschiedenis van zijn ouders; zijn vader, die als jonge soldaat stierf aan het Oostfront, en zijn moeder die kort na de geboorte van Helmert stierf aan een infectieziekte. Übermensch was een vertelling over de jeugdijaren van Hitler en diens van vreemdelingenhaat vervulde denkbeelden die hij in Mein Kampf te boek stelde. In Waterman vertelde Wou-

denberg het aangrijpende verhaal van Hatty Waterman, een joodse jongen/jongeman die als enige van zijn gezin de oorlog overleeft.

Een terugblikkende grootvader

In Landverrader keert Woudenberg terug bij zijn familie. Hij speelt hierin zijn grootvader Hendrik Jan, een vooraanstaand NSB-er die tijdens de bezetting door de Duitsers werd benoemd tot leider van het Nederlandse Arbeidsfront. Voor een eenvoudig wandje, de cel

waarin Hendrik Jan na de oorlog gevangen werd gezet, zien we een zittende man die naar zijn voeten kijkt. Rustig pratend blikt hij terug en maakt ons deelgenoot van zijn leven. Zijn jeugd die hij doorbracht op de enige boerderij in de oude Jodenbuurt in Amsterdam-Oost, samen met zijn broer Kees die koos voor

... maar ondertussen belandt hij met al zijn redelijkheid volledig aan de verkeerde kant

het socialisme. Hoe hijzelf vanuit een grote betrokkenheid bij de arbeidersbeweging in de dertiger jaren gegrepen werd door het nationaalsocialisme. En hoe hij in de oorlogsjaren langzaam maar zeker meeging in dat wat de Duitsers van hem vroegen. We krijgen te horen hoe hij bemiddelde tussen de bekende NSB-ers Rost van Tonningen en Mussert en hoe de verhouding was tussen deze figuren en de Duitsers.

Prikkelende voorstelling

Het knappe van de voorstelling is dat Helmert Woudenberg de verleiding heeft weerstaan een oordeel te vellen. We krijgen geen 'slecht' mens te zien, maar ook wordt er geen poging ondernomen tot iets als eerherstel. De grootvader vertelt en denkt, voor het grootste deel in de woorden die hij zelf geschreven heeft. Het is een verhaal van binnenuit en dat maakt het zo interessant. We zien een ietwat aarzelende bedachtzame man, die vooral slachtoffer wordt van het feit dat hij niet goed

tegen ruzie kan. Met kleine stapjes gaat hij het verkeerde pad op, geeft soms toch toe in zaken die hem tegen de borst stuiten, omdat hij ook niet weet hoe het anders moet, maar ondertussen belandt hij met al zijn redelijkheid volledig aan de verkeerde kant. Alarmerend. De weg naar de hel is geplaveid met goed bedoelingen. Wat ook alarmerend is zijn de toespraken die je te horen krijgt. Toespraken vol nationalisme, waarin geageerd wordt tegen de elite en tegen de graaicultuur in het bedrijfsleven. Al te herkenbaar.

Landverrader is daarmee een prikkelende, emotionerende voorstelling die aanzet tot nadenken. Een voorstelling die zeer goed ontvangen is, zowel in de media als door een enthousiast publiek.

Randprogramma

Bij de voorstelling organiseert Theater Oostblok een randprogramma. De broer van Helmer's vader, Dick Woudenberg, zoon van de in het stuk opgevoerde grootvader, oud, maar helder van geest, maakte alles bewust mee. Op zaterdag leidt hij samen met Helmert de voorstelling in. Op zondag zal historicus Benien van Berkel een schets geven van het alledaagse leven in Amsterdam en van het politieke en maatschappelijke klimaat in de jaren dertig, toen Hendrik Jan Woudenberg actief werd voor de NSB en niemand nog wist waar het Nationaal socialisme toe zou leiden. #

De voorstellingen in Oostblok zijn op zaterdag 12 november om 20.00 uur en op zondag 13 november om 15.00 uur.

Fashion Fest

Op zaterdag 10 december van 14.00 tot 17.00 uur vindt in de Lichthal van het Tropenmuseum de grande finale van fashion fest plaats. In deze modewedstrijd krijgen 62 ambitieuze modetalenten de kans zich te ontwikkelen op het gebied van ontwerp, haarstyling, make-up en modellenwerk.

Met behulp van de diverse collectie van het Tropenmuseum laten zij zich inspireren tot vernieuwende creaties binnen hun vakgebied. De modewedstrijd fashion fest 2016 wordt georganiseerd door MAFB en het Research Center for Material Culture (RCMC). RCMC is een onderzoeksinstituut van het Tropenmuseum, Afrika Museum en Museum Volkenkunde.

Er is een deskundige jury en voor de winnaar ligt er een geldprijs voor de verdere ontwikkeling van zijn/haar talent.

Benefietconcert

Op zondag 20 november van 16 to 17 uur speelt de winnaar van het Young Pianist Concours 2015 Ramon van Engelenhoven een benefietconcert in de Oosterkerk ten bate van muziekles aan kinderen.

Met een Leerorkest krijgen kinderen op de basisschool de kans om muziek te maken op een instrument. Het landelijk Instrumentendepot Leerorkest voorziet scholen van muziekinstrumenten.

Ramon van Engelenhoven biedt in samenwerking met de actie 'Klassiek Geeft' van Radio 4 dit concert aan. Afgelopen juni heeft de actie 1024 instrumenten opgeleverd en 74.925 euro opgebracht. In de Oosterkerk speelt Ramon van Engelenhoven (onder voorbehoud) composities van Chopin, Debussy en Liszt.

Het adres van de Oosterkerk is Kleine Wittenburgerstraat 1. De deur is zondag de 20e november open vanaf 15 uur.

Er is koffie en thee verkrijgbaar. Na het concert is de bar open.

Meer info: www.leerorkest.nl

Art Rocks

Op 27 november is in het Tropenmuseum 1 van de 5 museumrondes in het kader van de muziekcompetitie Art Rocks. 10 muziekacts presenteren hun lied dat geïnspireerd is door een kunstwerk, het kunstwerk dat tijdens de act ook wordt getoond.

De 5 museumrondes leveren elk een winnaar van die ronde. Samen met een door het publiek gekozen act zijn er in poptempel Paradiso op 17 januari a.s. dan 6 muziekacts in de finale. De finalisten winnen een professionele videoclip bij hun track en studiotijd om hun track op te nemen. De winnaar op 17 januari krijgt ook nog eens een geldprijs van € 1000,-.

Op www.artrocks.nl kun je meer lezen over de competitie, kun je de muziek horen van de muzikanten die meedingen naar een plaatsje in de museumrondes en kun je mede bepalen wie doorgaan. Het schilderij *Planets in My Head* van Yinka Shanibare, waarvan hierboven de foto, heeft enkele muzikanten geïnspireerd. Wellicht zijn zij op 27 november te bewonderen in het Tropenmuseum.

De verstopte kruidentuin

Tekst: Ton Hendrix | Fotografie: Gerard Valentijn

Mensen die wel eens in Park Frankendael komen kennen waarschijnlijk wel de heemtuin. Dat is het deel van het park dat niet uit strakke grasvelden en asfaltwegen bestaat, maar uit kronkelende paadjes te midden van een veelheid van bomen en struiken. Vermoedelijk slechts weinigen kennen ook de kruidentuin die daarin verstopt ligt, als een prieeltje middenin een oerwoud.

Jacqueline aan het werk in haar verborgen kruidentuin

Ik spreek met degene die deze kruidentuin verzorgt, Jacqueline Rijken: 'In de jaren '60 was Frankendael nog geen park maar de stadskwekerij. De heemtuin werd toen bedacht door de

toenmalige directeur van de stadskwekerij, Jonker, en aangelegd door Henk Buring. Deze kruidentuin is een onderdeel daarvan. Maar er zijn meer kruidentuinen in dit park; er is er ook een bij restaurant de Kas en er groeien kruiden in de

Sommige planten leiden nu een beetje een kwijnend bestaan

Régence tuin bij Huize Frankendael, die worden onderhouden door de vrijwilligers van 'River of Herbs'.

In 1998 kwam ik in de Watergraafsmeer wonen en wat ik hier aantrof waren perkjes die geheel overwoekerd waren door brandnetels. Ik ben toen gaan navragen of de kruidentuin weer kon

worden hersteld en toen zei Elgar Vos, toentertijd voorzitter van de Vereniging Vrienden van Frankendael tegen mij: 'wil jij dat niet doen?' Veel stond er niet meer van de oorspronkelijke tuin. Onder de brandnetels kon ik soms nog resten vinden van wat daar vroeger had gestaan. In het begin wist ik nog niet alles, gaandeweg heb ik meer kennis verzameld over de planten hier.'

Ongunstige ligging

'De kruidentuin is ooit ontworpen door Harry Ter Smitte die in de jaren '80 de heemtuin beheerde. Een bord geeft de onderverdeling aan: keukenkruiden, vlinder- en bijenkruiden, medicinale kruiden, en er staan ook kruiden waarmee je kunt verven. Sommige planten leiden nu een beetje een kwijnend bestaan, dat komt door de ongunstige lig-

ging met veel schaduw en deels dichtbij het water. Het is hier eigenlijk de bodem van een drooggemalen meer, dus het is allemaal kleigrond. Elk seizoen is ook weer anders; dit jaar begon het koel, dan groeien de planten rustig aan, maar als het dan warmer wordt, krijg je ineens zo'n spurt de lucht in. Dat geeft hoge en slappe stengels. De aardpeer is wel vijf meter hoog, maar ligt helemaal

plat. Hij blokkeert het pad, tja, dat is ook hoe de natuur is. Het is een van de planten die ik onlangs heb bijgekocht. En planten die duidelijk niet blij zijn met hun plek zet ik in een ander perk. Zo is de indeling anders geworden dan zoals deze in het begin was.'

Giftig

'Wandelaars mogen wel iets plukken, zoals hier citroenmelisse. Een paar blaadjes en je kunt er een kopje thee van zetten. Maar je moet het een beetje met beleid doen. Ik heb overal bordjes bijgezet, dat mensen niet alleen zien dat hier allemaal verschillende planten staan, maar dat ze ze ook kunnen leren herkennen. Bedoeling is dat de tuin een educatieve functie heeft. Wat betreft de medicinale kruiden heeft elke plant zijn eigen werking. Zo is er de smeerwortel, waarvan vroeger de wortel werd gebruikt als basis voor zalven. En er staan ook giftige planten; één die erg giftig is, heb ik maar weggehaald. Tegenwoordig verzorg ik de kruidentuin met hulp van een vrijwilliger, om de week op vrijdagochtend. Zelf ben ik ook vrijwilliger en bestuurslid van de Vereniging Vrienden Van Frankendael. Als verenigingsbestuur moet je wel de vinger aan de pols houden, want er zijn verschillende belangen. Het Stadsdeel gaat nu nieuwe profielen maken voor de parken in Oost. Het is dan zaak als burger je stem te laten horen.' #

Meer info: <http://www.vriendenvanfrankendael.nl/> en <http://www.riverofherbs.org/events/orchards-gardening-6/>
Reacties: tonquichot@gmail.com

Al tien jaar duurzame ambities

Tekst: Loes Deutekom | Fotografie: Gerard Valentijn

Bent u al een plastic hero? We kennen allemaal de oranje bakken waar we sinds 2010 ons plastic verpakkingsafval in kwijt kunnen. Beelden van de 'plastic soep' die op de oceanen drijft, maken ons allemaal een beetje droevig. Aan de Cruquiusweg denkt het bedrijf Partners for Innovation na over andere verpakkingen, zodat veel minder afval ontstaat, óf dat we het beter kunnen hergebruiken.

Waar gaat het plastic afval uit de containers precies naartoe? Het grootste sorteerbedrijf in Nederland, SUEZ, brengt het plastic via tussenstations naar de haven van Rotterdam. Daar wordt het gesorteerd naar verschillende soorten plastic, want het materiaal van een flesje water is anders dan dat van een bakje druiven. En weer ander materiaal is dat van melkpakken, die ook in de containers mogen.

Het plastic wordt schoon- en drooggemaakt, onbruikbaar plastic wordt er uitgehaald en uiteindelijk worden vijf soorten plastic gesorteerd. Vanuit Rotterdam worden de balen plastic opgekocht door recyclers, die hier vervolgens nieuwe producten en verpakkingen van maken. Ons gerecycled plastic komt terug in bijvoorbeeld frisdrankflessen, kratten, tennisballen en speelgoed. Het ideaalplaatje is 'bottle to bottle'. Dat betekent dat een plastic fles zo gerecycled wordt, dat het weer een nieuwe plastic fles oplevert. Dat is bijvoorbeeld het geval bij glas, maar helaas (nog) niet bij plastic. In het sorteer- en verwerkingsproces gaat daarvan een deel verloren, je behoudt ongeveer 78%.

Kringloop

Plastic scheiden is onderdeel van een kringlooeconomie. De Nederlandse regering, maar ook de EU en bedrijven hebben stuk voor stuk hun duurzame en klimaatambities. Zo wil Nederland in

Beeld uit de voorstelling HaRT van Vis à Vis in Almere, waarin een high tech scheidingsstation voor afval centraal stond

2020 75% van al het huishoudelijk afval scheiden (dat is nu rond de 50%). Een bedrijf dat al tien jaar bijdraagt aan dit soort duurzame ambities is Partners for Innovation. Zij hebben hun kantoor aan de Cruquiusweg in Oost en zijn experts op het gebied van duurzame technologische vernieuwing. Denk bijvoorbeeld aan duurzame verpakkingen, energie uit reststromen of duurzame verlichting. 'Al deze oplossingen vragen om nieuwe technologie en nieuwe samenwerkingen,' zegt Siem Haffmans, een van de partners. 'Grote veranderingen krijg je namelijk niet voor elkaar als

je niet de overheid, bedrijven en kennisinstellingen op één lijn hebt.'

Slimmer ontwerp

Met het oog op de kringlooeconomie kijken Partners for Innovation liever naar het ontwerp van een verpakking, zodat daarna recyclen veel makkelijker wordt. 'Nu steken we – letterlijk – veel energie in het recyclen van verpakkingen, maar als we bij de start al rekening houden met de recyclebaarheid dan levert dat uiteindelijk winst op,' aldus Haffmans.

En wat denk je van de beschermende

Bij de voorstelling HaRT werd ook gebruik gemaakt van een object gemaakt van lege petflessen

verpakking van iets wat je op internet hebt besteld? Mensen ergeren zich groen en geel aan de overbodige verpakkingen en opvulmateriaal, zoals bubbeltjesplastic. Natuurlijk moeten producten beschermd worden, maar we kunnen vast betere oplossingen bedenken. Zoals verpakkingendozen die beter op maat gesneden worden, zodat minder opvulling nodig is. Het aantal bedrijven dat hun producten online verkoopt is de laatste jaren explosief gestegen, dus reden temeer hier iets op te vinden.

Ook heeft Partners for Innovation een kantoor in Afrika om ook daar duurzame oplossingen te vinden. Zo wordt in een van de projecten biogas en elektriciteit gemaakt uit afval uit de landbouw en veeteelt. Partners for Innovation bestaat dit jaar tien jaar en ze zijn van plan zich ook de komende jaren in te zetten voor vernieuwende ideeën die onze planeet een beetje schoner proberen achter te laten. #

Zie: www.partnersforinnovation.com en www.plasticheroes.nl

‘We maakten gordijnen, kinderpjamaatjes, beddengoed’

Tekst: Hansje Galesloot | Fotografie: Edward Schenk

Het pand ziet er verwaarloosd uit, maar het blijkt toch een gemeentelijk monument te zijn. Op de gevel aan het Boerhaaveplein is in steenreliëfs de belettering nog goed te lezen: Wild & Hardebeck's Gordijnen Fabriek. Wat was dit voor fabriek en wat zit er nu in deze geheimzinnige bakstenen kolos?

Het pand gaat de hoek om, aan de Tweede Boerhaavestraat zijn net zulke steenreliëfs aanwezig, maar hier nage-nog onleesbaar. Het uit 1921 daterende gebouw is ontworpen door architect Carel Tenenti. Hij werd in Nederland geboren als telg uit een familie van Italiaanse schoorsteenvegers. Begonnen in het familiebedrijf, wellicht in de schoorsteen, werkte hij zich via bouwkundige op tot architect. De robuuste, donkerbruine baksteenarchitectuur van het gebouw past goed bij de omringende woningbouw en bij het ongeveer gelijktijdig verrezen badhuis op het plein. Opdrachtgever was Julius Joseph Hardebeck (1867-1942), zoon van Duitse immigranten. Hij had de gordijnenfabriek overgenomen van de Duitse familie Vinnassa. Dat is geen toeval: de Amsterdamse stoffen- en kledingbranche kende vanaf de tweede helft van de 19de eeuw een sterke Duitse invloed. Denk bijvoorbeeld aan grote bedrijven als C&A en Peek & Cloppenburg.

Doorstart avant la lettre

Erg succesvol was de nieuwe eigenaar niet. In 1927 ging het bedrijf failliet. ‘De schulden overtreffen de baten aanmerkelijk,’ lieten de curatoren in de krant weten. De schulden bedroegen 674.000 gulden en de baten, toch ook niet gering, 590.000 gulden. Daar zal de waarde van het pand in verdisconteerd zitten. Het bedrijf maakte een doorstart onder

Jammer dat het pand nooit meer voor publiek is opengesteld

dezelfde naam en dezelfde eigenaar, ongetwijfeld met achterlating van een deel van de schulden. Die truc is dus niet tegenwoordig pas uitgevonden. In 1938 was het opnieuw raak: weer een faillissement – en weer een doorstart onder dezelfde eigenaar. Na de oorlog was Carl Ferdinand Heinrich de Bos de nieuwe directeur. Pim Kool, geboren in 1945, woonde er toen tegenover. ‘Ik zag altijd textiel/lakens

geperst worden in grote mangels, als er weer eens een geblindeerd raam openstond,’ vertelt hij op het Geheugen van Oost.

Alles was stukloos

Er werkten veel jonge meisjes in het bedrijf. Een van hen was Rie Blaas-van Lieshout, nu 85 jaar. ‘Hardebeck maakte gordijnen en vitrage, maar nog veel meer: kinderpjamaatjes, trappelsakken

voor baby's, schorten, noem maar op. Ik denk dat er een stuk of vijftig mensen werkten in mijn tijd. Alles was op stukloon, maar ik verdiende goed,’ schrijft ze in een mail. De meiden – allemaal in de twintig, nog vóór hun trouwen want dan hield je toentertijd op met werken – gingen ook na het werk veel met elkaar om. Ida van Kouwen-Fiege werkte er al op haar vijftiende, zij maakte ‘valletjes, lakentjes en sloopjes’.

In de jaren zeventig is Wild & Hardebeck ten onder gegaan. Het pand kwam in 1979 in handen van de destijds bekende kunstverzamelaar Frits Becht en van Jan Dibbets, ‘godfather’ van de Nederlandse moderne kunst. Zijn werk – deels hier gemaakt – bevindt zich in belangrijke musea. In 1983 werd het pand gesplitst, Dibbets bezit tot op heden de begane grond en eerste verdieping; de erven van Frits Becht zijn eigenaar van de tweede verdieping. In de jaren tachtig organiseerden Frits en Agnes Becht hier grote kunstexposities.

Tapijt uit Tuschinski

Jammer dat tegenwoordig het pand nooit meer voor het publiek is opengesteld. In 1992 lukte het NRC-journalist Max van Rooy wel om de kunstenaar te spreken te krijgen in dit gebouw. Hij beschrijft het als een ‘immens woon- en werkverblijf’. Ze staan eerst beneden in het atelier, maar dat maakt een verwaarloosde indruk, de kunstenaar zit vaak in het buitenland. Over brede trappen met bakstenen balustraden en gietijzeren leuning gaat het naar de eerste etage, waar gewoond wordt. Op de vloer ligt een origineel Art Deco vloerkleed uit het Tuschinski-theater. Her en der staan stoelen van grootheden als Rietveld, Van der Rohe, Eames en Gispen. Een vijftien meter lange ovale tafel en metershoge planten zoals die alleen in een voormalige fabriek kunnen staan, completeren het interieur. Ik zie het helemaal voor me. En ik zou best eens een kijkje willen nemen. #

Dit is deel 5 van een serie over muur-reclames in Oost.

Optredens in knusse huiskamers

Tekst: Rose Bartholomé | Fotografie: Co de Kruijf

Het Huiskamerfestival – op 8 oktober rondom het Beukenplein – bestaat uit verschillende routes langs zes tot minitheater omgevormde huiskamers. Iedere deelnemer krijgt een route met drie optredens. Op zoek naar onze eerste voorstelling wandelen wij de Derde Oosterparkstraat in.

Voor de deur van een woning heeft zich een groep mensen verzameld. Aan het raam hangt een kartonnen uithangbord waarop ‘Huiskamerfestival’ staat, maar toch is dit nog niet het goede adres. Pas verderop in de straat wordt onze eerste

voorstelling gegeven. Ook daar verzamelt zich een groep mensen.

Marle Thomson

Voor de deur staan twee suppoosten. Als de deur opengaat, kijken wij reik-

halzend uit naar wat gaat gebeuren. Er komt een jongeman naar buiten. Hij brengt een vuilniszak naar de container. Het dagelijks leven in het huis gaat gewoon door. Eindelijk mogen wij naar binnen. De suppoosten gaan ons voor. We stommelen drie trappen op en komen in een woning waarvan de huiskamer is omgebouwd tot een klein theater. In de woonkamer zit Marle Thomson. Zij tokkelt zachtjes op haar gitaar. Het publiek neemt plaats op klapstoeltjes. Marle zal liedjes spelen van haar nieuwe ep: The Canopy. Haar stem is lieflijk en zacht, maar het optreden wordt niet zoet vanwege de experimentele klank van haar stem en de instrumenten. Wij luisteren ademloos naar haar prachtige liedjes. De tijd vliegt.

Paulien Cornelisse

Het tweede optreden is in de Vrolijkstraat. Paulien Cornelisse geeft ons een voorproefje van haar nieuwe theater-show. Het is voor haar een thuiswedstrijd. Paulien woont in Oost, net als het merendeel van de bezoekers. ‘Dat betekent dat ik u volgende week bij de Vomar kan tegenkomen. O God, zullen

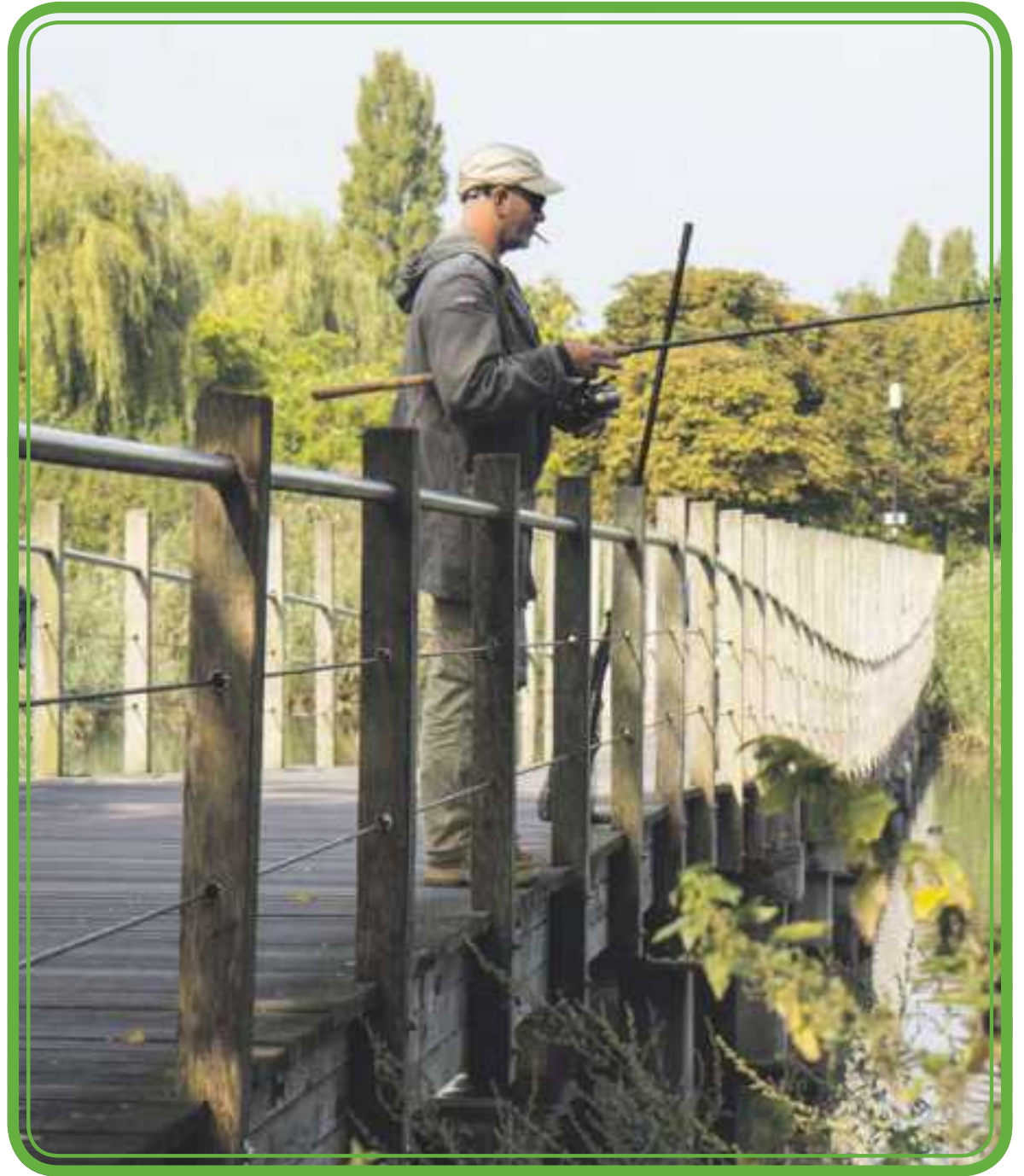
wij afspreken dat alles wat wij hier zeggen binnen deze huiskamer blijft?’ Vervolgens behandelt zij op haar bekende, ironische wijze een reeks onderwerpen. Zij vertelt over de korte periode die ligt tussen traphekje en traplift en over de Paralympics. Zij wil daaraan meedoen in de categorie: Geen Zin. ‘Als je dan laatste wordt, heb je toch gewonnen.’ Dat is de categorie die ook mij zeer aanspreekt. Grappig is haar analyse van ‘wanneer je beter iets niet kan doen, omdat het daarvoor niet de goede tijd is’. Dan is het alweer tijd om naar het volgende adres te gaan. Sorry, Paulien, nu heb ik het toch niet binnen de huiskamer gehouden.

Nyk de Vries

Wij wandelen naar de Tweede Oosterparkstraat. Daar worden we ontvangen met een drankje. Het is een prachtige nieuwbouwwoning. Hier zal Nyk de Vries optreden. Door de stem van Nyk, met zijn Friese tongval, word je meegenomen in de wereld van de ik-figuur. Je gaat mee met ‘de vage gast’ die Renger heet en mee naar het noorden van het land waar de ik-figuur opgroeide bij zijn vroeger zuinige en argwanende vader (zie verder pagina 25). Het laatste onderdeel van het Huiskamerfestival bestaat uit het eindfeestje in café Maxwell. Een vierkoppige saxofoonensemble speelt terwijl kunstenaars en publiek nog een drankje doen. #

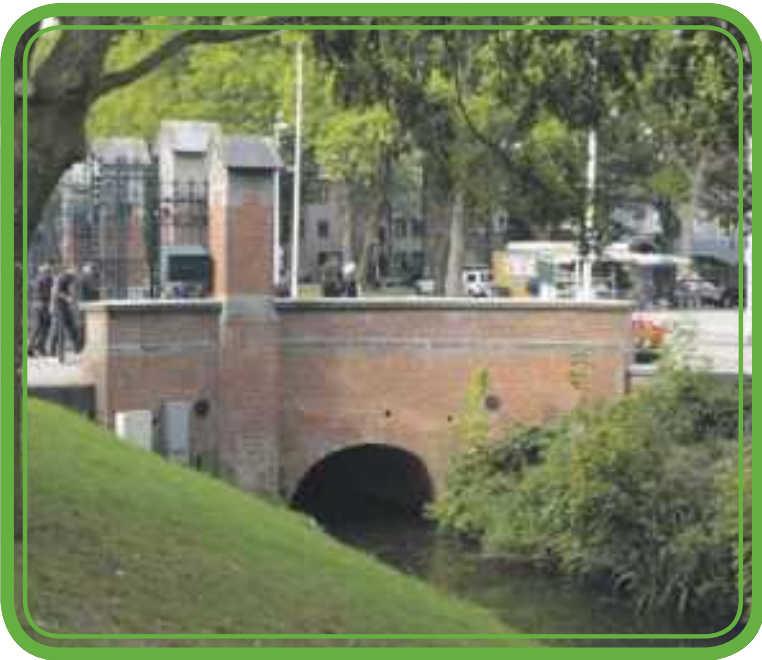

Nyk de Vries in een huiskamer, op 2 november ook te zien in Jungle Amsterdam

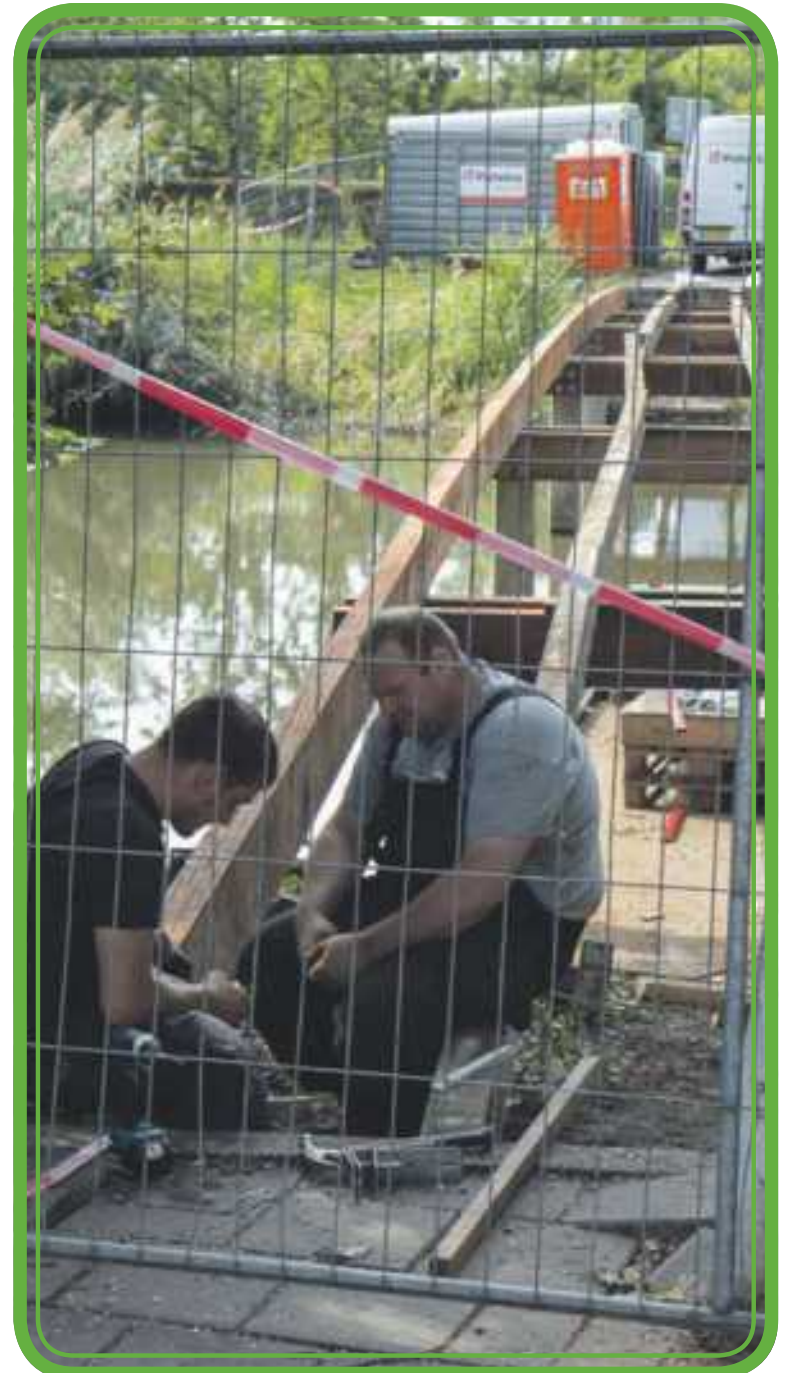

Fotografie: Ans van de Scheur, Dineke Rizzoli,

Hans Heitgeert en Gerard Valentijn

Amsterdam Oost · Transvaalbuurt
Infopunt @ Steve Bikoplein 2

Video
kunstroute
do 3
vrij 4 za 5
november 2016
17:00-23:00 uur
GRATIS TOEGANG

Gastcurator
Eva DeCarlo

Kunstenaars

Irma de Vries

Hans Hiltermann

Jonathan Hodgson

Todd Weinstein

Justen Ladda

Nienke Brokke

Marcin Gajewski

Maarten Kools

Kunstenaarscollectief Zeeelaar

Jabu Arnell i.o.v. Tropenmuseum

ARTIS-Micropia

Studenten Breitner Academie

scholieren Nelson Mandela School

Anders hoeft niet vreemd te zijn

The Stranger Next Door

Museum zonder Muren
www.museumzondermuren.com

Hoofdsponsor

Specialists in
Architectural
Products

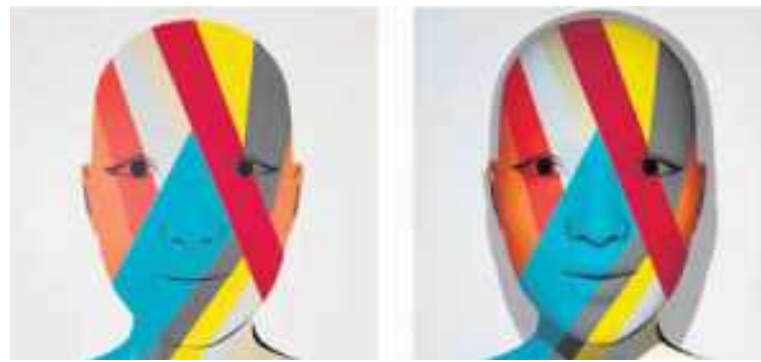
BeamSystems

1 | **YOU** | **Hans Hiltermann** Hoe ziet een mens er uit ontdaan van alle opsmuk? **YOU** laat mensen zien zonder masker. Hyperrealistische beelden van mensen in een neutrale, schaduwloze omgeving.

STEVE BIKOPLEIN 2

2-8 | **Irma de Vries** | **AreMi** (7 locaties) AreMi is een leger van 7 verschillende Godinnen die Mi heten. We are all Mi. We areMi.

8 | **HOEK LAING'S NEKSTRAAT EN TRANSVAALSTRAAT**

Voor locatie 2 t/m 7 heb je de kunst-app Mi Society AR nodig. Deze app brengt de nieuwe, moderne Godin Mi tot leven. Download de app in de appstore. Instructie: Richt je camera van je mobiel op het kunstwerk totdat deze hem inkadert en druk op play. www.misociety.amsterdam 2-7 | **TRANSVAALSTRAAT 107A** – **PRETORIUSSTRAAT 83** – **REITZSTRAAT 105** – **HERTZOGSTRAAT 10** – **RETIEFSTRAAT 51** – **KRUGERSTRAAT 1-3**

9 | **The Man with the Beautiful Eyes** | **Jonathan Hodgson** BAFTA bekroonde animatie naar een gedicht van Charles Bukowski. Vier bevriende kinderen voelen zich aangetrokken tot een vreemd huis dat ze van hun ouders moeten vermijden. **KRUGERHOF, MARITZSTRAAT 22**

Donderdag 3, vrijdag 4 en zaterdag 5 november van 17 uur tot 23 uur video kunstroute in de Amsterdamse Transvaalbuurt.

Film- en videoprojecties, lezingen, rondleiding en Wereldkeukens Next Door.

The Stranger Next Door

Anders hoeft niet vreemd te zijn

Hoe goed ken jij je burens? Wie vind jij vreemd?

The Stranger Next Door gaat over mensen en hoe wij naar elkaar kijken. Vaak hebben wij al een beeld over iemand nog voordat we hem of haar kennen.

Hoe kijk jij naar de ander?

Drie avonden lang is de Amsterdamse Transvaalbuurt het decor van een onalledaagse kunstroute met grote videoprojecties op gevels, filminstallaties in ramen van winkels en woningen en intieme vertoningen in poortjes en in binnentuinen. Dwaal met vrienden, familie of lekker alleen door de straten langs de circa 20 grote en kleine kunstwerken van internationale, hedendaagse kunstenaars en ontdek hun interpretatie van *The Stranger Next Door*.

For three days, Nov. 3rd through Nov. 5th, the Transvaalbuurt in Amsterdam East will transform into a museum showcasing over 20 video artworks in the streets of this multi-cultural neighbourhood. Follow the route to view top national & international artists' interpretations of 'The Stranger Next Door'.

Video kunstroute

Kunstenaars, studenten, scholieren en kinderen geven hun eigen visie op het veelzijdige thema *The Stranger Next Door* middels film- en videoprojecties. De uitingsvormen zijn heel verschillend, van animatie tot abstract en van fictie tot documentair.

Infopunt

Informatiepunt en start van de route. Dit is ook de plek om even op te warmen, bewoners, kunstenaars en bezoekers te ontmoeten of meer te weten te komen over *The Stranger Next Door* en Museum zonder Muren.

Met de routekaart hiernaast kun je alle kunstwerken vinden. Bepaal zelf in welke volgorde je de kunstwerken wilt bekijken.

Infopunt @ Steve Bikoplein 2.
Geopend op alle dagen van 16:00 tot 23:00 uur.

13 | **Human Nature** | **Marcin Gajewski**
Vreugde en jaloezie, rivaliteit en vernietiging tussen twee kleine kinderen die elkaar niet kennen. Is dit 'Human Nature', of niet? **SMITSTRAAT 32**

14 | **Saint Thaddeus** | **Maarten Kools**
Een wonderlijke figuur die bereid is mensen te helpen in de meest uitzichtloze situaties. Niet altijd herkenbaar, maar altijd onder ons. Geïnspireerd op een bewoner uit de Pretoriusstraat.
HERTZOGSTRAAT POORT, NAAST #3

15 | **Het onzichtbare leven** | **ARTIS-Micropia**
Je ziet ze niet, maar ze zijn er wel. Ze zitten op je, ze zitten in je, en jij alleen hebt er al meer dan honderdduizend miljard. Microben, de kleinste en machtigste organismen op onze planeet.
TUGELAHUIS, TUGELAWEG 59A

10 | **The 36 Unknown** | **Todd Weinstein**
Schijnbaar toevallige objecten om ons heen kunnen, zonder dat we daar erg in hebben, van grote betekenis zijn. Mogelijk bieden ze ongemerkt de eerste stap naar een grote verandering.

STEVE BIKOPLEIN 13

- Infopunt Steve Bikoplein 2
- Video kunstroute
- Interactieve werken Irma de Vries

11 | **Face and faceless** | **Justen Ladda**
Animatie waarin elk uiterlijk kenmerk is verdwenen. Verbeelding van 'strangers', mensen waar wij ons niet mee kunnen identificeren. Naakte gezichten in eindeloze variaties van menselijke expressie, emotie en karakter.

KRUGERPLEIN 75-77

12 | **A Wall in Between** | **Nienke Brokke** Een muur tussen burens, tussen speelvelden, tussen landen of tussen elkaars gelijk. Grens én verbinding tussen twee ruimtes. Door je eigen perspectief kan de muur dikker worden of juist verdwijnen.

LAINGS'S NEKSTRAAT 53 & 55

23 | **Van binnen ben ik van buiten jou** | **Kunstenaarscollectief Zeeelaar** Schaduwspel gemaakt door kinderen uit de Transvaalbuurt. Er worden personages gecreëerd van allerlei soorten, afkomst, stijlen en leeftijden. **PRESIDENT BRANDSTRAAT 29**

24 | **INGeBEELD** | **Scholieren van de Nelson Mandela School** Wat maken leerlingen wanneer hun gevraagd wordt een vreemdeling te tekenen? Verrassende beelden van een jonge generatie die opgroeit met internet in een cultureel diverse buurt. **LAINGS'S NEKSTRAAT 44**

16 - 21 | **352 m.** | **Studenten van de Breitner Academie**

Verspreid over de Kraaipanstraat zijn 6 werken te zien van studenten van de Breitner Academie. Vanuit het vak Kunst en Omgeving maakten zij video-installaties geïnspireerd op de straat en haar bewoners.

KRAAIPANSTRAAT

22 | **Interventie op de collectie van het Tropenmuseum** | **Jabu Arnell i.o.v. het Tropenmuseum**

Jabu Arnell laat zich inspireren door de collectie van het Tropenmuseum en plaatst dit in een hedendaags perspectief. Hoe spreekt het verleden tot ons via objecten en beelden? **PRETORIUSSTRAAT 37**

Randprogramma

Tijdens de kunstroute is het mogelijk kunstenaars te ontmoeten bij speciale lezingen.

Dubbelpresentatie van de kunstenaars

Jabu Arnell / Tropenmuseum en Todd Weinstein

Een toelichting op hun werk: **Interventie op de collectie van het Tropenmuseum & The 36 Unknown**. Vrijdag 4 november | Aanvang 20:00 uur | Krugerkamer | duur ± 1 uur

Dubbelpresentatie van de kunstenaars

Irma de Vries en Hans Hiltermann

Een toelichting op hun werk: **AreMi @ YOU**. Zaterdag 5 november | Aanvang 16:00 uur | Krugerkamer | duur ± 1 uur

Locatie: Krugerplein 17, 1092 KA Amsterdam.

Reserveren via info@museumzondermuren.com

Rondleiding

'Curatorstour', een wandeling langs een selectie van de kunstwerken onder leiding van gastcurator Eva DeCarlo. Zaterdag 5 november | Aanvang 17:30 uur |

Start Krugerkamer, Krugerplein 17 | Geen reservering nodig

Bijzondere buurtprojecten

23 'Van binnen ben ik van buiten jou' is een kunstwerk door kinderen gemaakt onder leiding van kunstenaarscollectief Zeeelaar in samenwerking met Talenten Tent. **PRESIDENT BRANDSTRAAT 29**

24 **INgeBEELD** zijn spannende portretten van 'vreemdelingen' getekend door scholieren van de Nelson Mandela School. **LAINGS'S NEKSTRAAT 44**

16 '352 m.' is het werk van studenten van de Breitner Academie (onderdeel t/m van de AHK). In de Kraaipanstraat tonen zij zes kunstwerken die ze

21 samen met bewoners hebben gemaakt. **KRAAIPANSTRAAT**

Wereldkeukens Next Door

Ontdek en proef de diversiteit van de Transvaalbuurt.

De actie loopt van 3 t/m 9 november 2016.

Deze actie geldt op vertoon van deze routekaart bij onderstaande restaurants:

Michel-Inn – houtoven pizza's

Steve Bikoplein 12

2 euro korting op alle pizza's

Wonny's Eethuis – Surinaamse keuken

Maritzstraat 28

1 barra voor 1 euro

Meram – Turkse specialiteiten

Pretoriusstraat 22-24

10% korting op de gehele rekening

Natraj – Indian Tandoori Restaurant

Transvaalstraat 5

15% korting op de gehele rekening

Fotokroniek Todd Weinstein

Lezing gemist van Todd Weinstein tijdens *The Stranger Next Door*?

Kom op 8 november om 19:30 uur naar Pakhuis de Zwijger. Laat je meenemen in de wereld van de fotografie: wie is de fotograaf achter de foto? Todd Weinstein vertelt meer over het fotoproject

The 36 Unknown. Meer informatie en aanmelden: www.dezwijger.nl.

Museum Zonder Muren

www.museumzondermuren.com Museum zonder Muren

Museum zonder Muren ziet een hele wijk, buurt of gebied als museum en inspiratiebron voor het maken van programma's en tentoonstellingen. De onderscheidende en kwalitatieve tentoonstellingen en programma's vinden vooral plaats in de openbare ruimte. Museum zonder Muren zoekt altijd aansluiting en input vanuit de omgeving om haar programma's en tentoonstellingen nog meer aan te laten sluiten bij de identiteit en kwaliteiten van de omgeving. In samenwerking met bewoners, ondernemers en organisaties creëren zij gelegenheid om samen te genieten van kunst en cultuur. Naast de lokale partners werkt Museum zonder Muren ook altijd met grootstedelijke partners. De verbindingen die ontstaan creëren meerwaarde voor iedereen.

De programma's en tentoonstellingen van Museum zonder Muren zijn toegankelijk voor iedereen, ze zijn verrassend, vernieuwend en inhoudelijk interessant voor bezoekers van binnen en buitenland.

GASTCURATOR The Stranger Next Door

De artistieke invulling van *The Stranger Next Door* is verzorgd door gastcurator Eva DeCarlo. DeCarlo is kunstenaar en bewoner van de Transvaalbuurt. Zij specialiseerde zich in Community & Public Art. Zij volgde haar videokunstopleiding aan het SUNY Buffalo Center for Media Studies in New York. Haar mentors waren o.a. Nam June Paik, grondlegger van de videokunst en Steina & Woody Vasulka. Een belangrijke drijfveer in haar werk is om via kunst bij te dragen aan een prettige en begripvolle leefgemeenschap. Dit komt tot uiting in vele projecten die zij heeft gedaan in de buurten waar zij woont en werkt, in Nederland en in het buitenland.

PROJECTTEAM The Stranger Next Door

Daniel Metz **PROGRAMMAMAKER** | San Jonker **PROJECTMANAGEMENT** | Carline Wesdorp **PUBLICITEIT** | Laura Iqbal **PRODUCTIE** | Steffen Maas **ART DIRECTION & GRAFISCH ONTWERP** | Beamsystems **TECHNISCHE PRODUCTIE**

HOOFDSPONSOR

Specialists in
Audiovisual
Products

BeamSystems

SPECIALE DANK

aan alle bewoners en ondernemers die hun raam, gevel of muur als vitrine ter beschikking hebben gesteld | alle vrijwilligers | alle kunstenaars | Michel-Inn | Wonny's Eethuis | Meram | Natraj | Krugerkamer | Glutenvrije Winkel | KarTent | Screenstudio | Studio B13 | Transvaal Apotheek | Talenten Tent | BIKO | Dynamo | Eigen Haard | Ymere | Basisschool de Kaap | Nelson Mandela School | Kraaipanstraat Vereniging | Wijkservicepunt Kraaipan | VvE Krugerhof | Hogeschool InHolland | Breitner Academie | Tropenmuseum | ARTIS-Micropia

MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS
De kunst van het geven

VSbfonds
iedereen doet mee

Stichting
Het Amsterdamsche
Fonds Opricht 18 juli 1945

 Gemeente
 Amsterdam
 Oost

ROCHDALE

#DWARS

EIGEN HAARD

Dynamo

De bokkenrijder

Tekst, gedicht en fotografie: Méland Langeveld

In de reeks Sculpturen van Oost 'de Bokkenrijder', een in brons gegoten beeld van een bok waar een jongen op zit. De benen van de jongen raken net niet de grond. Het beeld is van Gerrit Bolhuis.

Het beeld nodigt uit om achter de jongen op de bok te gaan zitten

Volgens het opschrift heet het 'de Bokkerijder' (zonder tussen n, volgens de spelling van vóór 1995). Het beeld staat in het midden van het Oosterpark, en is daar in 1957 geplaatst. Daarvoor staat het enige tijd in de tuin van het Stedelijk Museum, maar de beeldhouwer wil dat dit beeld een plaats krijgt bij spelende kinderen. Het beeld nodigt uit om achter de jongen op de bok te gaan zitten. Nog steeds zie je dagelijks nog wel kinderen erop klimmen, ofwel zit of hangt iemand aan de bok om zich te laten fotograferen. Ook zijn bronzen beeld 'de Lammetjes' uit 1967 op het Osdorplein is een object voor spelende kinderen. Levenschte bronzen lammetjes huppelen met de ronding van de muur mee bij de fontein midden op het binnenplein van winkelcentrum Osdorp.

Gerrit Bolhuis (1907-1975), geboren en overleden in Amsterdam, is tijdens zijn opleiding aan de Rijksacademie van beeldende

kunsten in Amsterdam een veelbelovend talent. Hij wint in 1934 de Prix de Rome. Later is Bolhuis de gedoodverfde opvolger van professor Bronner als hoogleraar aan de Rijksacademie. In 1947 krijgt hij, tot zijn grote teleurstelling, deze positie echter niet. Na de Tweede Wereldoorlog maakt Bolhuis een aantal oorlogsmonumenten, onder andere 'Fusillade' (1954), ofwel: 'De gevallen hoornblazer'. In de volksmond heet het beeld 'de keeper', en het staat aan het Weteringplantsoen. Ook het beeld van Bonifatius in Dokkum is van zijn hand. En in Stavenisse staat een vis ter nagedachtenis aan de watersnoodramp van 1953. Bolhuis als beeldhouwer zeer gewaardeerd bij zijn collega's, maar blijft onbekend bij het grote publiek. Na het winnen van de prestigieuze Prix de Rome in 1934 lijkt de wereld voor de jonge beeldhouwer open te liggen, maar de Tweede Wereldoorlog komt ertussen. Hoewel Bolhuis na de oorlog veel opdrachten krijgt, wordt zijn naamsbekendheid er niet veel groter van. In de jaren zestig raakt hij geleidelijk in de vergetelheid. Zijn teruggetrokken leven is daar grotendeels debet aan. In 1975 overlijdt hij in Amsterdam en wordt hij op de Nieuwe Oosterbegraafplaats begraven.

Limburgse bokkenrijders

De naamgeving 'de Bokkenrijder' heeft niets te maken met de Bokkenrijders uit Zuid-Limburg. Volgens het volksgeloof aldaar waren de bokkenrijders geesten die op bokken door de lucht reden. Van dit volksgeloof maakte een bende dieven en inbrekers gebruik om de bevolking de stuipen op het lijf te jagen. De bokkenrijders waren in de

achttiende eeuw in Zuid-Limburg, de Belgische Voerstreek, de regio rond Luik en de Kempen actief. De strooptochten waren vooral gericht op boerderijen en pastorieën. #

Het volgende gedicht is van mijn hand, ik schreef het onlangs, en het heeft het kunstwerk als uitgangspunt:

Bokkenrijdster

*De nacht borrelt naar
boven, en schuiert tegen
me aan, dan zie ik je
als een bokkenrijdster
dwars door de nacht rijden*

*schraal is de wind
die wappert door je haren
ontluisterend licht
rekt zich over je uit*

*vraag me niet waarheen
je moet rijden, het is de
wind die je moet leiden
naar het punt waar de dag
uit de nacht omhoogrijst*

*kijk niet weg in stilte, maar
sus me met zachte stem
wikkel me in je donzen deken
wrijf me warm in je herinnering*

*roep me één laatste maal
dan werp ik me naast je
in de dag die zich verlaat.*

© Méland Langeveld

Meer sculpturen en/of gedichten lezen: www.melandlangeveld.com

Monument Basisschool De Kaap in de steigers

Tekst: Kirsten de Wit | Fotografie: Hans van den Bosch

Basisschool De Kaap in de Christiaan de Wetstraat (Transvaalbuurt) wordt verbouwd. De indeling van het ongeveer 100 jaar oude schoolgebouw past niet in het nieuwe concept van de alles-in-één school die naast basisonderwijs ook kinderopvang biedt.

Achter de oude gevel komt een heel nieuw gebouw te staan

De monumentale gevel die blijft staan, wordt nu gestut met een indrukwekkende stelling. Daarachter wordt een nieuw gebouw neer gezet, met hier en daar details die verwijzen naar de originele Amsterdamse school-architectuur van het gebouw. Een mooi moment om eens stil te staan bij de historie van het gebouw en de buurt.

Amsterdamse School

Basisschool De Kaap heette oorspronkelijk de Christiaan de Wetschool. Het gebouw is ontworpen door architect Allard Remco Hulshoff. Het linkerdeel is opgeleverd in 1916, de rechterkant in 1922. De Amsterdamse School is een ar-

chitectuurstijl die rond 1910 zijn intrede deed en tot 1934 is toegepast. Ook in het schoolgebouw van de vroegere Christiaan de Wetschool zie je elementen van deze stijl terug. De Amsterdamse school wordt gekenmerkt door monumentale, afwisselende muren met wervelingen, uitstekende torentjes en bijzondere hoekpartijen met bijvoorbeeld kanten of rondingen. Er is veel aandacht voor detail. Het metselwerk is meestal van baksteen, vaak afgewisseld met elementen van natuursteen, ijzeren smeedwerk, huisnummerplaten met sierlijke typografie en gebeeldhouwde decoraties. De stijl is een reactie op de meer rationele bouwstijl van architect

Berlage, zoals de Beurs van Berlage. Opvallend want het was juist Berlage die het stratenplan voor de Transvaalbuurt ontwierp. Beiden wilden een buurt waarin het welzijn van de arbeiders voorop stond. Geen rechte, eentonige huizen en straten dus!

Architectuur

Architect Hulshoff, die vanaf 1915 directeur was van de afdeling Gebouwen bij de Dienst Publieke Werken van de gemeente Amsterdam was een groot voorstander van beeldhouwwerk in gebouwen. Het was dan ook op zijn initiatief dat Hildo Krop tot stadsbeeldhouwer van Amsterdam werd benoemd. Voor het schoolgebouw aan de Christiaan de Wetstraat heeft Krop vijf beeldhouwwerken ontworpen. Boven de linkerdeuren een Transvaalse boer op een paard. Dit was het eerste beeldhouwwerk dat Hildo Krop maakte voor de gemeente Amsterdam. Boven de rechterdeuren links een steenbok en vos en rechts een vos en raaf. Verderop aan de gevel zijn nog een vos en leeuw en een zittende vos te zien. Boven de deuren zijn in 1994 twee reliëfs van glas en metaal aangebracht. Ze zijn ontworpen door Winfred Evers, die vooral bekend is als fotograaf. Het reliëf boven de ingang van Christiaan de Wetstraat 21 stelt een schip met volle zeilen voor. Een verwijzing naar de V.O.C. (Verenigde Oostindische Compagnie) die met haar schepen langs de bevoorradingspost in De Kaap voer. Het reliëf boven de ingang van

nummer 23 laat boeken, geometrische driehoeken, vogels, takken en bladeren zien. Deels dus een verwijzing naar de functie van het gebouw als school.

De monumentale gevel wordt gestut met een indrukwekkende stelling

Het project

In de jaren '90 is de gevel gerenoveerd. Hierbij zijn veel originele details verdwenen. Duidelijk is dat er toen voor de linkervleugel een iets andere kleur steen is gebruikt. Onlangs is dit deel van de gevel gesloopt. Zo kunnen de sloop- en bouwmaachines het terrein op. Het gesloopte deel van de gevel zal uiteindelijk weer volgens het oorspronkelijke ontwerp worden opgebouwd, waarbij de originele details worden teruggebracht. Op de begane grond komen een ontmoetingsruimte, een ruimte voor de conciërge en 4 groepsruimten voor kinderen van 0-4 jaar. Op de eerste en tweede verdieping komen 9 lokalen voor kinderen van 4 tot 13 jaar. Op de tweede verdieping komt ook nog een sportzaal. Als alles volgens plan verloopt is de verbouwing in het najaar van 2017 klaar. #

‘Bewegen op muziek is voor ieder kind goed’

Tekst: Mirjam Ringer | Fotografie: Victoria Ushkanova

In november zit Balletstudio van den Ende 35 jaar aan de Kruislaan. Je kunt hier klassiek ballet studeren, maar ook jazzdansen, musical, tapdance of streetdance. Oprichter Ellen van den Ende is professioneel balletdanseres geweest.

De peuterdansles is net afgelopen. In de gezellige woonkamer annex bar van de balletstudio aan Kruislaan 231 praat ik met een paar volwassenen die als begeleider mee zijn gekomen. De meeste ouders hebben hier zelf ook gedanst of dansen er nog.

Rosemarie, moeder van Semme, zegt dat ze een deel van haar opvoeding hier heeft genoten: als tiener was ze er bijna dagelijks te vinden. Niet alleen voor de lessen zelf, maar ook om achter de bar te staan, de voorstellingen voor te bereiden en samen thee te drinken. ‘Ellen is zo’n warme persoonlijkheid dat dit mijn tweede huis werd.’ En nu komt ze dus met haar zoontje Semme. ‘Bewegen op muziek is voor ieder kind goed. Of je nou een jongen of een meisje bent.’

Ook jongens

We praten nog even door over de jongens. Er zijn hier niet alleen lessen klassiek ballet te volgen, maar ook bijvoorbeeld hiphop, streetdance en musical. Bij deze dansvormen hebben jongens vaak minder moeite om zich aan te sluiten dan bij klassiek ballet. Lachend zijn we het eens: de moderne dansgezelschappen hebben vaak evenveel jongens als meisjes nodig. Dans biedt

vooral jongens momenteel een beroeps-perspectief!

Jiska Broertjes, de dochter van Ellen, zit er met haar eigen zoontje ook bij. Ze heeft net de peuterles gegeven, een combinatie van verhaal, beweging en muziek. Spelenderwijs worden de kinderen meegenomen in het verhaal over het groeien van het graan, het oogsten en het verwerken tot pannenkoeken. Jiska: ‘Het gaat om een brede ontwikkeling van het kind. Niet alleen het bewegen op verschillende soorten muziek, maar ook bijvoorbeeld taalontwikkeling. Het belangrijkste is het gevoel van thuis zijn, dat iedereen zich hier gelukkig kan voelen. De een wil heel secuur aan z’n techniek werken en de ander komt meer voor de sociale kant. Het gaat niet om de mooie pakjes, maar dat iedereen zich hier geaccepteerd voelt. Veel docenten zijn hier zelf begonnen en gingen daarna de balletacademie volgen. Soms is het hier een jongerenclubje, dan weer een dames/moederclubje. We willen vooral een cultuurwerkplaats zijn.’

Meer diversiteit

Ellen van den Ende die vandaag voor mij de koffie inschenkt, heeft 35 jaar

‘Het gaat niet om de mooie pakjes, maar dat iedereen zich hier thuisvoelt’

geleden deze balletschool opgericht. Ze is opgegroeid in de Watergraafsmeer. Na haar opleiding bij het Nationaal Ballet heeft ze als balletdanser gewerkt in Zagreb, Trier en Wuppertal. Ze danste alle grote balletten, maar hield zich ook bezig met mime en toneel. Ze heeft ook ervaring met de moderne dans van Pina Bausch. Na de geboorte van haar kinderen opende ze de balletschool in de Watergraafsmeer. Hier kon ze haar eigen balletmeester en choreograaf zijn. En hier geeft ze nog altijd wekelijks elf lessen.

Heeft Van den Ende nu alles bereikt

wat ze wilde bereiken? Ze heeft nog wel een wens: ‘Dat er meer kinderen uit andere culturen op de lessen komen en dan vooral ook op de peuterles. Ze leren daar zoveel, ze ontwikkelen hun creativiteit op allerlei gebieden en krijgen meer zelfvertrouwen.’ Na een les bij deze balletstudio meegemaakt te hebben, weet ik zeker dat Ellen ook deze droom nog zal verwezenlijken. #

Zie www.balletstudiovandenende.nl

Sensueel swingen op salsa en kizomba

Tekst: Mirjam Ringer | Fotografie: Ton de Rooij

Leren dansen met losse heupen, op Latijns-Amerikaanse klanken: het kan nu ook in Park de Meer. De jonge enthousiaste Aron de Rooij is dit jaar begonnen met lessen kizomba, salsa en bachata in het buurthuis aan de Anfieldroad 108-110.

Aron is bezig met een les kizomba als ik arriveer. Hij nodigt me prompt uit om deel te nemen, maar ik raak eerst in gesprek met zijn ouders. Terwijl de les doorgaat en de langzame, sensuele muziek op de achtergrond klinkt, vertellen zij dat ze fanatieke stildansers waren en zelfs in de amateurklasse zevende van Nederland zijn geworden. Zij hebben Aron al vroeg in aanraking gebracht met dans.

Ze zijn duidelijk trots op zijn keuze een eigen dansschool te beginnen, hoewel dat niet meevalt. Aron werkt overdag, danst zelf bijna elke avond en geeft nu dus ook lessen. ‘En dan reist hij ook nog naar festivals. Dansers ontmoeten elkaar daar. Binnenkort ga ik naar Kroatië voor een festival.’ Hoewel de lessen nu nog plaatsvinden in deze gehuurde zaal, wil Boa Latino op termijn graag een eigen locatie.

Partnerdansen

Als ik weer ga kijken bij de dansers, zie ik drie jonge paren intensief bezig met de passen van de kizomba. Omdat het een langzame dans is, lijken ze die al behoorlijk onder de knie te hebben. Met de duidelijke aanwijzingen van Aron doe ik ook al gauw mee. Aron hoopt natuurlijk op meer belangstelling, maar zegt ook: ‘Ik wil niet zoals ik dat bij veel

dansscholen zie, zoveel paren bij de lessen toelaten dat ik ze niet meer individueel kan aansturen. Het heeft grote

Openingsfeest van dansschool Boa Latino

voordelen om met een beperkt aantal dansers te werken.’ Dansscholen in Nederland bieden salsa aan, maar kizomba kun je niet overal volgen, vertelt Aron. ‘Een jaar of zeven geleden kwam deze dans naar Nederland. De teksten zijn meestal in het Portugees en soms in het Frans. Salsa is een wat meer ritmische dans, op vrolijke klanken maar met mooie bewegingen.’

De danspartner van Aron, Sipporah Jhagroe, komt er ook even bij zitten. Zij voegt nog iets belangrijks toe voor potentiële deelnemers: ‘Kizomba, salsa en bachata zijn typische partnerdansen. Je zult dus niet snel mensen jonger dan zestien jaar aantreffen bij onze lessen.’ #

Zie www.boalatio.eu of op Facebook onder [boalatio](#).

De Meer was onze huiskamer

Tekst: Sjaak Brox | Fotografie: Nico Mourits / Flickr

Ajax-supporters die De Meer hebben gekend, moeten niets hebben van de ArenA. Velen blijven weg en leveren hun seizoenskaart in. Het is er te commercieel, te zakelijk.

De Meer had iets magisch. Natuurlijk begon het met goed voetbal en spelvreugde. Het was genieten van Cruïjff, Van Basten, Litmanen en noem ze allemaal maar op. ‘De Meer’ betekende een dagje uit. De onderlinge vriendschap op de Middenweg was enorm. Het begon met een kop koffie bij de Meerzicht of Frankendael. En ook de kantine op het bijveld was een hoogtepunt: dat was de huiskamer van de supporters. En dan ging het uiteindelijk richting stadion: Ajax 1 in De Meer! Maar de ArenA straalt niets uit. Sponsors, zakenmensen die met hun eigen belangen bezig zijn, bepalen de sfeer. Begin met het stadion een nieuwe naam te geven, het Johan Cruïjff Stadion. En werk dan de zakenmensen en profiteurs weg. En waarom hebben de oud-voetballers van het eer-

ste elftal geen eigen plek? Ze zitten en staan nu tussen vreemden. De ArenA is toch groot genoeg voor speciale plaatsen voor de oudspelers van Lucky Ajax en niemand anders? Sjaak Swart en Theo van

Duivenbode, kunnen jullie dat eens bespreken met voorzitter Henrichs? Misschien is het waar en hebben Van Praag, Van Thijn, de architecten en bouwondernemers het mooiste stadion van Europa gebouwd. Maar een bouw-werk moet wel leven krijgen ingeblazen. Als er maar iets van de sfeer van De Meer terug zou kunnen keren. De gezellige Middenweg, het karakteristieke Betondorp, het mooie stadionnetje, de vriendschap, het goeie voetbal, ik kan het niet vergeten; ik wil het niet vergeten. #

Twee prinsessen en een vaas vol bloemen

Tekst: Hella de Groot | Fotografie: Gerard Valentijn

José van Dijk staat positief in het leven. En dat is maar goed ook, want het heeft haar niet altijd meegezeten. Via ViiA liep ze tegen een leuke vacature als vrijwilliger aan: voorlezer voor kinderen. Inmiddels geeft ze ook taalles aan migrantenvrouwen. Beide activiteiten bevallen nogal.

Jarenlang had José (60) een betaalde baan in de kinderopvang in de Oosterparkbuurt. Daarnaast voedde zij in haar eentje twee zonen op. Sociaal is José altijd geweest. Het was

mij ziet, bij mij lacht ze. Ook die meiden zijn altijd blij om me te zien. Dat is wederzijds.' Het voorleesstraject bestaat uit twintig wekelijkse bezoeken. 'Met de meiden lees ik

Vaas = iets voor bloemen

Als José naar Noord gaat heeft ze er al een hele ochtend op zitten bij intercultureel centrum De Bloem in de Oosterparkbuurt waar ze taal- en conversatieles geeft aan migrantenvrouwen. Ook dit vrijwilligerswerk vond zij via ViiA. 'Ik heb gezegd: als jullie iemand zoeken met een universiteitsopleiding, dan ben ik niet geschikt... maar Nederlands oefenen, dat lijkt me leuk.' De Bloem zocht een mensens en dat is José. 'Taalles klinkt heel serieus, maar soms zijn we ook gewoon aan het koken, dan hebben we de grootste lol met elkaar.' Tijdens de les worden de migrantenvrouwen –

José van Dijk achter haar voorleesmateriaal

wennen toen ze als gevolg van een ingrijpende operatie en een gedwongen ontslag – de kinderopvangorganisatie ging failliet – thuis kwam te zitten: 'Ik miste de omgang met mijn collega's en de kinderen. Van zitten word ik depressief.'

Een half jaar geleden zag ze bij ViiA een oproep om vrijwilliger te worden voor de Voorleesexpress. Dat richt zich op kinderen met een taalachterstand. 'Hé, dacht ik, dát is wat voor mij... het leek me heel erg leuk. In Post Oost heb ik me toen ingeschreven via vrijwilligercoördinator Arianne. Inschrijven kan ook digitaal, ik weet het, maar ik ben niet zo internetterig. Ik doe het liever via een levend mens.'

Naar Noord

José kon meteen aan de slag bij een voorleesgezin – het kon in Oost, maar ze koos voor Amsterdam Noord, waar ook haar kleinzoon woont. Iedere woensdagmiddag bezoekt zij haar twee 'voorleeskinderen', Marokkaanse meisjes van vijf en zeven. Hun moeder spreekt redelijk maar niet vlekkeloos Nederlands. Ze is net bevallen, vertelt José: 'en de baby huilt bij iedereen, behalve als ze

prinsessenboeken. Da's een wereld apart hè, het prinsessenbestaan. Als je leest: 'De lakei ging bij de koningin langs', dan snappen ze niet wat er bedoeld wordt. Ik ken ook geen lakeien, laat staan de koningin, maar ik ben wel met die sprookjes opgegroeid. Zij niet. Daar hebben we het dan over. ik zeg altijd: als je iets niet begrijpt, zeg het, dan

Iedere woensdagmiddag bezoekt zij haar twee 'voorleeskinderen', Marokkaanse meisjes van vijf en zeven.

leg ik het uit.'

Interactie staat bij het voorlezen voorop. 'Ik kauw niet alles voor, ik stel vragen en die beantwoorden we samen.' Een leuk hulpmiddel vindt José het zoekboek waarbij de kinderen op de pagina aanwijzen welk object in het verhaal bedoeld wordt. Ook de kikkerboeken van Max Velthuis vormen dankbaar leesmateriaal. Het leesuur eindigt meestal met een gezellig kopje thee met de moeder met wie het goed klikt.

naar taalniveau – verdeeld in groepjes en wordt er (samen) gelezen. Praktisch taalbegrip staat centraal. José: 'Het woord 'vaas' is niet moeilijk, maar je moet wel weten wat het is. Dan leg ik uit dat het iets is waar je bloemen in zet.' Na afloop van de les wordt er samen geconverseerd op een heel praktisch niveau. Hoe vraag je bijvoorbeeld in de

supermarkt waar de suiker staat? Hoe vertel je de arts wat je mankeert?

José legt het geduldig uit. Hetzelfde geduld zet ze nu ook in bij het vinden van een (betaalde) baan. Over positieve referenties hoeft ze zich in ieder geval geen zorgen te maken.#

ViiA Vita zkt. superduo

Schiet jij graag een medemens te hulp en sta je stevig in je schoenen?

Sluit je dan aan bij het ViiA Vita team!

ViiA koppelt jou aan een ander teamlid of je bent al een koppel. Samen help je buurtbewoners die verschillende problemen hebben. Het betreft vrijwilligerswerk voor 2 tot 4 uur per week / tweewekelijks. Wij bieden uitdagend vrijwilligerswerk, nieuwe ervaringen en inzichten. Daarnaast leuke uitjes, borrels, attenties, coaching, training en intervisie.

Meer informatie?

Kijk op viiA.nl
bel 020-4952250
sms/whatsapp
06 319 309 93 of mail
c.maduro@viiA.nl

Buurtrestaurant zkt. keukenprins(es)

Help jij het buurtrestaurant met boodschappen doen, koken en het serveren van maaltijden?

ViiA is het uitzendbureau voor vrijwilligers in Amsterdam Oost. Wij zoeken vrijwilligers die hun talent in willen zetten voor mensen en organisaties in de buurt.

Kijk op viiA.nl voor meer informatie en andere vacatures of bel 020 495 22 50.

Wandelend aan elkaar wennen

Tekst: Hansje Galesloot | Fotografie: Mila van Egmond

Stel, je besluit je woning in Maastricht op te geven en naar Amsterdam te vertrekken. Limburgers hebben de naam makkelijk in de omgang te zijn. Maar hoe zit dat in Amsterdam, hoe snel kom je er hier tussen? Hannie Raaff, bewoonster van nieuwbouwblok De Smaragd, ervaarde het – daarbij een handje geholpen door een nieuw fenomeen: de BuurTgids

De Smaragdbewoners staan in een krijttekening op hun eigen woningt

De Smaragd, dit voorjaar opgeleverd, is veertig procent van de bewoners van buiten Amsterdam afkomstig. Het oogstrelende gebouw in gele baksteen, op de hoek van Insulindeweg en Celebesstraat, kent een mengsel van koopappartementen, sociale huur en vrije-sectorhuur. De overgang van Dapperbuurt naar Indische Buurt heeft er allure door gekregen. Eerst was er een spetterend openings-

feest in de binnentuin. Daar kon iedereen zich opgeven voor de tour van de BuurTgids op zaterdagmiddag 1 oktober, bekostigd door woningcorporatie De Alliantie die het nieuwbouwblok heeft gerealiseerd. Een hilarisch begin van de tour was de krijttekening van alle woningen die op de stoep voor het Koreaanse restaurant was gemaakt. Iedereen moest op zijn eigen huis gaan staan. 'Hé, woon jij dáár?'

Buddy's

De eerste halteplaats voor de dertig deelnemers was Studio 52nd in de koepel van de Gerardus Majellakerk. 'Daar hadden ze meteen vrijwilligers nodig,' vertelt Hannie Raaff, 'buddy's voor kinderen in achterstandssituaties. Een leerling uit de vijfde klas van het Montessori College Oost die met haar vader mee was, meldde zich prompt aan voor een brugpieper van haar school.'

Via de Turkse bakker – 'overall kregen we iets' – ging de tocht naar de Bata-viaspeeltuinen, waar moeders vertelden hoe ze gezond kookten met de kinderen. 'Toen we weer weggingen, zag ik ze met z'n vijven op een bankje zitten roken. Eh..... Ja kijk, het blijft hier wel de Indische Buurt, grapte iemand naast me, je moet geen spijkers op laag water zoeken.'

Al eerder had ik bedacht dat ik actief wilde worden bij het project Oorlog in Mijn Buurt op basisscholen. Toen bleek een van de gidsen daar een connectie mee te hebben!

Buurttuin Oost-Indisch Groen aan de rand van het Flevopark was een eye-opener voor de meesten: zo'n prachtige oase. Minstens zo romantisch was daarna het bezoek aan de tuindershuisjes in het Flevopark zelf, naast het oude gemaal waarin nu een distilleerderij zit. Een bewoner gaf uitleg. 'Het lijkt daar wel een hippiekolonie. Er wonen jonge mensen die zo nu en dan de boel opengooien met concerten en barbecues.'

Hartverwarmend

Het project De BuurTgids is net begonnen. De drie oprichters – Luca van der Putten, Annemarie van der Veen en Feye van Olden – hebben nu enkele buurttours in de Indische Buurt en in Noord achter de rug. Ze willen in de hele stad gaan werken. Ook in overig Oud-Oost en in de Watergraafsmeer kunnen groepen bewoners een tour aanvragen. Dat hoeven niet alleen be-

'Vroeger kwam iemand van de kerk aan de deur, dit is de eigentijdse opvolger'

Hippiekolonie

Tussen de pitstops door konden de deelnemers met elkaar in gesprek raken. 'Je moest dan lopen naast iemand die je nog niet kende. Daar waren ze behoorlijk sturend in! Maar het werkte, je rolde meteen in allerlei contacten. Bij het Instrumentendepot van Batjang Buren vertelde ik aan een vrouw die naast me stond, dat ik mijn gitaar ging wegdoen. O, zei ze, dat is iets voor mijn dochter, die heeft nu zo'n wrakkig exemplaar. Een paar dagen later kwamen ze 'm ophalen.'

woners van een nieuwbouwcomplex te zijn, het kan ook gaan om zittende bewoners die beter willen weten wat hun buurt allemaal te bieden heeft. 'Het was hartverwarmend,' zegt Hannie Raaff. 'Dit gun ik iedereen die ergens komt wonen. Toen ik destijds naar Maastricht verhuisde, vanuit Groningen, kwam er iemand van de kerk aan de deur met een bloeiend vetplantje als welkom. Dit is de eigentijdse opvolger.' #

Zie www.buurt-gids.nl

Dag van de Mantelzorg

Tekst: Arie van Tol | Fotografie: via Theater Veder

Op donderdag 10 november is het de Dag van de Mantelzorg. Op pagina 29 (Dynamo) gaat het er over. In dit artikel aandacht voor twee initiatieven rond mantelzorg.

Theater Veder geeft handvatten voor contact bij dementie. *Klein Geluk voor de Mantelzorger* is een onmisbare gids om goed voor jezelf te zorgen als mantelzorger.

Theater Veder

Thuiswonende ouderen met dementie en hun mantelzorgers worden door Theater Veder uitgenodigd deel te nemen aan het project Ouderen voor Ouderen, waarbij zij nieuwe manieren aangereikt krijgen om met elkaar contact te maken.

In het kader van de Dag van de Mantelzorg, op 10 november, gaat de pilot van start in Amsterdam Oost. Het is een kort traject waarbij samen genieten van muziek, poëzie en het ophalen van herinneringen, maar vooral wederkerig contact centraal staan. Het samen bezoeken van een interactieve huiskamervoorstelling en vervolgens deelname van de mantelzorger aan een workshop, zo heeft het traject vorm gekregen.

Bij verschijnen van deze Dwars is de eerste voorstelling al achter de rug, die is op 24 oktober. Maar er is een tweede: op maandag 7 november van

14.30 – 15.30 uur bij Theater Veder, 3e Oosterparkstraat 88. Bij de workshops is er keuze uit maandag 21 november van 19.00 – 21.30 uur en maandag 28 no-

vember van 14.00 – 16.30 uur, beide bij Theater Veder, 3e Oosterparkstraat 88. Dit project is opgezet in samenwerking met de Gemeente Amsterdam en brengt geen extra kosten met zich

mee. Geïnteresseerden kunnen zich opgeven door een bericht te sturen naar info@theaterveder.nl of te bellen naar 020-7700306. Ook kan zo meer info worden ingewonnen, ook over andere projecten van Theater Veder.

Mantelzorggids

Maria Grijpma en Inge Jager schreven *Klein Geluk voor de Mantelzorger*. Het is een praktische en inspirerende gids die mantelzorgers uitnodigt om gebruik te maken van alle mogelijkheden die voor hen beschikbaar zijn. Gaan zorgen voor een ander is iets wat je vaak 'overkomt': je geliefde, een ouder, een kind of een vriend wordt ziek en jij neemt de zorg op je. Maar wie niet oppast vergeet zichzelf, met alle nare gevolgen van dien. In *Klein Geluk voor de Mantelzorger* staan veel praktische suggesties en helder geschreven aanwijzingen over o.a. ontspannen, jezelf het beste gunnen, grenzen aangeven, samenwerken, delegeren, opruimen of hulp vragen. Daarnaast bevat het boek volop interviews, boektitels, websites en tal van mogelijkheden om mantelzorgers in Nederland te ondersteunen. De beide auteurs hebben jarenlange ervaring in de gezondheidszorg, o.a. als coach en trainer. Ook hebben ze beiden ervaring als mantelzorger. Eerder schreven ze samen *Handboek voor Klein Geluk*. Hun workshops 'Klein Geluk' zijn vrolijk en inspirerend. #

Voor alle mogelijke info: 06-42166451 inge@ingejager.nl.

Het gaat om wederzijds contact.

Ajax-weetjes voor kinderen

Tekst: Jan Molenaar | Fotografie: Gerard Valentijn

'Ik wilde het boek schrijven dat ik zelf als jongetje van een jaar of 11 had willen lezen.' Zo kwam Menno Pot op het idee voor 101 dingen die je moet weten over Ajax. In de Kinderboekenweek kreeg Ronald de Boer, voormalig sterspeler en coach van Ajax, het eerste exemplaar in Linnaeusboekhandel.

Menno Pot overhandigt Ronald de Boer het eerste exemplaar

Om 16:00 staan er relatief weinig kinderen en veel volwassenen in de winkel. Komt dit doordat Ronald de Boer vooral de held is van volwassenen die in de jaren negentig jong waren? Misschien ook dat alle sportieve kinderen zelf aan het sporten zijn op deze woensdagmiddag. De Boer toont zich enthousiast tijdens het gebeuren en is vriendelijk en char-

mant naar iedereen. 'Ik heb nu zelf twee dochters en de oudste is drie. Die kan ik langzaam uit dit boek gaan voorlezen, dan kan ze ook eens horen waar ik allemaal geweest ben. Ik hoop dat dat een beetje bij haar blijft...' Na afloop vertelt hij mij dat hij niet ontdekt is door Johan Crujff, wat veel mensen denken, maar door Jany van

Veen. De jeugdspelers Frank en Ronald de Boer dreigden even niet naar Ajax te komen, omdat Ajax weigerde een reiskostenvergoeding te betalen voor de reis uit Grootebroek. Door bemiddeling van Crujff kregen ze toch een vergoeding en begon hun glansrijke carrière bij Ajax.

Curieus geval

Menno Pot benadrukt tijdens zijn presentatie dat hij Ronald de Boer ziet als een speler die allerlei ups en downs heeft meegemaakt bij Ajax. Van rijk naar arm, van de wereldtop naar de Nederlandse middenmoot. Tegen-

'Ik wil jonge Ajax-fans laten zien dat hun club nog bijzonderder is dan ze al dachten'

woordig schijnen er zelfs jeugdspelers bij Ajax rond te lopen 'die niet eens weten dat de club vier keer de Europacup 1 won. Dat is toch bizar!'

Ook trainer Peter Bosz, vanaf dit seizoen de opvolger van De Boer, kan zich laven aan de weetjes uit het glorieuze verleden. 'Hij is een curieus geval,' aldus Pot. 'Hij is van origine geen Ajacied, maar hij laat de ploeg toch behoorlijk typisch Ajax-voetbal spelen.' Menno is zelf ook duidelijk een jonge fan uit de jaren negentig. 'Ik wilde alles weten. Niet alleen over de gewonnen Europacupfinales, maar ook andere zaken. Wanneer werd Ajax een topclub? Wanneer speelde Ajax voor het eerst

tegen Feyenoord? Wie was de duurste aankoop uit de clubhistorie? Hoe verging het Ajax tijdens de Tweede Wereldoorlog? Speelde Ajax altijd al 4-3-3?'

Bijna gedegradeerd

Niet alleen voor kinderen, maar ook voor volwassenen is het leuker Ajax te volgen als je iets van het verleden weet, stelt Pot. 'Inclusief de dieptepunten! Die waren soms juist belangrijk voor de club. Het Gouden Ajax van de jaren zeventig was waarschijnlijk niet ontstaan als Ajax niet eerst zijn slechtste Eredivisie-seizoen ooit had beleefd. Ze waren bijna gedegradeerd.' Interessant blijkt de vraag wat nou een typische Ajacied is. 'Wie waren de publiekslievelingen in de loop der tijd, wat zijn dat voor types, wat hebben ze met elkaar gemeen? Eigenlijk zie je dan dat

ze hier al een eeuw lang van dezelfde types houden. Dan begin je iets van een clubziel te begrijpen, dat probeer ik jongeren mee te geven.' Geschiedenis is niet saai, zegt Pot. 'Het is leuk, als het maar goed wordt verteld. Mijn doel? Jonge Ajax-fans laten zien dat hun club, met al zijn hoge pieken en diepe dalen, nog bijzonderder is dan ze al dachten.' Dankzij Menno Pot is het boek dat hij in zijn jeugd miste er nu wel – en het is een mooi uitgevoerd en zeer leesbaar boek vol leuke feiten over Ajax.

Krokodillenkleppen en leestafels

Tekst: Fenne de Jager | Fotografie: Fotografie: Zeurpiet / Flickr

Het lijkt simpel: de Dwars door de Buurt bij de lezers in de brievenbus doen. Maar daarin vergist u zich toch. Want het antwoord op de vraag: 'hoeveel exemplaren van de krant zal ik in deze brievenbus doen?' vormt een ware uitdaging voor de Dwars-bezorgers.

Bij nieuwbouwappartementen en eengezinswoningen is het overzichtelijk: die huizen hebben één brievenbus en daar doe je gewoon één krant in. Maar in de oude stadswijken zijn veel portiekwoningen. Die hebben meerdere voordeuren en per deur weer meerdere bellen en naambordjes. Vaak op onnavolgbare, onoverzichtelijke wijze heren der aangebracht op deurposten.

Hoeveel kranten stop je in de brievenbussen van zulke huizen? Dat is bij elk pand weer een interessante vraag. Mijn ene bezorgcollega zegt: 'Ik kijk gewoon naar het aantal bellen per deur.' Mijn andere collega zegt: 'Nee hoor, ik kijk juist naar het aantal naambordjes per deur.' En ik? Ik ben een perfectionist, dus ik kijk naar allebei en krijg zo een duizelingwekkend vergezicht op de Amsterdamse woondiversiteit. Of de bewoners een bed delen interesseert me niet; mij gaat het om de tafel. Met daarop de Dwars, om lekker door te bladeren bij het ontbijt of bij een kopje thee als je klaar bent met je werk of school.

Die kleppen van de brievenbussen, dat is trouwens ook een duizelingwekkend gevarieerd verhaal in Oost. Sommige brie-

venbussen lijken wel krokodillenbekken met scherpe tanden. Ze hebben veren die zo strak zijn afgesteld dat je vingers klem komen te zitten. De krant goed doorduwen hoor, dat willen de bewoners graag, kreeg ik te horen. Maar willen ze ook een met bloed besmeurde krant? Of een paar losse vingerkootjes erbij? Je hebt fake-brievenbussen die van binnen zijn afgeschafte, maar van buiten niet en waar je elke keer weer vergeefs een krant doorheen probeert te krijgen. Je hebt hele laag-bij-de-grondse brievenbussen, van bewoners die krantenbezorgers graag wat extra buig- en strekoefeningen willen laten doen.

Brievenbussen met een sticker 'NEE geen ongeadresseerd reclamewerk – NEE geen huis-aan-huisbladen', daar mag natuurlijk sowieso geen Dwars in. Maar dan al die varianten van NEE en JA! 'Geloofsovertuigers nee', 'Collectes nee', 'Geen energie'. Een NEE-JA-sticker op een dichtgeplakte brievenbus: écht ja, of toch maar niet? Verbleekte stickers waarbij je moet determi-

neren wat daar gestaan zou kunnen hebben. Gezien de lengte van de verbleekte sticker waarschijnlijk drie letters en geen twee, denk je dan bijvoorbeeld. Dus dat zal dan wel NEE zijn. Of neem deze: 'NEE ongea'. Ongea, een mooi woord voor een gedicht, dat wel. Maar de allerleukste brievenbusstickers zijn toch die van Loesje: 'Geen reclame, wij hebben alles al en we zijn ook al bekeerd.' En ze willen daar gelukkig wel een Dwars. #

Te koop voor 19,95 euro. #

De juiste antwoorden op de negen quizvragen van Dwars door de Jungle in oktober op pagina 4:

- 1 Het Stadsdeelkantoor
- 2 J.C. Bloem
- 3 Nirwana
- 4 Herman Koch
- 5 Om de mogelijkheden van beton als bouw materiaal te testen
- 6 Victor
- 7 Tot Zover
- 8 13:20 uur
- 9 De eerste brandmelding kwam binnen om 11:12 op 31 oktober 1989

De volgende Dwars door de Jungle is op woensdag 2 november, 20:00 uur, Tweede van Swindenstraat 26 (het vroegere Muiderpoorttheater). Opnieuw met quiz!

Niets is wat het lijkt

Tekst: Rose Bartholomé | Fotografie: Annette de Brey

Met een gevarieerd gezelschap vier ik mijn verjaardag in mijn tuin in de Vrolijkstraat. Buurman Nyk de Vries heeft zojuist voorgedragen uit zijn roman *Renger*, die eind 2015 is verschenen. Daarin beschrijft hij hoe hij in Friesland als nakomertje opgroeit in het gezin van een bouwvakker. Vanaf de balkons rondom de zomerse tuin klinkt applaus na zijn voordracht.

Nyk de Vries leest voor in een tuin in de Vrolijkstraat

Voor hij met voorlezen begon, vroeg Nyk: 'Wie hier is rond de jaren dertig geboren?' Mijn vader stak zijn hand op. Net als de vader van Nyk is ook mijn vader zuinig. Hij bevaart alles wat hij nog eens nodig kan hebben. Na afloop vraag ik mijn vader, een oud-mijnwerker uit Limburg die niet van lezen houdt, hoe hij het vond. 'Dat heeft hij mooi opgezet! Heb jij hem dat allemaal verteld?' Hij dacht dat het over hemzelf ging, zo herkenbaar was het blijkbaar.

Roadmovie

Nyk de Vries (1971), muzikant, performer en schrijver, begon zijn loopbaan als muzikant en tekstschrijver in verschillende bands. Maar in liedteksten kon hij zijn verhaal onvoldoende kwijt. Zijn eerste twee romans waren in het Fries. Later publiceerde hij ultrakorte verhalen en prozagedichten. Hij won het Belcampo Stipendium van de provincie Groningen en werd genomineerd voor de J.C. Bloemprijs. In septem-

ber won hij met *Renger* de Piter Jelles Literatuurprijs. De Vries: 'Deze roman brengt eigenlijk alles samen wat ik tot nu toe heb gedaan, daarin zijn al die geschiedenissen verwerkt.' *Renger* is een raamver telling. *Renger* is een vage figuur die beweert uit hetzelfde dorp te komen als de hoofdpersoon. Bij hun ontmoeting woont de hoofdpersoon net een half jaar in Amsterdam. *Renger* straalt losbandigheid uit, terwijl de hoofdpersoon zich juist probeert te binden. Hij laat zich, ondanks zijn argwaan, meevoeren. Hij belandt uiteindelijk in een spannende en beangstigende roadmovie.

Mooipratens

Ondertussen laat de schrijver ons kennismaken met zijn jeugd. Zijn familie heeft het niet breed. De vader is zuinig en heeft een schuur vol bouwmaterialen die hij nog eens nodig kan hebben. Een vaste uitspraak van hem is: 'Ik hoef in mijn leven nooit weer een spijker te kopen.' De vader kan ongeremd boos worden, hij waarschuwt in felle woorden voor mooipratens. 'Geloof ze niet, jongen!' roept hij. 'Ze zeggen het ene, maar bedoelen iets heel anders.' De hoofdpersoon probeert afstand te nemen van de onberekenbaarheid van de vader. Hij maakt zich steeds meer

los. Hij koopt een tweedehands gitaar, gaat in het weekend regelmatig optreden met een band en komt terecht in een verbouwde melkfabriek. Reiziger, de eigenaar van het pand, is een inspirerende man, een vrije geest. Reiziger kent geen angst. De feesten in de oude melkfabriek zijn anders dan hij gewend is. Er zijn musici, schrijvers en notabelen. 'De vrijheid overviel me, net als de rijkdom...'

Maar alles is niet zoals het lijkt te zijn, net zoals thuis overigens. Als hij zijn vader helpt met het rooien van aardappelen, geeft deze hem tweeduizend gulden. De caissière van de bank waar hij het geld op een rekening wil zetten, neemt het geld verbaasd aan. Ze zegt: 'Dit ruikt naar hooi.'

Hoorspel

Renger confronteert de hoofdpersoon met zijn eigen angsten en argwaan. Wat laat je zien van jezelf. Kun je de mensen om je heen helemaal kennen? De hoofdpersoon stuiert tussen verlegen geslotenheid en een haast ongeremde expressie als hij optreedt. 'Door mijn achtergrond als muzikant,' legt Nyk uit, 'vind ik het leuk om contact te maken met het publiek. Schrijven is een solitaire bezigheid. Voor mij begint het boek nu pas te leven, nu ik er de wereld mee inga. Het boek is materiaal om mee te gaan optreden.' Nyk de Vries heeft op basis van *Renger* een twintig minuten durend hoorspel gemaakt voor Radio 1. Dit komt in fragmenten ook terug tijdens zijn live-optredens. #

Beluister het hoorspel via www.woord.nl/lees/Renger. Voor optredens zie www.nykdev.nl

Schaamte over je afkomst

Tekst: Melissa Plomp | Fotografie: Annaleen Louwes

Er klinkt veel lawaai in de jungle, maar wanneer schrijver Philip Snijder begint te spreken, verstommen de geluiden in de zaal al snel. In de zaal? Ja, Snijder heeft zich niet onbevreesd tussen de wilde dieren begeven. Hij is te gast bij de Dwars-avond in De Jungle in het Muiderpoorttheater en hoeft 'slechts' interviewer Arie van Tol te trotseren.

Het interview wordt gecompleteerd door Rose Bartholomé, schrijfster bij Dwars, die het nieuwste boek van Snijder gelezen heeft en daarover wat zal vertellen. Afgelopen augustus verscheen *Bloed krijg je er nooit meer uit*, alweer de vijfde titel van Philip Snijder. Het boek is op dit moment al aan zijn tweede druk bezig.

Bickerseiland

De zaal luistert met genoegen naar het interview. Philip Snijder is een vlotte prater. 'Zelf woon je in de Watergraafsmeer. Waarom spelen jouw verhalen zich altijd af op het Bickerseiland?' 'Dat klopt niet helemaal,' zegt Snijder, 'mijn voorlaatste roman speelt zich af rond de moord op Theo van Gogh, dus in

Het opgroeien in een achterstandswijk vormt een rode draad in Snijders romans

Snijder (1956) debuteerde pas toen hij 49 jaar oud was. 'Schreef je voor die tijd dan nooit?' vraagt Arie van Tol. 'Jawel, voor mijn werk schreef ik teksten. Maar eerder besepte ik gewoon niet dat anderen mijn verhalen interessant zouden kunnen vinden,' antwoordt Snijder. Als twintiger schreef hij wel brieven aan zijn vrienden in Leiden. 'Hele lange brieven met verhalende stukken erin. Of ze het nu leuk vonden of niet.' Zijn carrière als schrijver begon uiteindelijk door het blog dat hij bijhield. Dat werd gelezen door een literair tijdschrift en Snijder werd gevraagd een verhaal te schrijven. Dit leidde tot zijn debuut.

Oost. Maar inderdaad, meestal kies ik voor het Bickerseiland. Ik ben daar zelf opgegroeid in de jaren vijftig en zestig en vind het een interessante buurt om over te schrijven.' In die tijd was het een verwaarloosde volksbuurt. In de jaren zeventig werd Bickerseiland gerenoveerd en omgetoverd in een aantrekkelijke, luxe wijk. Dat Snijder opgroeide in een achterstandswijk vormt een rode draad in zijn romans. Voor (bijna) al zijn boeken geldt dat de ik-verteller zich schaamt voor zijn afkomst uit een arme, ongeschoolde familie. Later echter volgt juist weer de schaamte om deze schaamte.

Lezeres Rose Bartholomé is afkomstig uit Limburg. Het verhaal van *Bloed krijg je er nooit meer uit* raakt haar persoonlijk als dochter van een mijnwerker. Zij was de eerste in het gezin die ging studeren. Daarvoor verhuisde ze naar Amsterdam. Daar was het socialisme in opkomst, waardoor ze leerde juist trots te zijn op haar afkomst uit een arbeidersmilieu. 'Ik zie twee lijnen in de roman,' vertelt ze. 'De ik-persoon moet naar het ziekenhuis, waar zijn zusje net overleden is. Hij ontmoet daar zijn familie. De tweede lijn speelt zich daarna af. De ik-persoon ruimt het huis van zijn zusje op en krijgt herinneringen. Hij schaamde zich zo voor zijn afkomst dat hij zo snel mogelijk is gaan studeren. Tegenover zijn intellectuele vrienden geneerde hij zich voor zijn familie.'

Geen boodschap

'Heeft de ik-persoon zelf besloten zijn familie te ontvluchten?' vraagt Arie van Tol. Snijder lacht. 'Dat weet ik als schrijver ook niet.' 'Kun je *Bloed krijg je er nooit meer uit* lezen als een roman over de problemen van het samenleven met hele verschillende bevolkingsgroepen?' Philip Snijder

Philip Snijders tijdens de boekpresentatie in Linnaeusboekhandel

schudt zijn hoofd. 'Nee, ik wil niet één bepaalde boodschap aan een roman verbinden. Dan moet je een ander soort tekst schrijven, een pamflet.' Al veel te snel wordt het interview onderbroken door junglegeluiden en een harde knal. Het teken dat de tijd om is. #

Super Sint Maarten Lichtjesoptocht

Op vrijdag 11 november wordt voor het zesde achtereenvolgende jaar de spectaculaire Super Sint Maarten Lichtjesparade door Amsterdam Oost georganiseerd. Met Super Sint Maarten vieren we het feest van samen delen.

In de weken voorafgaand aan de parade wordt onder leiding van kunstenaars van Pretvormer en de Stichting ACCU op de basisscholen in de buurt, in buurtateliers en bij verschillende buurtorganisaties hard gewerkt aan lampion-

nen en lichtsculpturen voor in de optocht. Op vrijdag 11 november vertrekken er om 19.00 u. op twee plekken in de buurt bontgekleurde groepen buurtbewoners met prachtige lichtsculpturen, zelfgemaakte lampionnen en grote licht-

kostuums van Pretvormer de buurt in om zo de straten te verlichten. Onder muzikale begeleiding van de Kids van Oost Drumband, de ACCUFanfare, de Michael Vatcher Band en de IJburgFanfare lopen deze twee

groepen vanaf het Ambonplein en vanaf het schoolplein van de Dapperschool elkaar tegemoet. Op de kruising van de Javastraat met de Sumatrastraat komen de parades samen, waarna ze in één grote feestelijk swingende stoet door de straten te trekken. Iedereen is welkom om zich bij de optocht aan te sluiten. De lichtjesoptocht eindigt met een vuurshow op het Ambonplein.

Parade Indische Buurt
18.30 u. verzamelen op het schoolplein van de Evenaar, Ambonplein
19.00 u. vertrek

Parade Dapperbuurt
18.30 u. verzamelen op het schoolplein van de Dapperschool, Pieter Nieuwlandstraat 3
19.00 u. vertrek
20.00 u. Aankomst beide parades op het Ambonplein, start vuurshow

De Avond van Roberta

Op vrijdag 11 november 2016 in theater Oostblok wordt er muziek van Schuman, Eisler en Runtentans uitgevoerd door Åsa Olsson, zang, Nelly Koetsier, piano, en Nienke Dekker, klarinet/tenorsax.

Ook zullen er, in het kader van enkele nieuwe composities van R. Runtentans (alias

Nienke Dekker), demonstraties gegeven worden van Pentjak Silat en Javaanse dans. De

avond wordt afgesloten met nieuwe en oude jazz door het duo Bumble Bee (Nelly Koetsier piano, Nienke Dekker tenorsax). De Avond van Roberta is een muzikale avond waarin zang, piano, klarinet en saxofoon centraal staan,

maar ook theaterspel en dans niet zullen ontbreken.

Theater Oostblok is te vinden op het Sajatplein 39. De avond begint om 20.15 u., de entree is 10 euro.#

#DWARS zoekt altijd nieuwe vrijwilligers...
Buurtgenoten die willen schrijven of fotograferen.
Meld je aan:
dwarskrant@gmail.com

10 JAAR HOME-START A'DAM

HOME START
Thuis in gezinnen

"Iedereen heeft behoefte aan een goede buur, iemand die dichtbij is, naar je luistert en je helpt, dat is wat Home-Start vrijwilligers doen!"

Wij zijn op zoek naar:
ENTHOUSIASTE VRIJWILLIGERS

Lijkt het jou leuk om 2-3 uur per week een gezin te ondersteunen door het bieden van praktische hulp en een luisterend oor? Wil je meer weten? Kijk dan op www.home-start.nl of bel 06-35115537

Atelier Bouwplaats

Op zaterdag 29 oktober opent Atelier Bouwplaats zijn deuren in woon-werkgebouw Nautilus op het Zeeburgereiland. Kinderen van 2 tot 12 jaar zijn welkom met hun ouders / begeleiders.

Naar hartenlust experimenteren, spelen, bouwen en verbeelden, dat is wat kinderen kunnen in dit nieuwe atelier. Alles gaat over bouwen, zoals dat nu ook op het eiland in volle gang is.

Atelier Bouwplaats is een aantrekkelijk ingerichte omgeving die anders is dan thuis. Er zijn grote lichtprojecties voor het bouwen met schaduwen, tekentafels om ontwerpen te maken zoals architecten dat

doen, bouwhoeken met grote en kleine materialen. Spelen, tekenen, ontwerpen en bouwen, samen of alleen, met onverwachte en alledaagse materialen: wol, takken, fineliners, papier, tape, ijzerdraad, blokken, transparante plastics en nog veel meer.

Atelier Bouwplaats is het eerste initiatief van de bewoners van Nautilus die in hun gemeenschappelijke zaal diverse activiteiten voor de buurt gaan organiseren. Het atelier is open voor de buurt, maar ook voor de buurten eromheen. Iedereen is welkom! #

Atelier Bouwplaats is er van 29 oktober tot 23 december 2016, op zaterdag en zondag van 12 - 16 uur en op woensdag van 14 - 17 uur. Voor kinderen van 2 tot 12 jaar, met hun ouders / begeleiders. In het woon-werkgebouw Nautilus, Eef Kamerbeekstraat 1006. De entree is vrij.

What if I fall?
Oh, but my darling,
what if you fly?

rooshert
uitvaartbegeleiding

06 24 282 782 | www.rooshert.nl

licht&meubels

Javastraat 137 AMSTERDAM

Armanda van den Engh

Praktijk voor Integrale Huid- en Lichaamsverzorging

Optimale aandacht voor uw huid met natuurlijke ingrediënten, met het kwaliteitslabel BIONOOM, die de gezondheid en werking van de huid respecteren en versterken.

Een persoonlijk huidverzorgend advies en behandeling op maat

U kunt mij bereiken op 020 - 694 44 58 en per e-mail a.vandenengh@zonnet.nl of via mijn website www.armandavandenengh.com

Monumentenstatus voor fluwelen eindje Tweede Oosterparkstraat?

Tekst: Jaap Kamerling | Fotografie: Gerard Valentijn

Iedereen in Oost kent ze, de deftige woningen met voortuin aan het laatste stukje Tweede Oosterparkstraat. De nummers 233-271 tot aan de Linnaeusstraat, in de volksmond: het fluwelen eindje van de Tweede Oosterparkstraat.

De bewoners van deze mooie rij panden zijn zuinig op hun prachtige woningen

Het zijn fraaie woonhuizen, de meeste voorzien van sierlijke topgevels uit de periode 1883-1889 in de stijl van eclecticisme en Hollandse neorenaissance. Andere panden hebben weer grote mansardes met fraaie dakkapellen.

Alle van een en dezelfde architect Coenraad Wiegand, die als makelaar en aannemer van de Maatschappij tot Exploitatie van Bouwterreinen een grote vinger in de pap had in de architectonische ontwikkeling van Oost.

Hij makelde onder meer bij de grondverkoop voor het St. Elizabethgesticht aan de Mauritskade, die voor het Witsenhuis aan het Oosterpark en die voor de Otter Knoll stichting i.v.m. de bouw van het voormalige oude dameshuis aan het Eikenplein. Bewoners van deze mooie rij panden zijn alle eigenaars en zuinig op hun prachtige woningen. Een van ons, Bert Bakker, uitgever in ruste, bekreunt zich zeer om behoud en bescherming van het fraaie ensemble. Hij zoekt steun van medebewoners waaronder Martin Verbeet, voormalig voorzitter van stadsdeel Oost en natuurlijk Erfgoedvereniging Heemschut, die al honderd jaar vecht voor het behoud van waardevolle architectuur.

Sloopwoede

Dat de rij woningen aan het fluwelen eindje van de Tweede Oosterparkstraat er nog is, is een dubbeltje op zijn kant. Op nr. 261 komt in de jaren zestig een Surinaams pension, huize Trio en steeds meer huizen worden dubbel bewoond. Het rooms-katholieke verenigingsgebouw Bonifatius wordt gekraakt en de Bonifatiuskerk zelf gesloopt. De sloopwoede van de gedreven sociaaldemocraat Jan Schaeffer komt daar nog over heen zodat twee panden naast het verenigingsgebouw er aan moeten geloven.

Maar de aaneengesloten rij woningen van Wiegand overleeft deze stormachtige periode. Ook de bekende schrijfster Marga Minco, inmiddels 96 jaar- kan tot de huidige dag genieten van het mooie woonensemble. Wiegand heeft

trouwens meer gebouwd in Oost. De meeste woningen om de hoek met de Linnaeusstraat tot aan het Oosterpark zijn ook van zijn hand. Jammer, dat de schreeuwerige reclamepanelen van de Sleutelzaak aan de kant van het Oosterpark de schoonheid van de rij huizen daar zo verstoren. Heemschut ergert zich er al jaren aan. Ook het prachtig symmetrische dubbelpand met originele winkelpuizen aan Oosterpark 87-88 is door Wiegand ontworpen.

Gemeentelijk monument

Erfgoedvereniging Heemschut heeft inmiddels een aanvraag gedaan om de rij woningen in de Tweede Oosterparkstraat aan te wijzen tot gemeentelijk monument. Op dit moment is een ad hoc groepje steun aan het werven voor deze status bij de bewoners, die bekend staan als echte liefhebbers van hun straat zodat Heemschut hartelijke ondersteuning verwacht. De vereniging wijst op het ensemble-karakter van de rij en de mooie ligging aan de straat, die een door Wiegand zelf ontworpen knik kreeg naar het Kastanjeplein, die de verrassing voor de passanten nog groter maakt. De mooi ingerichte tuinen met smeedijzeren hek ervoor worden door de bewoners goed onderhouden.

De bewoners kunnen ervan verzekerd zijn, dat de gemeentelijke monumentenstatus in de eerste plaats een stimulans beoogt om de woningen goed te onderhouden. Ze zijn niet verplicht hun huizen terug te brengen in de oude staat en opheffen van eventuele verstorende details gebeurt alleen op vrijwillige basis. Bovendien kunnen ze als ze dat willen voor onderhoud van hun pand straks zeer voordelige leningen ontvangen uit het Amsterdams Restauratie Fonds tegen een rente, die ruim onder de marktrente ligt. Dat levert dus alleen maar winst op. In de loop van november beleggen de initiatiefnemers een bijeenkomst om vragen van bewoners te beantwoorden. #

Referendum over TTIP noodzaak

Tekst: Annemarije Pronk | foto van internet

Ooit van TTIP gehoord? Freek Bersch, Campagneleider STOP-TTIP bij Milieudefensie, legt uit: TTIP (spreek uit: tea tip) is in Jip en Janneke taal een handelsverdrag waarmee de Europese Unie en de Verenigde Staten proberen de obstakels voor onderlinge handel weg te nemen.

Met obstakels worden verschillen bedoeld in regels en productstandaarden, milieurechten, dierenwelzijn en arbeidsrechten. Het klinkt niet sexy, maar nogal geheimzinnig: de onderhandelaars geven burgers en non-profit organisaties niet de kans een kijkje te nemen achter de schermen. Grote bedrijven daarentegen worden volop gevraagd mee te denken en te schrijven.

Volgens de voorstanders van TTIP zou er economische groei tot stand komen wat goed uitkomt met de bankencrisis van 2008 vers in het geheugen. Meer handel en export hoeven echter niet noodzakelijkerwijs uit te lopen op economische groei. Uit onderzoek blijkt dat we met TTIP gezamenlijk met de prijs van één kopje koffie per week vooruit zouden gaan - en dan nog niet eens Starbucks koffie!

Schadeclaims

Bij TTIP gaat het om een claimcultuur die tot dusver vooral kon gedijen in landen met bilaterale investeringsver-

dragen waar Nederland er al 80 van heeft geratificeerd zonder dat wij zelf het mikpunt werden van claims, tot dusver althans. Met TTIP wordt de kans echter groter dat onze overheid wordt aangeklaagd door multinationals en investeerders. Het kan daarbij gaan om tegenvallende winstverwachtingen of bedrijven die naar fossiele brandstoffen of schaliegas boren, waarmee het milieu in gevaar komt en gezondheidsrisico's ons parten spelen. De overheid kan op haar beurt niet een proces beginnen tegen deze grote bedrijven. En u betaalt als belastingbetaler de rekening.

Een voorbeeld: president Obama heeft verhinderd dat een Canadees bedrijf een pijpleidingproject zou ontwikkelen in de V.S. Met tot gevolg dat Washington D.C. riskeert 15 miljard dollar te moeten overmaken op de bankrekening van de Canadese onderneming.

Voedselveiligheid

Eén van de meest ingrijpende veranderingen met TTIP in het alledaags leven,

is de voedselveiligheid. Ruim 80 pesticiden die in de EU verboden zijn mogen in de Amerikaanse landbouw wel toegepast worden. Het kan zo zijn dat je vlees op je bord hebt liggen, waarvan niet kan worden vastgesteld of het wel of niet met hormonen gemaakt is. In Europa zijn genetisch gemodificeerd organismen (ggo's) niet toegestaan. Amerikanen gebruiken deze gewassen wel, zonder labelplicht. Voor de veeteelt en akkerbouw betekent TTIP de nekslag. Als de importtarieven wegvallen, dan kunnen de agrarische ondernemingen niet meer opboksen tegen de concurrentie van Amerika. Dit land kan zeer goedkoop leveren. Aangezien Europa hoge standaarden in het vaandel heeft (milieu, sociaal, dierenwelzijn), leggen onze boeren het af tegen deze oneerlijke concurrentie die wordt beëindigd met een race 'to the bottom'.

Deadline

In alle landen van de EU wordt actie gevoerd tegen TTIP

Als ik Freek vraag wat het alternatief is van TTIP, dan is het antwoord: 'geen TTIP'. Er bestaat echter wel een document waarin opnieuw de randvoorwaarden voor handelsverdragen op een rijtje worden gebracht: het Alternative Trade Mandate (ATM) geheten. Zo wordt rekening gehouden met duurzame energie (windmolens), mensenrechten, bescherming van het intellectueel eigendom (d.w.z. auteursrechten e.d.)

De onderhandelaars van TTIP hebben de race tegen de klok niet gehaald: de deadline van eind dit jaar is opgeschoven. Dit kan tegenstanders van TTIP iets meer speling geven mensen te mobiliseren. Duitsland heeft 300 000 mensen op de been kunnen krijgen. Nu ons land nog: zaterdag 22 oktober 2016 was er een manifestatie in Amsterdam, Museumplein (www.ttipalarm.nl). Meer Democratie, Foodwatch, TransnationalInstitute, Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO) én Milieudefensie hebben het initiatief genomen een referendum te organiseren. Daar zijn 300.000 handtekeningen voor nodig. De teller staat op 178.238.

Zie: <https://ttip-referendum.nl> om het initiatief te ondersteunen. Het is nu of nooit. #

De ouderenvriendelijke stad

Tekst: Ouderen Advies Raad Oost

In de gemeenteraad is besloten, dat Amsterdam zich aansluit bij een internationale stedenband, die er naar streeft om de kwaliteit van leven voor ouderen te verbeteren. Er is nu voor Amsterdam een opzet gemaakt. In 2017 moet er veel veranderen.

Straks moeten ouderen veel verder lopen naar de tram- of bushalte

De gemeente legt voorlopig de nadruk op drie onderwerpen die bij voorrang aangepakt moeten worden: bestrijding van eenzaamheid bij ouderen, meer aandacht voor ouderen die een vorm van dementie hebben en het tekort aan voor ouderen geschikte huurwoningen.

Het zal u niet verbazen, dat in de OAR-Oost deze drie onderwerpen ook geregeld aan de orde komen. Toch vinden wij dat de gemeente ook veel aandacht dient te geven aan andere zaken. Zaken, die wellicht op korte termijn kunnen worden geregeld.

Korte termijn

Zo is het plan om de stadsdelen, dus ook ons stadsdeel Oost, vanaf 2017 met een zeer

forse bezuiniging op te schepen. Zo worden de stadsdeelbestuurders gedwongen om op buurtvoorzieningen sterk te bezuinigen en/of vanwege de inkomsten meer feesten toe te staan in de parken. Kortom wij ouderen, die veel gebruik maken van buurtvoorzieningen en die graag een rustige zomer hebben (zonder harde muziek) hopen en bepleiten, dat de gemeenteraad dit B&W plan gaat wegstemmen. Dat is financieel gezien voor de gemeente Amsterdam een habbekrats: een ietsje hogere schuld is bovendien, nu de rente zo laag is, absoluut niet zorgwekkend.

Verder bestaat het plan om de haltes van bus en tram verder uit elkaar leggen. Ook

dit beleid is voor veel ouderen en anderen die moeilijk lopen een groot probleem, dat voor de gemeente (het regiobestuur) gemakkelijk kan worden teruggeschroefd. Ja, wij weten, dat er door het Rijk minder subsidie wordt verstrekt aan het GVB en dat een snellere tram en bus minder kosten, maar die 'versnelling' kan ook (en veel beter) gerealiseerd worden door het autoverkeer niet langer (in de stad) overall toe te laten. Als er minder auto's binnen de ring gaan rijden is dat bovendien een prima bijdrage aan de luchtkwaliteit, (die immers nog steeds niet voldoet aan de Europese normen). Daar komt bij, dat het huidige GVB-beleid ouderen doet overstappen op het Aanvullend Openbaar Vervoer. Dat doen wij niet graag, maar daartoe worden wij min of meer gedwongen. De stad wordt zodoende minder 'ouderenvriendelijk'. Voor de gemeente is wellicht relevanter, dat de kosten van een AOV rit wel tienkeer hoger zijn dan die van een passagier in het GVB. Die kosten drukken via de WMO op de gemeentekas! Kortom: een fijnmazig openbaar vervoer zou de regionale overheid moeten koesteren: dat is voor veel ouderen erg

belangrijk en jaagt de gemeente niet op extra hoge kosten.

De drie speerpunten

Het eerste speerpunt van de gemeente is de bestrijding van eenzaamheid. De gemeente heeft verschillende zorginstaties aan het werk gezet. Er worden nu hier en daar ouderen betrokken bij onderzoek, maar voorlopig is onze indruk dat veel vragen niet afdoende zijn beantwoord. Wanneer is iemand eenzaam? Hangt dat van het aantal dagelijkse contacten af of gaat het er om hoe iemand zich voelt? Zijn ouderen meer eenzaam dan andere Amsterdammers? Is eenzaamheid te bestrijden door vrijwilligers te stimuleren om contacten te leggen, of is het een taak, die meer bij professionals thuis hoort? Zijn de contacten die eenzaamheid verminderen vooral effectief bij gesprekken van mens tot mens of is een geregelde, gezellige buurtbijeenkomst minstens even goed? De wetenschappers spreken elkaar tegen en voorlopig gaat de gemeenteraad voorstellen om 1 miljoen euro uit te trekken voor dit doel, zonder een gedegen onderbouwing. Wij zijn ons bewust van de ernst van het probleem en wij denken, dat er een Amsterdams onderzoek is, dat enig houvast geeft. Dat is het onderzoek waarbij aan ouderen met een laag inkomen gevraagd werd naar de wijze waarop zij gebruik maken van het voor hen ingevoerde 'gratis openbaar GVB-vervoer'. Uit de antwoorden bleek, dat bezoek aan vrienden en familie (soms in het ziekenhuis, maar ook bij mensen thuis) veel genoemd werd en dat die mogelijkheid ook zeer gewaardeerd werd. Ook andere ervaringen met het stimuleren van familie- of vriendencontacten geven aanleiding om het met de gemeenteraad eens te zijn. Een bedrag uittrekken voor het mogelijk maken van contacten van mensen onderling kan denken wij, de eenzaamheid bij ouderen verminderen.

Het tweede speerpunt is de aandacht voor ouderen die aan een vorm van dementie lijden. Ook dit speerpunt geeft aanleiding tot discussie, maar het gaat daarbij meer over details en praktische zaken. Er is reeds een Amsterdams rapport van deskundigen ver-

schenen en er is een reactie daarop van de desbetreffende wethouder. Voorts is er een medewerkster van de GGD aangewezen om de plannen uit te werken. Zij betreft een groep ouderen daarbij. Het is de bedoeling dat er over enige maanden een notitie uitkomt met daarin plannen om Amsterdam een voor dementerenden vriendelijke stad te laten zijn.

En ten slotte het derde speerpunt: het tekort aan voor ouderen geschikte woningen. De 'ouderenvriendelijke stad' heeft een belangrijke plaats gegeven aan dit thema. Goed wonen is op veel plaatsen in de wereld voor ouderen niet een vanzelfsprekendheid. In Amsterdam staat dit onderwerp wel al een groot aantal jaren op de agenda. Er is nu ook voortgang in de nieuwbouw. In ons stadsdeel zien we dat in de Watergraafsmeer en op het Zeeburgereiland. Er is bovendien begin juni een zeer geslaagd symposium geweest, waarin de woonwensen van ouderen de nodige aandacht kregen. Ondertussen komt er voor hen, die een laag inkomen hebben de mogelijkheid om bij verhuizing een 'passende huur' aangeboden te krijgen. Dat is goed nieuws. Kortom, het speerpunt 'wonen' is een voorbeeld hoe het moet met speerpunten in het kader van bij de 'ouderenvriendelijke stad'. Daarmee is niet gezegd, dat het tekort aan voor ouderen geschikte woningen in de sociale sector in Amsterdam al aan het dalen is. In tegendeel: het tekort is en blijft ook in ons stadsdeel ernstig.

Algemene conclusie

Wij zijn verheugd over het feit, dat de gemeente plannen maakt in het kader van de 'ouderenvriendelijke stad', maar zolang tegelijkertijd er belangrijke maatregelen genomen worden, die de leefomstandigheden van ouderen in Amsterdam verslechteren, gaan wij niet alleen goed nieuws doorgeven. #

Ekodis Natuurvoeding
Beukenplein 73, 1092 BB Amsterdam
020 6946327

Ekodis

**Specialisten in mens-
en milieuvriendelijke
producten**

Zondag geopend van 11.00 - 18.00 uur

Heeft u een klacht over of een positieve ervaring met het aanvullend openbaar vervoer (AOV)?

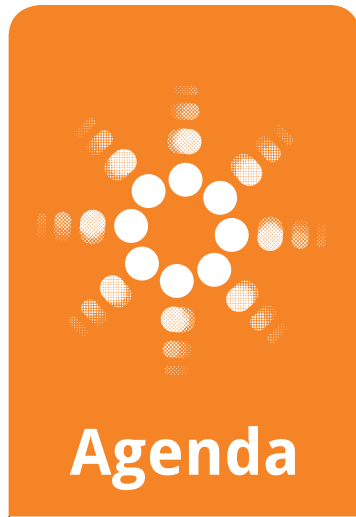
Indien u een klacht heeft over het AOV, kunt u het beste een brief schrijven aan de vervoerder, of telefonisch een klacht indienen. Mocht de klacht niet naar uw tevredenheid afgehandeld worden, dan kunt u een klacht indienen bij de gemeentelijke ombudsman telefonisch, tel: 020-6259999 of per e-mail, info@ombudsmanmetropool.nl

De Ouderenadviesraad Oost ((on)gevraagd advies beleid voor senioren) en Onbepert Oost (vereniging voor mensen met beperkingen) zijn benieuwd naar

de ervaringen van senioren en mensen met beperkingen met het AOV in Amsterdam-Oost.

U kunt contact met ons opnemen via onderstaande e-mailadressen, per post of telefonisch.

secretarisooost@gmail.com of onbepertoost@gmail.com
Ouderen Advies Raad Oost, Middenweg 86, 1097 BS Amsterdam
Frank Stork (voorzitter OAR) 020-6651063 of Saskia Hubelmeijer (algemeen bestuurslid Onbepert Oost) 06-27873482

Agenda

Buurtpunten in Oost:
Voor alle vragen waar u alleen niet uitkomt. Voor informatie over vrijwilligerswerk, activiteiten in de buurt, mantelzorgondersteuning, administratie sorteren en uw financiën.

Dapperbuurt
Buortpunt Dapperpunt
De Gooyer, Von Zesenstraat 298, woensdag 10.00-11.30 uur

Transvaalbuurt
Buortpunt Transvaal
Hofmeyrstraat 67, vrijdag 10.00-12.00 uur

Oosterparkbuurt
Buortpunt Kastanjehof
Kastanjeplein 60, donderdag 13.00-15.00 uur

Buortpunt Oosterpark
's Gravesandplein 19, dinsdag en donderdag 9.00-12.00 uur

Watergraafsmeer
Buortpunt Het Brinkhuis
Landbouwstraat 63, maandag 14.00-16.00 uur

Buortpunt Watergraafsmeer
Kamerlingh Onneslaan 34 hs, donderdag 9.30-11.30 uur

Buortpunt 't Hoekhuys
Fizeastraat 3, dinsdag 12.00-14.00 uur

Ijburg
Buortpunt Ijburg
Ijburglaan 727, maandag 9.30-11.30 uur

Budgetpunt Ijburg
Ed Pelsterpark 8, woensdag 9.30-11.30 uur

Activiteiten Dynamo o.a.:

- buurtrestaurants
- sporten
- gezond leven
- weerbaarheid
- Mantelzorg lunchroom
- Alzheimer café
- financiën
- wonen
- computerlessen
- vrijwilligerswerk
- peuters
- Talentent naschoolse activiteiten
- tieners en jongeren

en veel meer... kijk op:
www.dynamo-amsterdam.nl
telefoon 020 46 09 300
info@dynamo-amsterdam.nl
facebook Dynamo beweegt tot meedoen
twitter @Dynamo020

Voor jongeren:
www.dynamojongeren.nl

Vraag en aanbod van en voor bewoners: www.buuv.nu

Opstap naar werk, vrijwilligerswerk en activiteiten:
www.postoost.nl

Wie zorgt er voor de mantelzorg?

Donderdag 10 november is het de Dag van de Mantelzorg. Stadsdeel Oost, Dynamo en Civic organiseren dan voor mantelzorgers een bezoek aan fort-eiland Pampus!

Wanneer u langdurig zorgt voor iemand die hulp nodig heeft, bijvoorbeeld uw partner, vader, moeder, kind, buurman/vrouw, vriend(in) of een familielid, dan bent u een mantelzorgers. Mantelzorgers zijn van alle leeftijden en alle culturen.

Mantelzorgen kan zwaar zijn. Dynamo heeft verschillende initiatieven om mantelzorgers te ondersteunen en zo mogelijk de taken te verlichten, zoals: mantelzorglunchroom, buurtsupport, dag van de mantelzorg, ABZ cursus, mantelzorgcoach. Zie meer informatie op de www.dynamo-amsterdam.nl.

Dag van de Mantelzorg
De zorgtaken vragen veel van een mantelzorgers. Daarom is het belangrijk om af en toe tijd voor uzelf te nemen. Op 10 november bieden stadsdeel Oost en welzijnsorganisaties Dynamo en Civic mantelzorgers in Oost een gratis feestelijk uitje aan naar forteiland Pampus. Laat uw zorgen even aan wal en laat u een dagje verwennen van 11.00 tot 16.45 uur. Mantelzorgers gaan met bus en boot naar Pampus. Daar wacht een lunch, ze bekijken dit bijzondere eiland samen met een gids en ze bezoeken de interactieve tentoonstelling Pampus Xperience. Mantelzorgers die voor die dag thuis vervangende zorg nodig hebben, kunnen dat aangeven bij de aanmelding. Er wordt dan gezocht naar een passende oplossing.

ABZ cursus
Uw dierbare heeft steeds meer hulp nodig en u doet uw uiterste best om de zorg zo goed mogelijk op u te nemen. De professionele hulp van de thuiszorg komt bijvoorbeeld al schoonmaken en helpt met aankleden en douchen. Met de komst van professionele hulp neemt ook de hoeveelheid papieren toe en stijgen de kosten. Door alle zaken die u moet regelen ziet u soms door de bomen het bos niet meer.

Het kan helpen om even 'stil' te staan bij uw taak als mantelzorgers. Dynamo organiseert de 'Administratie, Budget en Zorg (ABZ) cursus'. De ABZ cursus is bedoeld voor mantelzorgers die 1) een administratie willen leren voeren, 2) op de hoogte willen zijn van regelingen en voorzieningen speciaal voor mantelzorgers en 3) een betere balans willen vinden in zorg aan een ander en zorg voor zichzelf.

Medewerkers van Dynamo helpen om de zaken op een rijtje te krijgen en het een beetje gemakkelijker te maken. De ABZ cursus bestaat uit zes bijeenkomsten waarin de volgende onderwerpen aan bod komen: administratie, budgetteren, mantelzorg en ondersteuning, bewindvoering en mentorschap, financiële regelingen, Aanvullend Openbaar Vervoer, OV-begeleiderskaart, zorg de baas, Eigen Kracht-Conferentie. Cursusdata zijn donderdagen 3/11, 17/11, 24/11, 1/12, 8/12 en 15/12 van 9.00 tot 12.00 uur in Post Oost (Wijtenbachstraat 36). Contact: Gaby Terlingen, 06 19 45 66 99, gterlingen@dynamo-amsterdam.nl.

Mantelzorgcoach
Mantelzorgcoaches staan klaar voor mantelzorgers. Mantelzorgers zijn bewoners die langdurig zorg verlenen aan dierbaren of bekenden. De coaches helpen in de jungle van voorzieningen, financiën, regelgeving en online platforms. Ook biedt de coach een luisterend oor en denkt mee. Hij/zij versterkt het netwerk van een mantelzorgers en helpt bij conflicten met de dierbare, familie en professionals. Dynamo heeft mantelzorgcoaches opgeleid, waarbij gepassioneerde vrijwilligers mantelzorgers ondersteunen. Ze zijn ook professioneel geschoold in conflictantering en gecertificeerd voor conflictcoaching (Vrijplaatscoaching). Wilt u gebruik maken van de expertise van een mantelzorg-

coach in Amsterdam Oost? Neem contact op met Dynamo: tel. 020 46 09 300 of via www.dynamo-amsterdam.nl.

Subsidie
Het zorgstelsel verandert. Oudere mensen en mensen met een ziekte of beperking blijven langer thuis wonen. Naast professionele zorg spelen ook mantelzorgers een steeds belangrijker rol; mensen die gedurende langere tijd voor een ziek familielid, vriend of buur zorgen. Samen zorgen we ervoor dat zorgbehoevenden op een gezonde en actieve manier lang thuis kunnen wonen! Daarom stelt Stadsdeel Oost geld beschikbaar voor

bewonersinitiatieven die deze mantelzorgers ondersteunen. Zoals het bieden van praktische of emotionele hulp. Denk aan hulp bij boodschappen doen of bij het opzetten van een breder sociaal netwerk. Of het tijdelijk overnemen van de zorg (respitzorg). Of bewustwording dat je mantelzorgers bent als je voor iemand zorgt en dat er dan voorzieningen voor je zijn. Het initiatief moet aansluiten bij bestaande voorzieningen voor mantelzorgers. Ook moet het initiatief zelfredzaamheid stimuleren. Heeft u een goed idee hoe u mantelzorgers in uw omgeving kunt helpen of ontlasten? Dan kunt u een aanvraag doen voor financiële ondersteuning. Een burgerjury van onafhankelijke buurtbewoners beoordeelt of uw plan voor subsidie in aanmerking komt. De juryleden hebben zelf ervaring met mantelzorg. Per idee geldt een maximale bijdrage van € 5.000,-. U kunt uw idee indienen t/m 18 november 2016. Uw plan moet aan een aantal voorwaarden voldoen. Meer informatie vindt u op www.civicamsterdam.nl en www.dynamo-amsterdam.nl. Hier vindt u ook het aanvraagformulier voor de subsidie. Voor vragen: Felice Gaughan, f.gaughan@amsterdam.nl, telefoon 06 16 52 24 66. #

Servicepunt Jeruzalem 1 jaar!

Op vrijdag 28 oktober organiseren Dynamo en Habion samen met buurtbewoners en Kringloop winkel 't Hartje een feestelijke middag.

Er wordt gevierd dat in 1 jaar tijd servicepunt Jeruzalem een bruisend centrum in Watergraafsmeer is geworden. Kom ook naar deze gratis feestelijke middag. Vergeet niet uw burenmee te nemen! Er zijn lekkere hapjes, drankjes, muziek, een loterij en verschillende activiteiten presenteren zich. Buurtbewoners, geïnteresseerden, nieuwsgierigen zijn welkom op vrijdag 28 oktober van 15 tot 18 uur in servicepunt Jeruzalem Van 't Hofflaan 29A.

Wat is er te doen?
In servicepunt Jeruzalem is heel veel te doen. Buurtbewoners kunnen eten in het buurtrestaurant of bij de burenlunch. Er is een bibliotheek en een computerinloop. U kunt

meedoen met: Meer bewegen voor ouderen, Tai Chi Chuan of samen zingen. Er is een Mahjongclub, Hobbyclub kaarten maken en een literatuurclub. Wat dacht u van Bingo of Haken & breien. Vergeet niet ook nog even langs te gaan bij de Kringloopwinkel die naast het servicepunt is gehuisvest. Kijk op dynamo-amsterdam.nl voor het complete programma.

Nieuw
Vanaf 25 oktober organiseert de Brede Daltonschool De Meer in samenwerking met Dynamo en BSO De Beukelseberg de workshop 'Koken met opa's en oma's'. Jong en oud ontmoeten elkaar en werken samen aan de bereiding van diverse gerechten. Tot 20 december wordt wekelijks gekookt op dinsdag in servicepunt Jeruzalem. Inschrijven via: www.daltonschooldemeer.nl. #

Dwars door het recht met HJS Het Juridisch Spreekuur (HJS) van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) behandelt in deze rubriek actualiteiten die met het recht te maken hebben.

Kwijtschelding gemeentebelastingen aanvragen?

Tekst: Jason Samoedj en Zisan Eker

Als u een gemeentebelasting niet kunt betalen, dan kunt u bij de afdeling Belastingen van de gemeente een kwijtscheldingsverzoek indienen. Het verzoek wordt beoordeeld aan de hand van uw vermogen, uw inkomen en de uitgaven die u moet doen. Wordt uw aanvraag afgewezen, dan kunt u proberen een betalingsregeling te treffen.

U dient een inkomen op of rond bijstandsniveau te hebben. Zo is het bijstandsniveau van een 46-jarige alleenstaande zonder kinderen per 1 juli 2016 € 928,29 netto per maand. Het exacte bedrag hangt af van uw gezinssituatie. Op de site van de gemeente Amsterdam staan de netto bedragen van de bijstandsnorm per 1 juli 2016. Er wordt ook naar uw vermogen gekeken. De belangrijkste regel is dat het saldo op uw bankrekeningen niet hoger mag zijn dan het bedrag van:

- één maand huur of hypotheek +
- één maand ziektekostenverzekering +
- het nettobedrag van de bijstandsnorm dat op uw situatie van toepassing is.

Voorbeeld:

- huur van € 500 +
- ziektekostenpremie van € 150 +
- bijstandsuitkering van € 928,29

De optelsom van deze bedragen is € 1.578,29. Er mag dan ook niet meer dan dit bedrag op uw bankrekeningen staan. Van groot belang is dat er gekeken wordt naar het gezamenlijke inkomen en vermogen, dus ook van uw partner!

Hoe en wanneer aanvragen?

U kan (nog) kwijtschelding aanvragen als (u):

- een belastingaanslag hebt ontvangen;
- de aanslag niet (volledig) is betaald;

- te laat bent met betalen;
- er korter dan drie maanden geleden betalingen zijn gedaan.

Kwijtschelding aanvragen is niet mogelijk voor toekomstige aanslagen.

U dient elk jaar opnieuw kwijtschelding aan te vragen. Zijn er aanslagen uit vorige jaren die u niet (helemaal) hebt betaald? Dan is het mogelijk om voor meerdere jaren tegelijk kwijtschelding aan te vragen.

Als u het vorige jaar ook al kwijtschelding hebt gehad kan u in aanmerking komen voor automatische kwijtschelding. U ontvangt dan geen aanslag, maar een brief waarin staat dat u kwijtschelding krijgt.

Casus uit de HJS-praktijk

Enige tijd geleden kwam er een cliënt langs tijdens het spreekuur in de Batjanstraat. Hij vroeg of Het Juridisch Spreekuur hem kon helpen met het indienen van de aanvraag van kwijtschelding in verband met een opgelegde aanslag van Waternet, de Waterschapsbelasting.

- Cliënt had zijn jaaropgave bij zich. Hiermee kon worden aangetoond dat hij in het betreffende belastingjaar een minimuminkomen had.
- Daarnaast had hij zijn meest recente bankafschriften meegenomen, waarop zijn huur- en zorgtoeslag werden gestort.
- Verder had hij alle andere noodzakelijke documenten bij zich.

Deze cliënt had al telefonisch contact opgenomen met de gemeente, maar toch lukte het hem niet het kwijtscheldingsformulier in te vullen. Een van de HJS-medewerkers heeft dit samen met de cliënt gedaan. Daarna heeft de cliënt de aanvraag per post verstuurd naar de afdeling

Belastingen van de gemeente Amsterdam. Het verzoek om kwijtschelding is toegewezen, aangezien cliënt voldeed aan de kwijtscheldingscriteria. Heeft u juridische vragen en komt u er zelf niet uit? Schroom dan niet, maar neem contact op met het HJS. #

Adresgegevens en spreekuurtijden BOOT-Oost/HJS:
Batjanstraat 1b
1094 RC Amsterdam
Inloopsprekuren:
di. t/m do. van 13:00-17:00 u.
telefoon: 020 - 665 80 15

Algemeen telefoonnummer HJS: 06 - 211 588 82
website HJS: www.hva.nl/hetjuridischspreekuur

Wijksteunpunt Wonen ook voor eigenaar-bewoners

Sinds enkele jaren is onze dienstverlening uitgebreid en ondersteunen wij ook eigenaar-bewoners met informatie en advies. In Amsterdam betreft dit over het algemeen VvE-leden.

Verenigingen van Eigenaars (VvE's) blijken vaak niet actief te zijn. De gevolgen daarvan kunnen nogal ingrijpend zijn voor individuele eigenaren binnen een VvE. 'Slappende' VvE's hebben geen bestuur, vergaderen niet (of houden geen notulen bij), zijn niet ingeschreven bij de Kamer van Koophandel (KVK), hebben geen reserves voor noodzakelijk onderhoud en ook geen meerjaren onderhoudsplan. Vooral de kleine VvE's leiden vaak een slapend bestaan omdat zij het beheer/ bestuur niet uitbesteden. Eigenaar-bewoners zijn van rechtswege lid van de VvE, die verantwoordelijk is voor het beheer van het gebouw en het onderhoud van de gemeenschappelijke delen daarvan (bijvoorbeeld dak, fundering en gevels). Voor het onderhoud (en waardebewoud) van de afzonderlijke appartementen is het van belang dat de VvE goed functioneert en de gemeenschappelijke delen goed worden onderhouden.

Algemene ledenvergadering

De ledenvergadering, het hoogste orgaan binnen een VvE, is als enige bevoegd besluiten te nemen

die de vereniging aangaan. Elke eigenaar heeft het recht de vergadering bij te wonen en zijn stem uit te brengen. Hoeveel stemmen een eigenaar kan uitbrengen is bepaald in de splitsingsakte. Mocht er geen bestuur zijn en niet vergaderd worden dan is het uitroepen van een eerste vergadering een logische stap. In de vergadering kan ook een bestuur, dat bestaat uit minimaal 1 persoon, worden benoemd.

Het bestuur organiseert de vergaderingen, stelt de agenda op en zorgt ervoor dat de notulen gemaakt worden. Daarnaast is het bestuur verantwoordelijk voor het voeren van de administratie en het beheer alsmede het innen van de verplichte maandelijkse bijdragen van de leden. Dit kan ook uitbesteed worden aan een externe beheerder. Vaak mag een bestuurder beslissen over noodzakelijk onderhoud tot een bepaald vastgelegd bedrag en maakt hij de begroting.

Sinds 2010 is een VvE verplicht zich in te laten schrijven bij de KVK. Om een slapende VvE te ac-

Binnen één pand kunnen meerdere huizeigenaren wonen

tiveren is dit ook een nuttige stap omdat de Vereniging daarmee een rechtspersoon is geworden. Een VvE zonder bestuur kan niet worden ingeschreven. Na inschrijving kan de VvE een bankrekening openen. Het is noodzakelijk deze rekening op naam van de VvE te zetten om fraude en andere problemen te voorkomen.

Onderhoud en verzekeringen

De meeste problemen ontstaan bij de financiering van noodzakelijk onderhoud. In veel VvE's wordt niet gespaard voor een reservefonds t.b.v. onderhoud en onvoorziene kosten. Een VvE doet er goed aan een meerjaren onderhoudsplan en -begroting te maken

(MJOP en MJOB), waarin het te verwachten onderhoud opgenomen wordt en wat de geschatte kosten daarvan. Op basis daarvan kan van iedere eigenaar verlangd worden zijn deel bij te dragen aan het opbouwen van de noodzakelijke reserve. Het plan wordt gemaakt voor 20 tot 25 jaar. VvE's zijn verplicht een aantal verzekeringen af te sluiten:

- Gemeenschappelijke opstalverzekering. In deze verzekering dient de 'appartementsclausule' te worden opgenomen. Deze zorgt ervoor dat er wordt uitgekeerd ook al heeft een van de eigenaren met opzet schade veroorzaakt. Een individuele opstalverzekering dekt niet de

schade voor de gemeenschappelijke delen. Lees altijd goed de voorwaarden van de verzekering!

- Aansprakelijkheidsverzekering. Verplicht in de latere splitsingsreglementen, maar voor alle VvE's zeer aan te bevelen. Schade die door de VvE wordt veroorzaakt, bijvoorbeeld omdat de schoorsteen van het dak waait en auto's beschadigt, is daarmee gedekt.
- Bestuursaansprakelijkheidsverzekering. Niet verplicht maar het is verstandig om deze af te sluiten. Het bestuur krijgt vaak een mandaat om besluiten te nemen en uit te voeren en daar zijn vaak grote bedragen mee gemoeid.
- Rechtsbijstand. Dit kan van pas komen als er een conflict is tussen een VvE en een derde partij, bijvoorbeeld een aannemer.

Heeft u problemen met uw VvE of wilt u graag meer over dit onderwerp weten? Hou dan onze website in de gaten (www.wswonen.nl) want wij organiseren regelmatig informatieavonden over dit thema. Als u een concreet probleem heeft kunt u ook naar één van onze spreekuren komen voor advies. Wij hebben inloopsprekuren op maandagavond tussen 19 en 20 uur en op woensdag tussen 9 en 12 uur, aan de Wijtenbachstraat 36-H. #

#DWARS liggertjes

De gratis advertentierubriek van Dwars door de Buurt

Deze rubriek is bedoeld als service voor onze lezers. U kunt als particulier of stichting een gratis advertentie, oproep of mededeling plaatsen. Er worden geen commerciële boodschappen geplaatst. Uw informatie moet voor de deadline bij ons binnen zijn en mag hooguit uit 200 tekens bestaan. Zie hiernaast in het colofon voor de deadline en het mailadres.

Bijzonder vrijwilligerswerk

Bij VPTZ-Amsterdam (Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg), onderdeel van Markant, komen wekelijks zo veel hulpvragen binnen dat extra vrijwilligers zeer welkom zijn. Voor overdag of 's nachts om te waken. Ervaring is niet nodig. Wel betrouwbaarheid, betrokkenheid, inlevingsvermogen en het hart op de goede plaats. Goede training, begeleiding en onkostenvergoeding. Geïnteresseerd? Tel. 020-8868800, mail info@markant.org, [info: www.markant.org](http://www.markant.org).

Interviewen

Voor een project in de IB - ouderenvriendelijkheid in de Indische Buurt - ben ik op zoek naar (oudere) buurtbewoners die tegen een maandelijks vergoeding willen helpen bij het interviewen van buurtbewoners. Bel Eileen op 06-2115 77 29 of mail naar e.berkvens@hva.nl.

Darwin

De prachtige tuin van Darwin aan het Darwinplantsoen gaat weer sluiten per 1 november. Er staat nog veel in bloei bijvoorbeeld de herfstasters en monnikskappen. Haast u dus om nog een glimp op te vangen van dit historisch

en cultureel erfgoed: de laatste tuin van Hans Warnau in Amsterdam. Tuinman Jan die 24 jaar met liefde en zorg de tuin tot zo'n lustoord heeft gemaakt gaat volgend jaar met pensioen: steun daarom de Vereniging Vrienden van Park Darwin (www.vriendenvanparkdarwin.nl) om deze tuin te behouden.

Conditietraining

In de Watergraafsmeer conditietraining voor 40+. Een gezellig groepje (m/v) heeft plaats voor nieuwe deelnemers. Elke donderdag van 19.30-21.00 uur, laatste half uur volleybal. Niet duur, korting met stadspas. Kennismakingstrainingen vrijblijvend en gratis. Info bij A.Gouw, tel. 020-6680074, mail gouwalfred@gmail.com.

Te koop

Twee originele grote letterbakken. In zeer goede staat, hangend, staand of liggend te gebruiken. Bel/sms 06 18 11 70 76.

Coachgesprek

Gratis Mindful Coachgesprek om kennis te maken met de principes van mindfulness en hoe je die kunt inzetten in je werk en je relaties. Bel of mail en we maken een (skype) afspraak: inge@ingejager.nl of 020-6652420. Zie ook www.handboek-voorkleingeluk.nl.

Tai Chi Chuan

Cursussen voor beginners: op ma 14.30 - 15.30 uur in het Parkhuis, Anfieldroad 110 en op di 19.30-20.30 uur in Servicepunt Jeruzalem, van 't Hofflaan 29a. Voor gevorderden: op do 19.45-20.45 uur in Brinkhuis, Landbouwstraat 63. 1 proefles gratis; € 3,50 per les. Opgeven: 06-12579070; teohaverkort@online.nl.

Klarinetles

Lessen vinden plaats in Oost. Eventueel kan eerst een (gratis) proefles genomen worden. Mail of bel voor een afspraak naar: info@nino-kunstservic.nl, 020-4713361. Of kijk op: nino-kunstservic.nl/klarinetles.

De Zonnebloem in Oost

De *Zonnebloem* is nu actief in heel Amsterdam-Oost. Huisbezoek en het organiseren en begeleiden van dagactiviteiten zijn, dat is wat de *Zonnebloem* doet.

Een sociaal isolement en problemen met het ondernemen van activiteiten, dat zijn zaken waar veel mindervalide mensen mee te maken hebben.

Landelijk is de *Zonnebloem* bekend van de boottocht voor mindervaliden. In Oost leggen vrijwilligers huisbezoeken af, voor een gezellig praatje of een wandeling. Verder organiseert en begeleidt de *Zonnebloem* dagactiviteiten voor mensen uit Oost. Zo kunnen deelnemers bijvoorbeeld een dagje weg, naar Scheveningen of naar Paleis het Loo.

Zowel jongeren als oudere mensen met een lichamelijke beperking kunnen een beroep doen op de *Zonnebloem*. Iedereen die tot deze doelgroep behoort is vanaf nu welkom bij de *Zonnebloem* Amsterdam-Oost. De *Zonnebloem* was al jaren actief in de Watergraafsmeer en Zeeburg. Maar vanaf nu dus in heel stadsdeel Oost!

Door de uitbreiding zijn we op zoek naar nieuwe vrijwilligers. Het is leuk en dankbaar werk. Elise (37 jaar en al 8 jaar

vrijwilliger bij de *Zonnebloem*) zegt er het volgende over: 'Ik breng mijn gast elke drie weken een bezoekje. Zij in de rolstoel, ik erachter, en hup naar het park. Het is een feest om haar te zien genieten van het buiten zijn!' #

Jezelf aanmelden als deelnemer of vrijwilliger worden? Op www.zonnebloem.nl/amsterdam-oost vind je meer informatie en de contactgegevens.

Colofon

Dwars door de buurt is een onafhankelijke lokale krant die in 2016 zeven keer zal verschijnen. De krant wordt huis aan huis verspreid in de buurten van Oud-Oost (Oosterpark-, Transvaal- en Dapperbuurt) en Watergraafsmeer in Amsterdam-Oost. Op meerdere openbare plekken in Oost liggen exemplaren om gratis mee te nemen. De oplage is 25.000. Dit keer eenmalig 27.000 vanwege de bijlage.

Dwars 190 verschijnt vrijdag 16 dec., de deadline voor uw bijdrage is donderdag 24 nov. 2016.

Adresgegevens:

Wijtenbachstraat 36 hs
1093 JC Amsterdam
tel. nr.: 06 - 428 078 05
e-mail: dwarskrant@gmail.com

Kernredactie:

Arie van Tol, Hansje Galesloot en Melissa Plomg

Opmaak:

Frits van den Akker, Robert Nieman en Ron de Wit

Medewerkers:

Anna ten Bruggencate, Anneke Hesp, Annemarije Pronk, Ans van de Scheur, Connie Dekker, Daan van Pagée, Dineke Rizzoli, Gerard Valentijn, Hans Heitgeert, Hella de Groot, Jaap Kamerling, Jan Molenaar, John Prop (voorpagina), Judith Lammers, Kirsten de Wit, Maarten Doedes, Maaïke Bergstra, Méland Langeveld, Mirjam Ringers, Rose Bartholomé, Ruud Meijer, Sjaak Brokx, Stan Polman, Ton Hendrix, Veronica van Roon en Wil Merkies.

Bestuursleden

Stichting Dwars door Oost:
Arie van Tol, Mike de Kreek en Tim Stok

Redactionele bijdragen:

Dynamo, Viaa, HJS, OAR en WSW

Druk: Rodi Rotatiedruk

post
oost

Post Oost is hét participatiecentrum voor Amsterdammers uit Oost. Het adviseert over activiteiten in de buurt, bemiddelt naar vrijwilligerswerk en biedt een opstap naar werk. Wijtenbachstraat 36 hs
ma - vrij 9 tot 17 uur | info@postoost.nl
Twitter @PostOost | Facebook PostOost

Leerwerkmarkt en Participatiemarkt

Leerwerkmarkt

Post Oost organiseert op dinsdag 22 november van 10.00 uur tot 14.00 uur de Leerwerkmarkt. Bewoners van Amsterdam Oost kunnen kennismaken met organisaties die werkervaringsplekken en vacatures bieden. Daarnaast zijn er workshops die je op weg helpen naar werk. Zoals: tips voor solliciteren, CV maken en hoe jezelf presenteren. Het is gratis en vooraf aanmelden is niet nodig. Kijk op de website voor een laatste update van het programma. Organisaties die zichzelf willen promoten en nog een stand willen op de informatiemarkt kunnen contact opnemen met Post Oost.

Post Oost naar Amsterdamse Participatiemarkt

Dinsdag 1 november vindt in de Hallen (Amsterdam West) de jaarlijkse Amsterdamse Participatiemarkt plaats! Bezoekers kunnen zich hier laten informeren over mogelijkheden voor leren, werken en meedoen in de hele stad. Kom ook hier kennismaken met Post Oost.

postoost.nl

oost aan de slag

Mentorschap
Amsterdam

Maakt u het verschil?

Word wettelijk mentor

Ruim 500 kwetsbare Amsterdammers zoeken een mentor. Als hun vertegenwoordiger in zorgzaken maakt u het verschil.

- Bent u van nature integer?
- Kunt u zich inleven in een ander?
- Bent u 2 keer per maand beschikbaar?

Volg dan de eerstvolgende introductie cursus op: zaterdag 19 november of zaterdag 10 december a.s.
Let op: aantal plaatsen is beperkt.

Bel Jeanette Krijnen 085-4874085 of meld u online aan via mentorschapamsterdam.nl

Met recht betrokken

#DWARNS

voor de jeugd

Coördinatie en Stinks Connie Dekker, teksten Ron de Zeeuw

Dieren die je niet ziet

De veren van deze uilenjongen hebben dezelfde kleur als boomtakken

Welke wilde dieren zie je eigenlijk wel? Vogels natuurlijk. Die vinden het meestal niet erg om gezien te worden als ze hoog in de lucht vliegen. Op de grond is dat anders. Merels hippen snel een bosje als je eraan komt. Eksters vliegen naar de top van een boom. Futen duiken onder water. En dat is ook meteen de reden dat je veel dieren nooit ziet. Ze zijn bang voor mensen. In Europa wonen al een miljoen jaar mensen. In de oertijd aten we alles op wat bewoog. Pas sinds kort eten we alleen nog dieren die we zelf fokken. Op afgelegen eilanden waren tot voor kort geen mensen. Daar zijn de dieren veel minder bang voor ons. En ze

laten zich dus veel makkelijker vangen, soms zelfs met de hand. Ze hebben geen miljoen jaar de tijd gehad aan om onze eetlust te wennen.

Een goed voorbeeld is de dodo. Je kent hem vast wel. Een grote dikke kalkoenachtige loopvogel, die een beetje op een gigantische baby duif leek. Dodo's leefden op het eiland Mauritsius voor de kust van Afrika. Tot 1560 was daar nooit een mens geweest. Toen ontdekten Nederlandse zeelui het eiland als tussenstop op weg naar Azië. Ze konden de dodo's zo met de hand pakken. Ze liepen niet eens weg. Vijftig jaar later was de laatste dodo opgegeten.

Het schilderij hieronder is gemaakt door Roelant Savery in 1626. Alle vogels zitten, zonder bang te zijn, vredig bij elkaar. Het lijkt wel op een dierentuin. In een tijd dat er nog geen dierentuinen bestonden, waren dit soort schilderijen heel geliefd. Ik zie, ik zie wat jij niet ziet... Ik zie een dodo!

Afbeeldingen van de otters zijn geplaatst met dank aan de ottergroep op Facebook. De foto van de uilen in een boom is gemaakt door Connie Dekker. De afbeelding vande dassen is gemaakt door Amanda Nicoll, en staat op Flickr.

Ik zie, ik zie.... ik zie je niet

Drie oude ottertjes stonden te turen, over de zimzam, over de zaan (Annie M.G. Schmidt)

Goed. Dieren hebben dus een goede reden zich niet te laten zien. Sommige zie je af en toe zoals herten en zwijnen. Zwijnen vertrouwen op hun kracht en hun slag tanden en hun slimheid, en herten op hun snelheid. Andere dieren zie je zelden of nooit, zoals otters en dassen. Er zijn ongeveer vierduizend dassen in Nederland maar je spreekt nooit iemand die er wel eens eentje heeft gezien. Een levende dan. Dood zie je ze regelmatig langs de kant van de weg liggen. De das komt pas uit zijn grote ondergrondse hol als het bijna helemaal donker is. Hij gaat slapen voor de zon opkomt. Alleen als je bij toeval een dassenhol vindt en je gaat er bij in de buurt zitten wachten heb je kans er in de schemering één of meer te zien uitkomen. Als je dat doet moet je zo

gaan zitten dat de das je niet ruikt, dus met wind tegen. Als hij je ruikt is de kans verkeken. Een bewoond dassenhol herken je aan de grote zandrijke ingang. Dassen maken elke nacht hun hol schoon. Een bewoond hol ziet eruit of iemand het zand naar buiten heeft geveegd. Otters zijn een ander verhaal. Ze waren in Nederland in 1968 uitgestorven. Dat kwam door de jacht en de watervervuiling en het verkeer. In 2008 zijn er tien buitenlandse otters uitgezet in Overijssel en die doen het goed. Ze hebben al kleintjes gekregen en zwemmen nu al in half Nederland rond. In heel Europa waren otters trouwens bijna uitgestorven. Maar de laatste twintig jaar zijn ze overal beschermd en het water is schoner geworden. Nu gaat het weer beter en

er komen er steeds meer. Toch zie je nog steeds bijna nooit. In Frankrijk vertelde een boswachter dat hij er in dertig jaar maar één keer eentje heeft gezien. De angst voor mensen heeft ze de laatste vijftig jaar nog schuwer gemaakt dan ze al waren. In Suriname is dat anders. In het binnenland wonen geen mensen en wordt dus niet gejaagd. Als je daar met een kano op een rivier vaart gebeurt het af en toe dat een hele familie otter naast je opduikt, een moeder met twee of drie kinderen. Ze kijken nieuwsgierig en zonder angst van een paar meter afstand naar je. Net als de dodo ooit.

Dassen wonen in een dassenburcht, eigenlijk een groot kasteel. In Uden is een burcht van meer dan 100 hollen.

Stinks ziet het niet meer zo...